

Kabbadias, Panagiotis
Historia tes Archaiologikes
Hetaireias

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
III

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1837 ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1900

ΥΠΟ

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
1900

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
III

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1837 ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1900

ΥΠΟ

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
1900

LIBRARY
AUG 25 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

Τὴν ἀνὰ χεῖρας ἱστορικὴν πραγματείαν περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἱδρύσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον συνέταξα κατὰ τὰ περὶ τούτων ἐκτιθέμενα ἐν δημοσιεύμασι τῆς Ἑταιρείας καὶ κατὰ τὰ ἐξαγόμενα ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀρχείῳ αὐτῆς σωζομένων ἐγγράφων, χειρογράφων πρακτικῶν καὶ ἄλλων βιβλίων.

Τὰ τῆς Ἑταιρείας δημοσιεύματα, ἃ ἔσχον ὡς βοηθήματα, εἶνε τὰ ἑξῆς :

1) **Σύνοψις τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας,** ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι 28 Μαΐου 1847 (ἔκδ. Β' 1848, ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί). Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ περιέχονται τὰ πρακτικὰ τῶν δέκα πρώτων ἐτῶν τῆς Ἑταιρείας, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1837-38 μέχρι τοῦ ἔτους 1846-47.

2) **Πρακτικὰ τῆς ΙΒ' γενικῆς συνεδριάσεως τῆς Ἑταιρείας** (ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί,) ἐκδοθέντα τῷ 1848, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ ἔτους 1847-48.

3) **Πρακτικὰ τῆς ΙΓ' συνεδριάσεως τῆς Ἑταιρείας** (ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ) ἐκδοθέντα τῷ 1849, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ ἔτους 1848-49.

(ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἔπαυσεν ἡ Ἑταιρεία ἐκδίδουσα **πρακτικὰ** μέχρι τοῦ ἔτους 1858-59).

4) **Συνοπτικὴ ἔκθεσις τῶν πράξεων τῆς Ἑταιρείας** ἀπὸ 20 Ἰουλίου 1858 μέχρι 24 Μαΐου 1859, ἐκδοθεῖσα τῷ 1859, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1858-59.

5) **Γενικὴ συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας** συγκροτηθεῖσα τῇ 5 Ἰουνίου 1860, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1859-60.

6) **Γενικὴ συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας** συγκροτηθεῖσα τῇ 2 Ἰουλίου 1861, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1860-61.

7) **Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων** συγκροτηθεῖσαι τῇ 17 Ἰουνίου καὶ 2 Ἰουλίου 1862, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1861-62.

8) **Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων** συγκροτηθεῖσαι τῇ 10 καὶ 17 Νοεμβρίου 1863, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1862-63.

9) **Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων** συγκροτηθεῖσαι τῇ 24 καὶ 31 Μαΐου 1864, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1863-64.

10) **Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων** συγκροτηθεῖσαι τῇ 24 καὶ 31 Μαΐου 1865, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1864-65.

11) **Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων** συγκροτηθεῖσαι τῇ 29 καὶ 12 Ἰουνίου 1866, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1865-66.

12) **Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων** συγκροτηθεῖσαι τῇ 11 καὶ 25 Ἰουνίου, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1866-67.

13) **Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων** συγκροτηθεῖσαι τῇ 16 καὶ 23 Ἰουνίου 1868, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1867-68

14) **Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων** συγκροτηθεῖσαι τῇ 8 καὶ 29 Ἰουνίου 1869, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1868-69.

15) **Δύο γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἑταίρων** συγκροτηθεῖσαι τῇ 16 καὶ 21 Ἰουνίου 1870, ἤτοι **πρακτικὰ** τοῦ 1869-70.

16) **Πρακτικὰ τῆς Ἑταιρείας** τοῦ 1870-71, τοῦ 1871-72, τοῦ 1872-73, τοῦ 1873-74. Τέσσαρα τεύχη **πρακτικῶν** εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους ἐκδοθέντα.

17) **Πρακτικὰ τῆς Ἑταιρείας** ἀπὸ Ἰουνίου 1874 μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1875.

(ἀπὸ τοῦδε τὸ ἔτος τῆς Ἑταιρείας ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου καὶ λήγει τῇ 31 Δεκεμβρίου).

18) **Πρακτικὰ τῆς Ἑταιρείας** τῶν ἐτῶν 1876 καὶ ἐφεξῆς μέχρι τοῦ ἔτους 1899, ἤτοι τεύχη **πρακτικῶν** 24 ἐτῶν.

19) **Ἱστορικὴ ἔκθεσις τῶν πράξεων τῆς Ἑταιρείας** ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς τὸ 1837 μέχρι τοῦ 1879, ὑπὸ Εὐθυμίου Καστόρχη. Ἀθήνησιν, 1879.

Τὰ δὲ χειρόγραφα βοηθήματα εἶνε τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν συνελεύσεων τῶν ἑταίρων καὶ βιβλία καὶ ἔγγραφά τινα τῶν ἐν τῷ ἀρχείῳ. Ἰδίως σπουδαιοτάτην συμβολὴν παρέσχον μοι ἔγγραφά τινα τῆς ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1855-57 Α΄ περιόδου τῆς Ἑταιρείας

καὶ μάλιστα τὰ ἑξῆς σωζόμενα εὐτυχῶς ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἑταιρείας :

α') Πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἐφορείας (τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου) τῆς Ἑταιρείας, 5 Μαΐου καὶ 22 Ἰουλίου 1837, 9 Ἰουνίου, 23 Ἰουνίου καὶ 6 Ἰουλίου 1838 καὶ ἀπὸ 5 Ἰουνίου 1839 μέχρι 3 Μαρτίου 1854.

β') Πρακτικὰ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου ἀπὸ 5 Ἰουλίου 1848 μέχρι 17 Ἀπριλίου 1854.

γ') Τέσσαρα βιβλία διπλοτύπων εἰσπράξεων τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ 1837 ἕως 1855 κ.ἑ.

δ') Τέσσαρα βιβλιάρια στελεχῶν ἐκδοθέντων ἐνταλμάτων ἀπὸ 1837 μέχρι 1855 κ.ἑ.

Ταῦτα τὰ χειρόγραφα πρακτικά, ἔγγραφα καὶ βιβλία, συνεβάλοντό μοι κατ' ἐξοχὴν πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς καταστάσεως κατὰ τὴν Α' περίοδον αὐτῆς, ἰδίως κατὰ τὰ μετὰ τὸ 1849 ἔτη, καθ' ἃ δὲν ἐδημοσιεύθησαν Πρακτικά. Τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος χειρόγραφα εἶνε τὰ μόνα μνημεῖα ἐξ ὧν ἐξάγεται ἡ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἱστορία τῆς Ἑταιρείας.

Ἀφορμὴν δὲ ἔχει τὸ ἀνὰ χεῖρας δημοσίευμα ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου 1899 περὶ συντάξεως καὶ δημοσιεύσεως «ἱστορίας τῆς Ἑταιρείας» ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ληγούσης ἑκατονταετηρίδος, συμπίπτουσαν καὶ πρὸς εὐχὴν τῆς κατὰ τὸ 1891 ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν ἑταίρων ὅπως «δημοσιευθῇ σύντομός τις ἔκθεσις τῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἑταιρείας μέχρι τοῦδε πεπραγμένων».

Ἔγραφον ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἰανουαρίου 1900.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

ΑΝΑΓΡΑΦΗ
ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ 1837 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1900
ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(Ἡ διοικοῦσα τὴν Ἑταιρείαν ἀρχὴ ἐκαλεῖτο μέχρι τοῦ 1861 ἐφορεία, ἀπὸ δὲ τοῦ 1862 συμβούλιον. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ἑταιρείας μέχρι τοῦ 1875 ἄρχονται ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἑνὸς ἔτους καὶ λήγουσι περὶ τὰ μέσα τοῦ ἐπομένου ἔτους. Ἀπὸ τοῦ 1876 ἄρχονται ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου καὶ λήγουσι τῇ 31 Δεκεμβρίου).

ΠΡΟΕΔΡΟΙ

Ι. Ρίζος Νερουλὸς (ὑπουργὸς τῆς Παιδείας), ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1844.

Ι. Κωλέττης (πρωθυπουργός), ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1848 θανάτου του.

Γ. Γλαράκης (ὑπουργὸς τῆς Παιδείας), ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1855 θανάτου του.

Ν. Κωστῆς (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), τὸ ἔτος 1858-59.

Φίλιππος Ἰωάννου (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1859-60 μέχρι τοῦ 1879.

Ἀλέξ. Κοντόσταυλος (βουλευτὴς καὶ ὑπουργός), τὸ 1880 καὶ ἀπὸ τοῦ 1882 μέχρι τοῦ 1894.

Εὐθ. Καστόρχης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), τὸ 1881. Ἴδε στήλην Συμβούλων.

Δημοσθ. Τσιβανόπουλος (εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου), μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1890, Πρόεδρος ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τῆς ἀπὸ τῆς 10ης Μαρτίου 1896 προεδρείας τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου, ἀφ' ὅτου διατελεῖ Ἀντιπρόεδρος μέχρι σήμερον.

Η Α. Β. Υ. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ διαρκὴς Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας, κατὰ τὸν Ὀργανισμόν, ἀπὸ τῆς 10ης Μαρτίου 1896.

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Ι. Κοκκώνης (διευθυντὴς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως), ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1838-39, μέλος τῆς ἐφορείας ἀπὸ τοῦ 1845-46 μέχρι τοῦ 1853. . .

Γ. Γεννάδιος (γυμνασιάρχης), ἀπὸ τοῦ 1839-40 μέχρι τοῦ 1843-44, μέλος τῆς ἐφορείας ἀπὸ τοῦ 1846-47 μέχρι τοῦ 1848, πάλιν Ἀντιπρόεδρος τῷ 1853 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1854 θανάτου του.

Δρ. Μανδόλας (ὑπουργὸς τῆς παιδείας), τὸ 1844-45.

Γ. Κ. Τυπάλδος (ἔφορος τῆς δημοσίας Βιβλιοθήκης), ἀπὸ τοῦ 1845-46 μέχρι τοῦ 1853, ὅτε ἐξελέγη πάλιν ἀντιπρόεδρος ὁ Γ. Γεννάδιος.

Κ. Πιττάκης, ἴδε στήλην Γραμματέων.

Σπ. Φιντικλῆς (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), μέλος τοῦ συμβουλίου τὸ 1861-62 καὶ 1862-63, Ἀντιπρόεδρος ἀπὸ τοῦ 1863 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1894 θανάτου του.

Γ. Νικολαΐδης, Κρής, μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1883 μέχρι τοῦ 1886, ταμίας ἀπὸ τοῦ 1887 μέχρι τοῦ 1894, Β' Ἀντιπρόεδρος ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι σήμερον.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ

Αλ. Ρ. Ραγκαβῆς (τμηματάρχης τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως), ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρις Ἰανουαρίου τοῦ 1851, καθ' ὃ ἔτος παραιτηθεὶς ἀναπληροῦται ὑπὸ τῶν Σκ. Βυζαντίου καὶ Π. Εὐστρατιάδου μέχρι τοῦ 1852, ὅτε ἐξελέγη γραμματεὺς ὁ Πιττάκης.

Κ. Πιττάκης (γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων), μέλος τῆς ἐφορείας ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1852, Γραμματεὺς ἀπὸ τοῦ 1852 μέχρι τοῦ 1858-59, ὅτε ἐξελέγη γραμματεὺς ὁ Κουμανούδης καὶ ὁ Πιττάκης Ἀντιπρόεδρος, διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1863 θανάτου του.

Στέφ. Κουμανούδης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), μέλος τῆς ἐφορείας τὸ 1852-53, ἀντιγραμματεὺς τὸ 1853-..., μέλος τῆς ἐφορείας διὰ τὸ 1858-59, Γραμματεὺς ἀπὸ τοῦ 1859-60 μέχρι τοῦ 1894.

Π. Καββαδίας (γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων), μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1886 μέχρι τοῦ 1894, Γραμματεὺς ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι σήμερον.

ΤΑΜΙΑΙ

Α. Κομπατῆς (τραπεζίτης), ἀπὸ τοῦ 1837 ἕως 1838-39.

Δ. Φωτίλας, μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1838-39, Ταμίας ἀπὸ τοῦ 1839 μέχρι τοῦ 1843-44.

Ἐμμ. Μεθθενεύς, ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1847-48 θανάτου του.

Γ. Καραμάνος (ἐφέτης), μέλος τῆς ἐφορείας τὸ 1848-49, Ταμίας ἀπὸ τοῦ 1848-49 μέχρι τοῦ 1868-69.

Π. Ἐμμ. Γιαννόπουλος (πρώην ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν), ἀπὸ τοῦ 1869-70 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1886 θανάτου του.

Γ. Νικολαΐδης. Ἴδε στήλην Ἀντιπροέδρων.

ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Κ. Πιττάκης. Ἴδε στήλην Γραμματέων.

Γ. Γρώπιος (πρόξενος τῆς Αὐστρίας), ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1847-48.

Π. Κ. Ἠπίτης (ἰατρός), τὸ ἔτος 1837-38.

Δ. Φωτίλας, ἴδε στήλην Ταμιῶν.

Κ. Δ. Σχινᾶς, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1838-39 μέχρι τοῦ 1842-43.

Κ. Δομνάνδος (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ ἔτους 1839-40 μέχρι τοῦ 1843-44.

Φ. Στρὸγκ (πρόξενος τῆς Βαυαρίας), τὸ ἔτος 1844-45 καὶ 1845-46.

Κ. Ἀσώπιος (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), τὸ ἔτος 1844-45.

Ι. Κοκκώνης. Ἴδε στήλην Ἀντιπροέδρων.

Γ. Γεννάδιος. Ἴδε στήλην Ἀντιπροέδρων.

Σ. Σκοῦφος, τὸ ἔτος 1848-49 καὶ τὸ 1850-51.

Γ. Καραμάνος. Ἴδε στήλην Ταμιῶν.

Σκ. Δ. Βυζάντιος, ἀντιγραμματεὺς ἀπὸ τοῦ 1848-49 μέχρι τοῦ 1850-51.

Ι. Σωμάκης (πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου), τὸ ἔτος 1849-50.

Α. Μάμουκας (γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῆς παιδείας), τὸ ἔτος 1849-50 καὶ 1851-52.

Ι. Κόνιαρης, τὸ ἔτος 1851-52 καὶ 1852-53.

Δ. Κορομηλᾶς (ἐκδότης τυπογράφος) τὸ ἔτος 1851-52 καὶ τὸ 1853-....

Π. Καλλιγᾶς (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου) τὸ ἔτος 1852-53.

Π. Εὐστρατιάδης (γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων), ἀντιγραμματεὺς τὸ 1851-52, μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1858-59 μέχρι τοῦ 1883.

Κ. Φρεαρίτης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου) ἀντιγραμματεὺς τὸ 1852-53.

Στ. Κουμανούδης. Ἴδε στήλην Γραμματέων.

Στ. Κ. Οἰκονόμου τὸ ἔτος 1853-54.

Α. Πετράκης, τὸ 1853-....

Εὐθ. Καστόρχης ἀπὸ τοῦ 1858-59 μέχρι τοῦ 1863-64 καὶ ἀπὸ τοῦ 1867-68 μέχρι τοῦ 1880, Πρόεδρος τὸ 1881, καὶ τὸ 1882 καὶ πάλιν μέλος τοῦ Συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1884 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1889 θανάτου του.

Λ. Καφταντζόγλους (ἀρχιτέκτων), ἀπὸ τοῦ 1859-60 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1886 θανάτου του.

Β. Γ. Οἰκονομίδης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου) τὸ ἔτος 1858-59.

Γ. Παπαδόπουλος (διευθυντὴς Ἐκπαιδευτηρίου), τὸ 1859-60 καὶ 1860-61.

Β. Ῥέζερ (ἰατρός), τὸ ἔτος 1858-59.

Σπ. Φιντικλῆς (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1861-62. Ἴδε στήλην Ἀντιπροέδρων.

Π. Περβάνογλους (ὑφηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας), τὸ 1862-63 καὶ ἀπὸ τοῦ 1864-65 μέχρι τοῦ 1868-69.

Ι. Παπαδάκης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου) ἀπὸ τοῦ 1863-64 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1877 θανάτου του.

Ἀθ. Ρουσόπουλος (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1863-64 μέχρι τοῦ 1865-66.

Ι. Πανταζίδης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), τὸ 1869-70 καὶ 1870-71.

Σ. Σωτηρόπουλος (βουλευτὴς καὶ ὑπουργός), ἀπὸ τοῦ 1871 μέχρι τοῦ 1882.

Ι. Μεσσηνέζης, τὸ ἔτος 1877-78.

Δ. Κοκίδης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1877 μέχρι τοῦ 1881.

Στ. Δραγούμης (βουλευτὴς καὶ ὑπουργός), ἀπὸ τοῦ 1877 μέχρι τοῦ 1894.

Γ. Μαυρογιάννης (διευθυντὴς τοῦ Πολυτεχνείου), ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι τοῦ 1880 καὶ τὸ 1882.

Κ. Μυλωνᾶς (ὑφηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας), τὸ 1881 μέχρι τοῦ 1884, τὸ 1886 μέχρι τοῦ 1890 καὶ τὸ 1892 μέχρι τοῦ 1895.

Δ. Σεμιτέλος (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ 1881 μέχρι 1888.

Γ. Ἀντωνιάδης, ἀπὸ τοῦ 1883 μέχρι τοῦ 1885.

Γ. Νικολαΐδης, ἀπὸ τοῦ 1883. Ἴδε στήλην Ἀντιπροέδρων.

Π. Σταματάκης (γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων), τὸ 1885, καθ' ὃ ἔτος καὶ ἀπεβίωσε.

Π. Καββαδίας, ἀπὸ τοῦ 1886. Ἴδε στήλην Γραμματέων.

Κ. Γραμματικόπουλος (γυμνασιάρχης), τὸ 1886 καὶ 1887.

Δ. Φίλιος (ἔφορος ἀρχαιοτήτων) ἀπὸ τοῦ 1888 μέχρι τοῦ 1894.

Ν. Χαλκιόπουλος (τμηματάρχης τῆς Ἐκπαιδεύσεως), τὸ 1889.

Δ. Τσιβανόπουλος, ἀπὸ τοῦ 1890. Ἴδε στήλην Προέδρων.

Ἀχ. Ἀγαθόνικος (Ἀρειοπαγίτης), ἀπὸ τοῦ 1890 μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1892 θανάτου του.

Α. Οἰκονόμου (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1891 μέχρι σήμερον.

Θ. Σοφούλης (ὑφηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας), τὸ 1891.

Δ. Μακκᾶς, ἀπὸ τοῦ 1893 μέχρι σήμερον.

Σ. Ἀνδρόπουλος (Ἀρειοπαγίτης), ἀπὸ τοῦ 1894, λήγοντος, μέχρι σήμερον.

Γ. Τυπάλδος Κοζάκης, ἀπὸ τοῦ 1894, λήγοντος, μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1899 θανάτου του.

Π. Παπαναστασίου (πρώην τμηματάρχης τῆς Ἐκπαιδεύσεως), τὸ 1895 καὶ 1896.

Γ. Μιστριώτης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι σήμερον.

Β. Λάκων (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι σήμερον.

Π. Καρολίδης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι σήμερον.

Σπ. Βάσης (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), τὸ 1896 καὶ 1897.

Ὄθων Λύδερς, ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Θ. Παπαδημητρακόπουλος (καθηγητής), τὸ 1896.

Δ. Θεοφανόπουλος (καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου), ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Χρ. Τσούντας (ἔφορος ἀρχαιοτήτων), ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Β. Στάης (ἔφορος ἀρχαιοτήτων), ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Α. Σκιᾶς (ἔφορος ἀρχαιοτήτων), ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Ἄθως Ρωμάνος (βουλευτὴς καὶ ὑπουργός), ἀπὸ τοῦ 1897 μέχρι σήμερον.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Αἱ πρῶται ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι ἐν Ἑλλάδι. — Ἵδρυσις τῆς Ἑταιρείας καὶ περίοδοι αὐτῆς.

Ἡ Ἑλλὰς ἐλευθερωθεῖσα ἀπὸ τῆς μακρᾶς δουλείας καὶ ἀνεξάρτητον κράτος ἀποτελέσασα δὲν ἐλησμόνησεν, ὅ εἶχε καθῆκον πρὸς ἑαυτὴν καὶ πρὸς τὸν εἰς τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς συντελέσαντα πεφωτισμένον κόσμον, νὰ ἐργασθῇ πάσῃ δυνάμει πρὸς σωτηρίαν τῶν ἐν αὐτῇ σωζομένων καὶ ὑπὸ τὴν γῆν κεκαλυμμένων μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλ' ἐν τοῖς πρώτοις ἐφρόντισε περὶ ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος αὐτῆς τούτου.

Ἐπὶ τοῦ κυβερνήτου Καποδιστρίου ἱδρύθη ἐν Αἰγίνῃ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1829 τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον ὑπὸ τὴν ἐφορείαν τοῦ Α. Μουστοξύδου, ὑφ' οὗ καὶ ἀρχαιολογικαὶ διατριβαὶ ἐδημοσιεύοντο ἐν τῇ κατὰ τὸ 1831 ἐκδοθείσῃ ἡμιεπισήμῳ Αἰγιναίᾳ ἐφημερίδι. Εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦτο συνήγοντο τότε πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος, ἰδίως ἐκ τῶν νήσων, τὰ τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμένα καὶ εἰς φθορὰν ὑποκείμενα ἀρχαῖα, τὰ ἑκάστοτε εὑρισκόμενα καὶ τὰ ὑπὸ φιλαρχαίων πολιτῶν εἰς τὸ ἐθνικὸν τῆς Ἑλλάδος Μουσεῖον δωρούμενα.

Ἀπὸ δὲ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα καθόδου τοῦ πρώτου αὐτῆς βασιλέως Ὄθωνος, ἰδίως ἀπὸ τῆς κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1834 μεταθέσεως τῆς ἕδρας τοῦ βασιλείου εἰς Ἀθήνας, σπουδαῖαι πλέον ἐγίνοντο ἐργασίαι ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων. Διωρίσθησαν τότε ἔφο-

ροι ἀρχαιοτήτων ἀνὰ τὸ κράτος, ἐξεδόθη προστατευτικὸς τῶν ἀρχαιοτήτων νόμος, ὁ τῆς 10/22 Μαΐου 1834 (1), καὶ ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ τότε συνεργάτου τῶν κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ἀρχαιοτήτων Κ. Πιττάκη τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις Μουσεῖον, ὅπερ περιεῖχε ὑπὲρ τὰ 500 γλυπτὰ καὶ ἐπιγραφὰς (2). Ἡ τότε φιλάρχαιος κυβέρνησις ἐπὶ τοσοῦτον προέβη, ὥστε ἐμελέτησε καὶ τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ Παρθενῶνος, ἐχορήγησε δὲ δι' ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας ποσὸν 72.000 δρ. δαπανητέον ἐντὸς τῶν ἐτῶν 1834-1837. Καὶ τῆς μὲν ἀναστηλώσεως τοῦ Παρθενῶνος ἤρξαντο τότε αἱ προκαταρκτικαὶ μελέται ἀνατεθείσης τῆς ἐργασίας ταύτης εἰς τὸν τότε γενικὸν ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων Λ. Ρὸςς καὶ εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα Κλέντσε, ἐν δὲ τῇ Ἀκροπόλει γενναῖαι ἤρξαντο ἐργασίαι ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην διεύθυνσιν τοῦ Ρόςς. Τότε ἤρξατο ἡ ἀνακάθαρσις τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ μεταγενεστέρων κτισμάτων καὶ τῶν περὶ τὰ οἰκοδομήματα χωμάτων καὶ λίθων. Ἐνηργήθησαν ἀνασκαφαὶ περὶ τὸν Παρθενῶνα, ἀνεσκάφη ἐν μέρει καὶ ἐστερεώθη τὸ Ἐρέχθειον, ἐν ἐργασίαις δὲ πρὸς ἀνακάθαρσιν τῶν Προπυλαίων καὶ κατεδάφισιν τῶν παρ' αὐτὸ μεταγενεστέρων κτισμάτων εὑρέθη ἀρκετὸν ὑλικὸν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης καὶ οὕτως ἐγένετο δυνατὴ ἡ ἐν μέρει ἀνοικοδόμησις ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει τοῦ περικαλλοῦς τούτου ναοῦ. Ἐπὶ πλέον ἐστερεώθη τότε ἐκ τῶν ἐνόντων τὸ Θησεῖον (3) καὶ ἐγένοντο ἀνασκα-

---

(1) Ὁ νόμος οὗτος διεῖπε τὰ ἀρχαιολογικὰ ἐν Ἑλλάδι μέχρι πρὸ ὀλίγων μηνῶν, ὅτε ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ περὶ ἀρχαιοτήτων νόμου ,ΒΧΜϚ' τῆς 24 Ἰουλίου 1899.

(2) Καὶ πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ Πιττάκης εἰργάζετο πρὸς περισυναγωγὴν τῶν ἀρχαίων ἐν Ἀθήναις καὶ μικρὰς τινας ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας ἐξετέλει ποριζόμενος χρήματα ἐξ Ἑταιρείας φιλομούσου καλουμένης, ἱδρυθείσης ἐν Ἀθήναις πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως.

Τὰ ἀρχαῖα ταῦτα ἔκ τε Ἀθηνῶν καὶ ἐκ Πειραιῶς συνῆγεν ὁ Πιττάκης καὶ κατέθετεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Μεγάλης Παναγίας.

(3) Τότε (6 Φεβρουαρίου 1835) ἤρθη καὶ ἡ ἐν τῷ Θησείῳ, εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν μεταβεβλημένῳ, ἱερὰ Τράπεζα κατ' ἀκολουθίαν ἀποφάσεως τῆς ἱερᾶς Συνόδου διατασσούσης νὰ ἀρθῇ ἐξ αὐτοῦ ἡ ἁγία Τράπεζα καὶ «πᾶν ἄλλο εὑρισκόμενον σημεῖον ἐκκλησίας», καὶ τοῦτο διότι διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1834 εἶχεν ἀποφασισθῇ ὅπως τὸ Θησεῖον χρησιμεύσῃ ὡς Κεντρικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον.

φαὶ ἐν Πειραιεῖ, δι' ὧν ἤχθησαν εἰς φῶς γλυπτὰ καὶ ἰδίως σπουδαῖα ἐπιγραφικὰ εὑρήματα. Ἐφρόντισε δὲ ἡ κυβέρνησις τότε καὶ περὶ ἐπιστημονικῆς δημοσιεύσεως τῶν ἀρχαίων μνημείων καὶ τῶν εὑρημάτων, διότι ἀνέθηκεν εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐπιτροπὴν τὴν ἀπὸ τοῦ 1837 ἔκδοσιν, δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου τῆς παιδείας, τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Ταύτην δὲ ἐξέδωκε τὸ μὲν 1837 ὁ Ραγκαβῆς, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Πιττάκη, μετὰ δὲ ταῦτα μόνος ὁ Πιττάκης μέχρι τοῦ 1860, ἐπὶ 24 δηλ ἔτη (1).

---

(1) Ἡ μνημονευθεῖσα Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ εἶχε διορισθῆ, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου συμφώνως ταῖς περὶ ἀρχαιολογικῶν ἐπιτροπῶν ἀνὰ τὸ Κράτος διατάξεσι τοῦ νόμου τῆς 10/22 Μαΐου 1834.

Τῆς Ἀρχαιολογικῆς ταύτης Ἐπιτροπῆς σώζεται ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἑταιρείας φυλλάδιον χειρογράφων πρακτικῶν ἀπὸ 13 Μαΐου 1837 μέχρι 15 Ὀκτωβρίου 1838, γεγραμμένον χειρὶ τοῦ Ραγκαβῆ. Κατὰ τὰ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τούτοις τὴν ἐπιτροπὴν ἀπετέλουν οἱ Κ. Πιττάκης, Α. Ρ. Ραγκαβῆς, Ψύλλας, Γ. Ἀργυρόπουλος, Κ. Σχινᾶς, Γ. Γεννάδιος, Ι. Βενθύλος, Γ. Αἰνιάν, Π. Σοῦτσος, Σάουδερτ, Ἄνσεν. Θὰ διωρίσθη δὲ ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, ὡς φαίνεται, μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Γενικῆς ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων ἀποχώρησιν τοῦ Ρὸςς (2 Ὀκτωβρίου 1836) ἀναπληρωθέντος ὑπὸ τοῦ Πιττάκη.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας συνεδρίαν τῆς Ἐπιτροπῆς (13 Μαΐου 1837) ὁ Πιττάκης ἀνέγνω ἔκθεσιν περὶ τῶν κατὰ τὰ Προπύλαια καὶ τὸν ναὸν τῆς Νίκης ἐργασιῶν, ἀφ' ὅτου ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν. Ἀκολούθως ἐγένετο λόγος περὶ συντάξεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, τῆς ὁποίας τὴν ἔκδοσιν ἡ κυβέρνησις ἀναθέτει εἰς τὴν Ἐπιτροπήν. Κατὰ τὴν δευτέραν συνεδρίαν (15 Ἰουνίου 1837) ἐκανονίσθησαν τὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερίδος καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἐκλεχθῶσι «πέντε μέλη ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ἐξ αὐ-«τῶν εἷς μὲν νὰ εἶνε ὁ ἔφορος Κ. Πιττάκης, εἷς δὲ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ὑλικὸν μέ-«ρος τῆς συντάξεως τῆς Ἐφημερίδος, οἷον τὴν ἐκλογὴν καὶ κατάταξιν τῆς ὕλης «κτλ. (τοιοῦτος ὡρίσθη ὁ Ραγκαβῆς), τρεῖς τέλος νὰ ἔχουν ἰδιαίτερον ἔργον τὴν «ἐπιστημονικὴν τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων τῆς ἀρχαιότητος ἐξέτα-«σιν (τοιοῦτοι ὡρίσθησαν οἱ Αἰνιάν, Σχινᾶς καὶ Βενθύλος), ἕκαστον δὲ μέλος «τῆς ἐπιτροπῆς νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἢ μᾶλλον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκλέγῃ ὁποιον-«δήποτε ἀντικείμενον διὰ νὰ μελετᾷ αὐτὸ ἰδιαιτέρως καὶ νὰ κοινοποιῇ εἰς τὴν «Ἐπιτροπὴν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μελέτης του».

Τῶν λοιπῶν συνεδριῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐν αἷς συνήθως λαμβάνονται ἀποφάσεις περὶ ζητημάτων ἀφορώντων τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν καὶ περὶ καταχωριστέων ἄρθρων ἐν τῇ ἐκδιδομένῃ πλέον Ἐφημερίδι, ἀξία σημειώσεως εἶνε ἡ τῆς 3 Ἰανουαρίου 1838, καθ' ἣν ἐγένετο πρότασις ὅπως ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς μεταφράζηται καὶ εἰς τὸ Γαλλικόν, «διὰ νὰ πωλῆται εὐκολώτερον εἰς τοὺς ξένους». Τοῦτο ὅμως, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἐδείχθη, δὲν ἐγένετο. Τὴν ἔλλειψιν δὲ ταύτην θέλων νὰ πληρώσῃ ὁ Ραγκαβῆς, ὡς φαίνεται, ἀπεχώρησε τῆς συντάξεως τῆς Ἐφημερίδος καὶ ἤρξατο δημοσιεύων δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου τὰς Anti-

Τοιαῦτα ἔργα ἦσαν γενναῖα ἀληθῶς ἐν παραβολῇ πρὸς τοὺς τοτε καιροὺς καὶ τὰς οἰκονομικὰς δυσχερείας τοῦ ἀρτισυστάτου μικροῦ βασιλείου, δὲν ἦσαν ὅμως ἱκανὰ πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐπειγουσῶν μεγάλων ἀρχαιολογικῶν ἀναγκῶν. Τοῦτο κατιδόντες λόγιοι ἐν Ἀθήναις καὶ φιλάρχαιοι ἄνδρες ἀπεφάσισαν τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ προστασίᾳ τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῆς παιδείας Ἰακώβου Ῥίζου Νερουλοῦ καὶ συνεργίᾳ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ νὰ καταρτίσωσιν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν, ὅπως βοηθήσωσιν οὕτω τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ μεγάλου αὐτῆς ἀρχαιολογικοῦ ἔργου συντελοῦντες εἰς τὴν δι' ἰδιωτικῶν συνδρομῶν ἐπίσπευσιν τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐνεργουμένων ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἐπισκευῶν τῶν μνημείων. «Ἡ Κυβέρ-«νησις τῆς Α. Μ., ἔλεγεν ὁ Ραγκαβῆς (1) ἐπέστησεν ἰδιαιτέραν «προσοχὴν εἰς τὰ λείψανα τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ ἀνα-«καλύψεις σπουδαῖαι καὶ πολλοῦ λόγου ἄξιαι ἦσαν τῶν προσπα-«θειῶν της τὸ ἀποτέλεσμα... Ἀλλ' αἱ ἀνασκαφαί, αἱ ἐπισκευαί, «αἱ ἀνεγέρσεις ἀπαιτοῦν δαπάνας καὶ δαπάνας μεγάλας. Ἡ Κυ-«βέρνησις ἔπραξε πολλά, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ προσμένωμεν τὰ «πάντα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Ὁδηγούμενοι καὶ προστατευόμενοι «ὑπ' αὐτῆς νὰ μιμηθῶμεν εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων κηδε-«μονίαν της καὶ νὰ συνδράμωμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν διὰ νὰ προοδεύσουν «ταχύτερον καὶ πλατύτερον αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι, τοιοῦτος «εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς Ἑταιρείας μας, εἰς τὴν ὁποίαν ἕκαστος φίλος «τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος, τῆς Ἑλληνικῆς δόξης καὶ τῆς Ἑλλη-«νικῆς φιλολογίας θέλει βεβαίως προσφέρει τὸν ὀβολόν του, εἰς «τὴν ὁποίαν πεποιθότες δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι δὲν θέλουν «ἀρνηθῆ τὴν σύμπραξιν καὶ τὰς συμβουλάς των πολλοὶ τῶν φι-«λελλήνων ἀρχαιολόγων τῆς Εὐρώπης».

---

quités Helléniques (1842-1855), δι' ὧν σπουδαιοτάτην συμβολὴν παρέσχε εἰς τὴν τότε ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην καὶ ἐτίμησεν ἑαυτόν τε καὶ τὴν πατρίδα του.

Μετὰ τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1838 ἔπαυσε πλέον συνεδριάζουσα ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπή, ὡς φαίνεται. Ἦτο ἴσως περιττὴ πλέον, ἀφ' οὗ εἶχεν ἱδρυθῆ τότε ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία. Ὁ δὲ Πιττάκης ἐξηκολούθησε μόνος του ἐκδίδων, ὡς γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, τὴν Ἐφημερίδα μέχρι τοῦ 1860, ὅτε ἔπαυσεν αὕτη πρὸς καιρὸν ἐκδιδομένη.

(1) Σύνοψις τῶν Πρακτ. τῆς Ἑταιρείας, 1837-47, σ. 6, (ἔκδ. Β').

Τοιοῦτον ἐπιδιώκοντες σκοπὸν οἱ τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν ἀποφασίσαντες νὰ ἱδρύσωσι, συνέταξαν Ὀργανισμὸν αὐτῆς ἐκ δέκα ἄρθρων, ὅστις ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 15/27 Ἰανουαρίου 1837. Κατ' ἀκολουθίαν δὲ τούτου συνῆλθον ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῇ 28 Ἀπριλίου 1837 εἴκοσι καὶ τέσσαρες ἑταῖροι, οἵτινες μετὰ προσφώνησιν τοῦ Ραγκαβῆ ἐξέλεξαν τὴν πρώτην ἐφορείαν, ἥτις ἔμελλε νὰ διευθύνῃ τὰ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1837-38. Οὕτως ἱδρυθεῖσα ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία εἰσῆλθεν εὐθὺς ἀπὸ τοῦ 1837 εἰς τὸν ἐνεργὸν αὐτῆς βίον καὶ ἐξακολουθεῖ ἐργαζομένη μέχρι τῆς νῦν ἀρχομένης νέας ἑκατονταετηρίδος πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ της.

Κατὰ τὸν μακρὸν τοῦτον ἑβδομηκονταετῆ καὶ πλέον βίον τῆς Ἑταιρείας ὁ διέπων τὰ κατ' αὐτὴν Ὀργανισμὸς πολλάκις μετεβλήθη καὶ οἱ πρωταγωνιστήσαντες ἐν αὐτῇ ἄνδρες, οἱ ἐπὶ τῆς διοικήσεως καὶ οἱ ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἄλλοι μὲν ἐξέλιπον ἄλλοι δὲ νέοι ἀνεφάνησαν. Εἰς ταῦτα κυρίως ἀποβλέποντες δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τὰ τοῦ βίου τῆς Ἑταιρείας εἰς τρεῖς περιόδους, εἰς Α' περίοδον ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1855-57, εἰς Β' περίοδον ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τέλους τοῦ 1894 καὶ εἰς Γ' περίοδον ἀπὸ τοῦ 1895 καὶ ἑξῆς.

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1855-57).

Τὴν Α' ταύτην περίοδον τῆς Ἑταιρείας ὀνομάζει ὁ Καστόρχης (1) τὴν «τῆς νεότητος περίοδον, ἔχουσαν τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐλλείψεις τῆς ἡλικίας ταύτης», ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ 1858 Β' περίοδον, ἣν ὀνομάζει τὴν «τῆς ὡρίμου

---

(1) Ἱστορικὴ ἔκθεσις τῶν πράξεων τῆς Ἑταιρείας μέχρι τοῦ 1879, σ. 10.

ηλικίας περίοδον, ήτοι της διά συντόνου πρακτικής δραστηριότητος ένεργούσης». Ἐκόσμουν δὲ τὴν προκειμένην Α' περίοδον τῆς Ἑταιρείας δύο οὐσιώδη προσόντα, ἐξακολουθεῖ γράφων ὁ Καστόρχης, πρῶτον οἱ κατ᾽ ἔτος ἐν ταῖς ἐν μεγάλῃ πομπῇ γινομέναις ἐν τῇ Ἀκροπόλει συνελεύσεσιν (1) ἀπαγγελλόμενοι «ἡδυ-«επεῖς λόγοι τοῦ εὐφυεστάτου ἐν τοῖς τότε ποιηταῖς καὶ εὐφρα-«δοῦς ῥήτορος προέδρου τῆς Ἑταιρείας Ἰακώβου Ῥίζου Νε-«ρουλοῦ· καὶ δεύτερον αἱ ἀρχαιολογικαὶ καὶ ἱστορικαὶ ἐκθέσεις «τοῦ ἐξ ἴσου εὐφυοῦς καὶ ἡδυεποῦς γραμματέως Ἀλεξάνδρου «Ρ. Ραγκαβῆ, εἰς οὗ τὴν δραστηριότητα καὶ τὸν ἄοκνον ζῆλον «ὀφείλεται μέγα μέρος τῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην γενο-«μένων ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας». Δικαίως δὲ ὁ Καστόρχης εἰς τοὺς δύο τούτους ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ ἄνδρας προσθέτει καὶ τὸν Κ. Πιττάκην, τὸν κατ᾽ ἀρχὰς μὲν μέλος τῆς ἐφορείας ὕστερον δέ, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ραγκαβῆ, γραμματέα τῆς Ἑταιρείας. Ὁ Πιττάκης ἦτο ἄμοιρος ἀρχαιολογικῆς παιδεύσεως, τὴν ἔλλειψιν ὅμως αὐτοῦ ταύτην ἀνεπλήρου ἔκτακτος δραστηριότης καὶ φιλοπονία, ἀγάπη δὲ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν λατρεία πρὸς τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος μοναδική. Ἐν ᾧ ὡς γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ἐξέδιδε τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα καὶ ἀνασκαφὰς καὶ ἄλλας ἐργασίας δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου ἐξετέλει, αὐτὸς ἦτο συγχρόνως τὸ κατ᾽ ἐξοχὴν ὄργανον τῆς Ἑταιρείας, διότι αὐτὸς ἐξετέλεσε πάντα σχεδὸν τὰ ἀνασκαφικὰ καὶ λοιπὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν προκειμένην περίοδον.

Ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν διευθυνομένη τότε ἡ Ἑταιρεία ἐξετέλεσεν ἔργα ἀνώτερα ἀληθῶς τῶν ἑαυτῆς δυνάμεων, ἀναλόγως τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς χρηματικῶν μέσων, διήγειρεν ἐνθουσιασμὸν ἐν Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος καὶ

(1) Κατὰ τὰς συνελεύσεις ταύτας παρίστατο πλῆθος θεατῶν, οἱ ἐπίσημοι ἐν Ἀθήναις ξένοι, καὶ συνήθως ὁ Βασιλεύς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ Βασίλισσα. Χαρακτηριστικὸν δὲ τῶν τότε καιρῶν εἶνε ὅτι τοῖς προσκεκλημένοις προσεφέροντο ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀναψυκτικὰ ποτὰ καὶ παγωτά. Ἐγίνοντο δὲ αἱ συνελεύσεις αὗται κατα τὸ τέλος Μαΐου, ὅτε ἔληγε τὸ ἔτος τῆς Ἑταιρείας· ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἐνίοτε ἐγίνοντο καὶ βραδύτερον, ἐπερχομένης τοιαύτης ἀναβολῆς ἕνεκα διαφόρων λόγων.

κατέστησε καταληπτὴν τὴν μεγάλην τούτων ἀξίαν, οὕτω δὲ παρεσκεύασε τὸ ἔδαφος ὅπως δυνηθῇ ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὴν ἑπομένην ἑαυτῆς περίοδον νὰ προκόψῃ καὶ εἰς ἀκμὴν ἀνέλθῃ.

Ὀργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας

Διὰ τοῦ μνημονευθέντος ἀπὸ 15/27 Ἰανουαρίου 1837 Β. Διατάγματος, δι' οὗ ἐνεκρίθη ὁ Ὀργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας (1), παρέσχεν ἡ Κυβέρνησις τῇ Ἑταιρείᾳ καὶ δικαιώματά τινα θέλουσα νὰ συνδράμῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ της, ὥρισε δηλ. ὅπως τυπόνῃ αὕτη δωρεὰν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Τυπογραφείῳ τὰ ἑαυτῆς Πρακτικά, ἀπεφάσισε νὰ δωρῶνται αὐτῇ 100 σώματα τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας διὰ τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκδιδομένης τότε Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος καὶ παρήγγειλεν ὅπως «ὁ ἔφορος τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου (2) « συνεννοῆται μετὰ τῆς ἐφορείας τῆς Ἑταιρείας περὶ τῶν ἀρ-« χαιολογικῶν ἐργασιῶν καί, ὁσάκις προσκαλεῖται ὑπ' αὐτῆς καὶ « αἱ δημόσιαι ἀσχολίαι του τῷ ἀφίνουν καιρὸν ὑπόλοιπον, θέλει « ἀναλαμβάνει τὴν διεύθυνσιν τινῶν τῶν ἐργασιῶν της, δίδων « μετέπειτα λόγον εἰς αὐτὴν τῆς χρηματικῆς διαχειρίσεως, ἥτις « τυχὸν ἐπὶ τούτῳ ἤθελε τῷ ἐμπιστευθῇ ».

Ἐσκόπει δὲ ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὸν μνημονευθέντα Ὀργανισμὸν αὐτῆς νὰ συνδράμῃ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν, ἀνέγερσιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιοτήτων, καὶ ἀπετελεῖτο ἐξ ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν μελῶν, ὧν ἡ ἐνιαυσία συνδρομὴ ὡρίζετο εἰς δρ. 15 κατ' ἐλάχιστον ὅρον, καὶ ἐξ ἀντεπιστελλόντων μελῶν ἀπηλλαγμένων πάσης ὑποχρεώσεως. Τὴν διοίκησιν αὐτῆς διεξῆγε ὀκταμελὴς ἐφορεία ἐκλεγομένη κατ' ἔτος ἐν συνελεύσει τῶν μελῶν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ τὴν ἡμέ-

(1) Τὸν Ὀργανισμὸν τοῦτον καὶ ἔγγραφον τοῦ ὑπουργοῦ κοινοποιοῦν τὸ περιεχόμενον τοῦ Β. Διατάγματος ἴδε ἐν τῇ Συνόψει τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας (ἔκδ. Β', 1846) σ. 12 καὶ 16.

(2) Τοιαύτην θέσιν εἶχε τότε ὁ τὸν Ρὸςς διαδεχθεὶς ἐν τῇ Γενικῇ ἐφορείᾳ τῶν ἀρχαιοτήτων Κ. Πιττάκης, μέχρις οὗ καὶ οὗτος (31 Δεκεμβρίου 1848) ὠνομάσθη Γενικὸς ἔφορος.

ραν τῆς μνήμης τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Παρθενῶνος (λήγοντος Μαΐου) καὶ ἀποτελουμένη ἐκ προέδρου, ἀντιπροέδρου, γραμματέως, ταμίου καὶ τεσσάρων μελῶν. Τὰ ἀνευρισκόμενα δὲ ἀρχαῖα ἦσαν κτῆμα τοῦ δημοσίου Μουσείου καὶ κατεγράφοντο ἐν τοῖς καταλόγοις αὐτοῦ ὡς ἀνευρεθέντα δαπάνῃ τῆς Ἑταιρείας. Περὶ τῶν ἐκτελεστέων δὲ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀνασκαφῶν, ἀνεγέρσεων ἢ συμπληρώσεων τῶν ἀρχαιοτήτων ὤφειλεν ἡ διευθύνουσα τὰ κατ' αὐτὴν ἐφορεία νὰ συνυπακούηται μετὰ τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, οὐδεμία δὲ τῶν ἐργασιῶν τούτων ἐπετρέπετο νὰ ἐκτελεσθῇ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως καὶ συμπράξεως τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου. Εἰς τὸ τέλος δὲ ἑκάστου ἔτους ἐξεδίδοντο (μέχρι τοῦ 1848-49) συνοπτικῶς Πρακτικὰ τῆς Ἑταιρείας, ἅτινα σημειωτέον ὅτι ἐδημοσιεύοντο ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί.

Ὁ πρῶτος οὗτος τῆς Ἑταιρείας Ὀργανισμὸς δὲν ἴσχυσε μέχρι τέλους τῆς Α' περιόδου, ἀλλὰ μέχρι μέσων τοῦ 1848, ἀφ' ὅτου ἀντικατεστάθη ὑπὸ ἄλλου Ὀργανισμοῦ, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς ἑπομένοις.

Ἀρχαὶ τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν Α' περίοδον.

Ἐγκριθέντος τοῦ Ὀργανισμοῦ τούτου τῆς Ἑταιρείας, συνῆλθον τὸ πρῶτον τὰ μέλη αὐτῆς, 24 τὸν ἀριθμόν, εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος, τῇ 28 Ἀπριλίου 1837. Τῆς συνελεύσεως προήδρευσεν ὁ τότε ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Ἰάκωβος Ῥίζος Νερουλός. Μετὰ εὔγλωττον δὲ προσλαλιὰν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ, καθ' ἣν οὗτος ἐξέθηκεν εἰς τοὺς συνελθόντας τὸν σκοπὸν τῆς Ἑταιρείας καὶ τὰς ἐκ ταύτης περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας, προέβη ἡ συνέλευσις εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἐφορείας τῆς Ἑταιρείας. Ἐξελέγησαν δὲ

Πρόεδρος: αὐτὸς ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Ι. Ῥίζος Νερουλός, διὰ ψήφων 19

Ἀντιπρόεδρος: ὁ Ι. Κοκκώνης, διευθυντὴς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, διὰ ψήφων 7.

Γραμματεύς: ὁ Ἀλέξανδρος Ρ. Ραγκαβῆς, τμηματάρχης τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας Ἐκπαιδεύσεως, διὰ ψήφων 15.

Ταμίας: ὁ Α. Κομπατής, τραπεζίτης, διὰ ψήφων 11.

Μέλη δὲ τῆς ἐφορείας: ὁ Κ. Πιττάκης, διευθυντὴς τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος, διὰ ψήφων 13, Γρώππιος, πρόξενος τῆς Αὐστρίας, διὰ ψήφων 11, Ἠπίτης, ἰατρός, διὰ ψήφων 11 καὶ Δ. Φωτίλας, διὰ ψήφων 8.

Τούτων ὁ μὲν Ρίζος διετέλεσε πρόεδρος μέχρι τοῦ 1844, ὅτε ἀπελθόντα αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν διεδέχθη ὁ Ι. Κωλέττης, πρωθυπουργός, τοῦτον δὲ ἀποθανόντα τῷ 1848 διεδέχθη ὁ Γ. Γλαράκης, ὑπουργός, ὅστις διετέλεσε πρόεδρος μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1855 θανάτου του. Τὸν δὲ ἀντιπρόεδρον Κοκκώνην, τὸν καὶ μέλος τῆς ἐφορείας ἀπὸ τοῦ 1845-46, διεδέχθη ὡς ἀντιπρόεδρος τὸ 1839-40 ὁ Γ. Γεννάδιος, γυμνασιάρχης, τοῦτον δὲ ὁ Δρ. Μανσόλας τὸ 1844-45 καὶ τοῦτον ὁ ἔφορος τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης Γ. Κ. Τυπάλδος τῷ 1845, ὅστις διετέλεσεν ἀντιπρόεδρος μέχρι τοῦ 1853, ὅτε ἀντ' αὐτοῦ ἐξελέγη πάλιν ὁ Γεννάδιος, τελευταῖος ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Α' περίοδον.

Τὸν γραμματέα Ραγκαβῆ παραιτηθέντα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1851 ἀνεπλήρωσεν ὁ Σκ. Βυζάντιος (ἀντιγραμματεὺς) καὶ εἶτα ὁ Π. Εὐστρατιάδης μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1852, ὅτε ἐξελέγη γραμματεὺς ὁ ἕως τότε μέλος τῆς ἐφορείας Πιττάκης, ὅστις διετέλεσε γραμματεὺς μέχρι τέλους τῆς περιόδου.

Τὸν ταμίαν Κομπατὴν διεδέχθη τὸ 1839 ὁ τέως μέλος τῆς ἐφορείας Δ. Φωτίλας, ὅστις διετέλεσε ταμίας μέχρι τοῦ 1844, ἀφ' ὅτου ἐξελέγη ταμίας ὁ Μεσθενεύς, διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1848 θανάτου του. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐξελέγη μὲν ταμίας ὁ Ν. Χατζόπουλος, ἀλλὰ παρητήθη· διὰ τοῦτο χρέη ταμίου ἐξετέλει ὁ γραμματεὺς Ραγκαβῆς μέχρι τοῦ 1849, ὅτε ἐξελέγη ταμίας ὁ Καραμάνος, ὅστις διετέλεσε τοιοῦτος μέχρι τελους τῆς περιόδου.

Τῶν μελῶν δὲ τῆς ἐφορείας ὁ Γρώππιος διετέλεσε τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1847, ἀντὶ δὲ τοῦ Ἠπίτου ἐξελέγη τὸ 1838 ὁ Δ. Σχινᾶς, ὅστις διετέλεσε μέλος τῆς ἐφορείας μέχρι τοῦ 1843.

Ἄλλα δὲ μέλη τῆς ἐφορείας διετέλεσαν ὁ Κ. Δομνάνδος ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι τοῦ 1843, ὁ Στρὸγκ τὸ 1844-45 καὶ 1845-46, ὁ Κ. Ἀσώπιος τὸ 1844-45, ὁ Σ. Σκοῦφος τὸ 1848-49 καὶ 1850-51, ὁ Ι. Σωμάκης τὸ 1849-50, ὁ Α. Μάμουκας τὸ 1849-50 καὶ 1851-52, ὁ Ἰω. Κόνιαρης τὸ 1851-52 καὶ 1852-1853, ὁ Π. Καλλιγᾶς τὸ 1852-53, ὁ Δ. Κορομηλᾶς τὸ 1851-52 καὶ τὸ 1853... καὶ οἱ Σ. Κ. Οἰκονόμος καὶ Α. Πετράκης τὸ 1853....

Κατὰ τοὺς τελευταίους δὲ χρόνους τῆς περιόδου, τοὺς ἀπὸ τοῦ νέου Ὀργανισμοῦ τοῦ 1848 δι' οὗ ἱδρύθη ἡ θέσις ἀντιγραμματέως, ἐξελέγησαν ἀντιγραμματεῖς ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Σκ. Βυζάντιος ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ 1851, ὁ Π. Εὐστρατιάδης τὸ 1851-52 (1), ὁ Κ. Φρεαρίτης τὸ 1852-53, καὶ τελευταῖον ὁ τὸ 1852-53 μέλος τῆς ἐφορείας Στ. Κουμανούδης ἀπὸ τῆς 6 Δεκεμβρίου 1853. Ἄλλη ἐκλογὴ ἐφορείας μετὰ τὴν 6 Δεκεμβρίου 1853 δὲν ἐγένετο, διότι ἡ Ἑταιρεία μετ' ὀλίγον παρέλυσε καὶ τῷ 1855 εἰς ἐντελῆ ἀδράνειαν περιῆλθε.

Ἐργασίαι τῆς Ἑταιρείας
ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι Ἰουνίου τοῦ 1848.

Κατασταθεῖσα τὸ πρῶτον ἡ ἐφορεία τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1837 ἐφρόντισεν ἐν πρώτοις ὅπως ἐγγράψῃ νέους ἑταίρους πρὸς ἐπαύξησιν τῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας· ἐπὶ πλέον δὲ διὰ τῶν προσωπικῶν σχέσεων τοῦ προέδρου καὶ ἄλλων ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐπεζήτησεν ἐκτάκτους συνδρομὰς παρ' ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν φίλων τῆς ἀρχαιότητος. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπενέγκωσιν εὐθὺς ἀμέσως τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸ 1837-38, πρῶτον ἔτος τῆς Ἑταιρείας, δὲν ἐξετελέσθη ἔργον τι, διότι τὰ ἔσοδα ἀνῆλθον μόλις εἰς δρ. 709, ἐξ ὧν ἐδαπανήθησαν δι' ἔξοδα ἐγκαταστάσεως τοῦ ἀρτισυστάτου σωματείου, δι' ἀντιμισθίαν ἑνὸς κλητῆρος κτλ. δρ.

---

(1) Κατὰ τὰς γενομένας ἀρχαιρεσίας τῇ 17 Ἰουνίου 1851 ἔλαβεν ὡς ἀντιγραμματεὺς 11 ψήφους ὁ Εὐστρατιάδης καὶ 11 ὁ Στ. Κουμανούδης. Γενομένης δὲ κληρώσεως μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἰσοψηφούντων, ἡ τύχη ηὐνόησε τὸν Εὐστρατιάδην καὶ οὕτω ἀνεκηρύχθη οὗτος ἀντιγραμματεύς.

450, ὥστε ὑπελείφθησαν μόνον δρ. 259. Διὰ τοιούτου ποσοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ σπουδαία τις ἐργασία· οὐχ ἧττον ἀπεφασίσθη ἔκτοτε νὰ ἀνασκαφῇ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον καὶ ἀνετέθη ἡ ἐργασία αὕτη εἰς τὸν Πιττάκην μέλλοντα νὰ ἐπιληφθῇ αὐτῆς εὐθὺς ὡς οἱ πόροι τῆς Ἑταιρείας ἤθελον ἐπιτρέψει τοῦτο.

Κατὰ τὸ β' ἔτος τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἑταιρείας, (1838-39), τὰ ἐκ τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνδρομῶν ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς δρ.2791 καὶ οὕτως ἐδυνήθη ἡ Ἑταιρεία νὰ ἐπιληφθῇ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Πρώτην ἀνασκαφὴν ἐνήργησε τὴν τοῦ καλουμένου Πύργου τῶν Ἀνέμων, (τοῦ ὑπὸ Ἀνδρονίκου τοῦ Κυρρήστου ἀνεγερθέντος), ὅστις ὑπὲρ τὸ ἥμισυ πρότερον ὢν κατακεχωσμένος εἶχεν ἐπὶ πλέον ἐπικαλυφθῇ κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων καταστροφήν. Ἀνέσκαψε δὲ τοῦτον ἡ Ἑταιρεία μέχρι μικρὸν ὑπὲρ τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος καὶ διὰ τοῦ νῦν σωζομένου ὀκταγώνου περιτειχίσματος περιέβαλε. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκαθάρισεν ἡ Ἑταιρεία καὶ τὸ ὑπὲρ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον μνημεῖον τοῦ Θρασύλλου, ὅπερ ἦτο ὁλόκληρον σχεδὸν κατηρειπωμένον, καὶ ἐπελήφθη καὶ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ θεάτρου, ἀλλ' ἡ πρόοδος τῆς ἐργασίας προσέκοψεν εἰς ἀντιρρήσεις, ἃς προέβαλεν ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ.

Κατὰ δὲ τὸ γ' ἔτος, (1839-40), τὰ ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς δρ. 2718, εἰς τὸ αὐτὸ δηλ. σχεδὸν ποσόν, εἰς ὃ καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἐπελήφθη ἡ Ἑταιρεία τῆς ἀνακαθάρσεως καὶ ἀνασκαφῆς τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει μνημείων θέλουσα νὰ ἀγάγῃ εἰς πέρας τὰς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀρξαμενας ἀπὸ τοῦ 1834 καὶ ἡμιτελεῖς ὑπολειφθείσας ἐργασίας πρὸς ἀνακάθαρσιν, ἐπισκευὴν καὶ ἀνέγερσιν τούτων. Ἰδίως ἐνήργησε τότε ἀνασκαφὰς περὶ τὸν Παρθενῶνα, κατὰ τὰ Προπύλαια καὶ ἐντὸς τοῦ Ἐρεχθείου. Ἐξηκολούθησε δὲ ἡ Ἑταιρεία καὶ τὴν ἐν τῷ Πύργῳ τῶν Ἀνέμων ἀνασκαφὴν καὶ ἀπεκάλυψε τὸ δάπεδον τοῦ τετρακιονίου τῆς Ἀθηνᾶς Ἀρχηγέτιδος (τῆς καλουμένης πύλης τῆς Ἀγορᾶς). Ἔστρεψε δὲ τὴν προσοχήν της καὶ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐμελέτησε τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ λέοντος τῆς Χαιρωνείας προβᾶσα εἰς τὴν καταμέτρη-

σιν τῶν σωζομένων τεμαχίων τοῦ λέοντος καὶ εἰς ἄλλας ἀναγκαίας προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας.

Κατὰ δὲ τὸ δ΄ ἔτος τῆς Ἑταιρείας, (1840-41), ὁ κατ' ἔτος ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς αὐξάνων ἀριθμὸς τῶν ἑταίρων εἶχεν ἀνέλθει ἐν ὅλῳ εἰς 386, τὰ δὲ ἔσοδα εἰς δρ. 4209. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ Ἑταιρεία ἐπεράτωσεν ἐντελῶς τὴν ἀνασκαφὴν καὶ περίφραξιν τοῦ Πύργου τῶν Ἀνέμων καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν χώρου· ἀγορασθέντος δὲ τοῦ ἀγροῦ, ὑφ' ὃν ἔκειτο τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, ἐνήργησεν ἐν τούτῳ ἀνασκαφὰς πολλὰς τάφρους κατὰ διαφόρους διευθύνσεις ἀγαγοῦσα, ἀλλ' οὐδ' ἴχνος τοῦ θεάτρου ἐφάνη, πανταχοῦ δ' ἀπεκαλύφθη ὁ βράχος γυμνός, ἐξ οὗ ὁρμηθεὶς ὁ Ραγκαβῆς ἐπίστευσεν ὅτι τὸ θέατρον κατεστράφη ἐντελῶς καὶ μετὰ λύπης ἀνήγγειλεν ἐν τῇ λογοδοσίᾳ κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἔτους (1) ὅτι τὸ ἀρχαῖον θέατρον δὲν ὑπάρχει πλέον! Ἐπεσκεύασε δὲ πρὸς τούτοις καὶ ὑπεστήριξεν ἡ Ἑταιρεία διὰ μικρᾶς τινος ἐργασίας τὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τεῖχος τοῦ περιβόλου τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ ἐπεχείρησε καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν ἐν Μυκήναις πέμψασα ἐκεῖσε τὸν Πιττάκην, ἵνα ἀνασκάψῃ ἕνα τῶν θολωτῶν τάφων, τὸν πλησιέστερον τῇ πύλῃ τῶν λεόντων κείμενον (τὸν καλούμενον τάφον τῆς Κλυταιμήστρας, ὡς φαίνεται). Ἀλλ' ὁ Πιττάκης ἀπέσχε τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ τάφου τούτου, ἥτις καὶ χρόνον καὶ δαπάνην μεγάλην ἀπῄτει, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἀφ' οὗ ἐξετέλεσεν ἄλλην τινὰ μικρὰν ἀνασκαφὴν καὶ ἐκαθάρισεν ἀπὸ τῶν καλυπτόντων αὐτὴν χωμάτων τὴν πύλην τῶν λεόντων (2).

Κατὰ τὸ ε΄ ἔτος ἡ Ἑταιρεία, (1841-42), καθ' ὃ τὰ ἔσοδα αὐτῆς ἀνῆλθον εἰς δρ. 3,747, δὲν προέβη εἰς ἀνασκαφήν τινα ἀλλ' ἐπεχείρησε τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ Παρθενῶνος. Ἀνή-

(1) Σύνοψις τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας, 1837-47, σελ. 120 (ἔκδ. 6΄).

(2) Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πρὸς τούτοις ἐκομίσθη ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἐκ Μεγάρων, διὰ δαπάνης δρ. 100, τὸ γνωστὸν κολοσσιαῖον ἄγαλμα Νίκης καὶ ἐστήθη ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Θησείου, ὅπου μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἔκειτο, ἄχρις οὗ ἐκομίσθη εἰς Ἐθνικὸν Μουσεῖον. Ἐγένετο δὲ καὶ μικρά τις σκαφή, ἄνευ ἀξίου λόγου ἀποτελέσματος, ἐν Πειραιεῖ, ἐν ᾧ χώρῳ ὑπετίθετο ὅτι ἔκειτο ὁ τῆς Μουνυχίας Ἀρτέμιδος ναός.

γειρε δὲ τότε δύο ὁλοκλήρους κίονας καὶ μέγα μέρος τῶν τοίχων τοῦ σηκοῦ δαπανήσασα διὰ μὲν τὴν ἀνέγερσιν τῶν κιόνων καὶ τῶν τοίχων τοῦ σηκοῦ δρ. 2,291, διὰ δὲ τὴν πρὸς τοῦτο κατασκευὴν ξυλίνου ἰκριώματος δρ. 1,126. Ἡ κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἔτους τούτου ἐπέτειος συνέλευσις τῶν ἑταίρων ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐγένετο ἐκτὸς τοῦ Παρθενῶνος, κατεχομένου ὑπὸ τῶν πρὸς ἀνέγερσιν αὐτοῦ ἰκριωμάτων, πρὸ τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς. Ἐν μέσῳ δὲ πολυπληθοῦς ὁμηγύρεως, παρισταμένου καὶ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, ἐπεδείκνυεν ὑπερηφάνως ὁ Ῥίζος τὰς ἀνεγερθείσας στήλας καὶ ἐξέφραζε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Ἑταιρεία «διὰ « τοῦ πατριωτικοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς ζήλου καὶ τῶν γενναίων « συνεισφορῶν τῶν ξένων φίλων τῆς ἀρχαιότητος ἔτι δὲ καὶ « διὰ τῆς πεφωτισμένης συνδρομῆς καὶ προστασίας τῆς Β. Κυ« βερνήσεως οὐ μόνον τοῦ Παρθενῶνος θέλει ἀποπερατώσει τὴν « ἀνέγερσιν, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἐδῶ καὶ ἀλλαχοῦ διε« σπαρμένα μεγάλα λείψανα θέλει ἀνακαινίσει, καὶ μετὰ τῶν « συντελεσάντων ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἀρχαίας πολιτικῆς « ὑπάρξεως τῆς Ἑλλάδος θέλει μνημονεύεσθαι καὶ αὐτὴ ὡς « πρωτουργὸς τῆς παλιγγενεσίας τῆς ἀρχαίας αὐτῆς μεγαλο« πρεπείας» (1).

Ἡ ἀναστήλωσις τοῦ Παρθενῶνος ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος 1842-43, καθ' ὃ τὰ ἐκ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνδρομῶν ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἀνῆλθον μόνον εἰς δρχ. 2,864. Ἀνηγέρθησαν δὲ τότε δύο κίονες μέχρι τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὕψους αὐτῶν καὶ δύο ἄλλων ἐτοποθετήθησαν οἱ κατώτεροι σπόνδυλοι, ἐπιβοηθοῦντος δὲ καὶ τοῦ δημοσίου ταμείου ἐκαθαρίσθη καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ σηκοῦ ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους καταπεσόντος τζαμίου. Ἐπὶ πλέον δὲ ἀνῳκοδομήθη καὶ ἱκανὸν μέρος τοῦ βορείου τοίχου τοῦ σηκοῦ ἐπιτεθέντων τῶν κατὰ γῆς κειμένων λίθων, ὧν ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, κατακαεῖσα ἐπὶ τῆς ἐκρήξεως τῆς βόμβας τοῦ Μοροζίνη, ἐστερεώθη δι' ὀπτῶν πλίνθων. Ἐνήργησε δὲ ἡ Ἑταιρεία καὶ μικράν τινα ἀνασκαφὴν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὑπὲρ τὴν ἐν τῷ βράχῳ

(1) Σύνοψις Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας, 1837-47, σ. 164 (ἔκδ. 6').

λελαξευμένην κλίμακα, καὶ ἄλλην περὶ τὸ σπήλαιον τοῦ Πανός, ἔνθα ἀνεκαλύφθησαν βαθμίδες, αἵτινες ἔφερον πλαγίως εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1843-44 τὰ ἐκ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνδρομῶν ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἀνῆλθον εἰς δρ. 3,829. Ἐξηκολούθησε δὲ ἡ Ἑταιρεία τὰς ἐργασίας πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ νοτίου τοίχου τοῦ σηκοῦ τοῦ Παρθενῶνος, προέβη δὲ καὶ εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης ἀνεγείρασα τοὺς δύο τοίχους τῆς δυτικῆς καὶ νοτίου πλευρᾶς τοῦ ναοῦ τούτου, οὓς ἡ κυβέρνησις διὰ τῶν προτέρων αὐτῆς ἐργασιῶν μόνον μέχρι τοῦ ἡμίσεος σχεδὸν εἶχεν ἀνεγείρει. Τὴν περὶ τῶν ἔργων τούτων τῆς Ἑταιρείας λογοδοσίαν ἀνέγνω, ἀπουσιάζοντος τοῦ γραμματέως Ἀλ. Ραγκαβῆ, ὁ Πιττάκης ἐν τῇ κατὰ τὴν 19 Μαΐου 1844 συνελεύσει τῶν ἑταίρων ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως. Γενομένης δὲ ἀκολούθως ἐκλογῆς τῆς ἐφορείας, δὲν ἐξελέγη πλέον πρόεδρος ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱδρυτὴς τῆς Ἑταιρείας Ι. Ρίζος, ἀλλ' ὁ τότε πανίσχυρος πρωθυπουργὸς Ι. Κωλέττης, ὅστις, κατὰ Καστόρχην (1), «οὔτε καιρὸν ἕνεκα τῆς τότε πο-«λυταράχου ἐσωτερικῆς πολιτικῆς, ἣν μόνη ἡ τούτου διάνοια «διεῖπεν, οὔτε τὴν ἱκανότητα καὶ ἔφεσιν εἶχε νὰ ἐνδιατρίβῃ εἰς «τοιαῦτα ἄλλων καὶ προσώπων καὶ χρόνων ἔργα» (2). Οὕτω δὲν ἀντηχοῦσι πλέον ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως οἱ ἐνθουσιώδεις λόγοι τοῦ Ρίζου, ἀλλὰ μόνη ἡ φωνὴ τοῦ Ραγκαβῆ ἀκούεται τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ βράχου παρορμῶσα εἰς δρᾶσιν ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας καὶ ἐλπίδας περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς παρέχουσα. Καὶ ὅμως εὐθὺς μετὰ ταῦτα ἡ Ἑταιρεία ἤρξατο κλονιζομένη, ἐνέργειά τις δ' ὑπὲρ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ νέου αὐτῆς προέδρου, τοῦ παντοδυνάμου πρωθυπουργοῦ, δὲν φαίνεταί που· ἀλλ' οὐδὲ παρηκολούθει οὗτος τὰς ἐργασίας τῆς Ἑταιρείας μετέχων τοὐλάχιστον τῶν συνεδριῶν τῆς ἐφορείας κατὰ τὴν μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1848 θανάτου αὐτοῦ

---

(1) Ὁ Ρίζος ἀπουσίαζε τότε ἐξ Ἀθηνῶν, διότι, ἐπελθούσης τῆς κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους μεταπολιτεύσεως, εἶχεν ἀπέλθει εἰς Κωνσταντινούπολιν.

(2) Ἱστορικὴ ἔκθεσις τῶν πράξεων τῆς Ἑταιρείας, σ. 26.

προεδρίαν του. Καθ' ἅπασαν τὴν περίοδον ταύτην προήδρευεν ὁ ἀντιπρόεδρος Γεώργιος Κ. Τυπάλδος.

Κατὰ τὸ ἀμέσως δ' ἑπόμενον ἔτος 1844-45 ἐπῆλθε χαλάρωσις ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ, ἥτις μικρὸν ἐδέησεν ἵνα προκαλέσῃ τὴν διάλυσιν αὐτῆς. Ἀδιαφορία εἰς τὰ τῆς Ἑταιρείας, δυσχέρεια ἴσως εἰς τὴν καταβολὴν τῆς ἐνιαυσίας συνδρομῆς καὶ πιθανῶς προσωπικοὶ ἢ μᾶλλον πολιτικοὶ λόγοι ἐπήνεγκον τὸ ἀποτέλεσμα ἀποχωρήσεως ἀπὸ τῆς Ἑταιρείας πληθύος ἑταίρων, μὴ θελησάντων νὰ καταβάλωσι τὴν ἑαυτῶν συνδρομήν. Κατ' ἀκολουθίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑταίρων ἀπὸ 402 περιωρίσθη τότε εἰς 83 ἐν Ἀθήναις διαμένοντας. Φόβος δ' ἐκ τούτου κατέλαβε πρὸς στιγμὴν τὸν Ραγκαβῆν, ἀλλ' εὐθὺς ἀνεθάρρησεν οὗτος καὶ ἤλπιζεν ἐπὶ τῆς ὑπολειφθείσης μικρᾶς φάλαγγος τῶν ἑταίρων, ἥτις διὰ τῆς εὐσταθείας της διέσωσε τὴν Ἑταιρείαν ἀπὸ ἐπικειμένην διάλυσιν καὶ διετήρησεν αὐτὴν δι' αἰσιώτερον μέλλον (1). Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰσεπράχθησαν ἐκ συνδρομῶν τῶν τακτικῶν ἑταίρων μόλις 1051 δρ., αἱ ἔξωθεν ὅμως ἔκτακτοι συνδρομαὶ ἀνῆλθον εἰς δρ. 1776. Ταῦτα δὲ τὰ ποσὰ διαθέτουσα ἡ Ἑταιρεία ἐκαθάρισε τὸ Ἐρέχθειον ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν βορείαν αὐτοῦ ἑξάστυλον πρόστασιν, τουρκικῆς πυριτιδαποθήκης καὶ ἤρξατο ἀνασκαφῶν ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ἀκροπόλεως τῷ παρὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ Παρθενῶνος. Ἠθέλησε δὲ καὶ νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν τὸν ὡς ἀνεμοδείκτης, ὡς κλεψύδρα καὶ ὡς ἡλιακὸν ὡρολόγιον χρησιμεύοντα τὸ πάλαι Πύργον τῶν Ἀνέμων, ὃν ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη εἶχεν ἀνασκάψει, καὶ ἀνέθηκε τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος εἰς τὸν ὑποπλοίαρχον τοῦ Β. ναυτικοῦ Β. Παλάσκαν, κατασκευάσασα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν μελέτην ταύτην ἰκριώματα. Ἐπεράτωσε δὲ οὗτος τὰς μελέτας του κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος (2), ὅτε κατὰ τὰς ὑποδείξεις αὐτοῦ ἐτοποθετήθησαν ἐπὶ τοῦ μνημείου τέσσαρες μετάλλινοι γνώμονες δεικνύοντες τὰς ὥρας, καὶ οὕτως ὁ Πύργος ἐχρησίμευε πλέον,

---

(1) Σύνοψις Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας, 1837-47, (ἔκδ. β') σ. 192.

(2) Ἴδε ὑπόμνημα τοῦ Παλάσκα δημοσιευμένον ἐν τῇ Συνόψει τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας (ἔκδ. β') σ. 247-286.

ὥσπερ πάλαι ποτέ, ὡς ἡλιακὸν ὡρολόγιον διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀλλ' ἡ ἐλάττωσις τῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας ἔβαινε προϊοῦσα εἰς βαθμὸν ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς, διότι κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος 1845-46 τὰ ἐκ συνδρομῶν τῶν ἑταίρων ἔσοδα ἀνῆλθον μόνον εἰς δρ. 485 (1). Τοῦτο ἠνάγκασε τὴν ἐφορείαν, ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν ὕπαρξιν τῆς Ἑταιρείας, νὰ σκεφθῇ περὶ ἐξευρέσεως ἐκτάκτων πόρων, δι' ὧν νὰ ἀποτελεσθῇ μόνιμόν τι κεφάλαιον, οὗτινος τοὺς τόκους μόνον νὰ δαπανᾷ ἡ Ἑταιρεία διὰ τὰς ἐργασίας της. Εὐστόχως δὲ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἐνήργησε καὶ δι' ἐκκλήσεως ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν τῶν τε ἑταίρων αὐτῆς καὶ τῶν ἁπανταχοῦ φιλαρχαίων καὶ φιλελλήνων. Καίτοι δὲ μόλις κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1845 ἐλήφθη τὸ μέτρον τοῦτο, οὐχὶ ὅλως ἀνάξια λόγου ἦσαν τὰ μέχρι τῆς 21 Μαΐου 1846, ὅτε ἡ ἐφορεία ἔδιδε λόγον τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους, ἀποτελέσματα, διότι ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν εἶχον εἰσπραχθῇ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης δρ. 2,268. Οὕτω δὲ ἡ Ἑταιρεία ἐδυνήθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ συνεχίσῃ τὴν παρὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ Παρθενῶνος ἀνασκαφήν, δαπανήσασα ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ δρ. 1611, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ καὶ ἀνακάθαρσιν καὶ ἀνασκαφήν τινα παρὰ τὰ Προπύλαια. Ἠγόρασε δὲ καὶ ἀρχαῖά τινα πρὸς πλουτισμὸν τοῦ δημοσίου Μουσείου ἀντὶ δρ. 270.

Μᾶλλον εὐχάριστα ἦσαν τὰ ἐκ τῆς γενομένης ἐκκλήσεως πρὸς ἐκτάκτους συνδρομὰς ἀποτελέσματα κατὰ τὰ ἑπόμενα δύο ἔτη, 1846-47 καὶ 1847-48, καθ' ἃ ἐκ τῶν ἐσόδων τούτων ἐδυνήθη ἡ Ἑταιρεία νὰ ἀγοράσῃ ἑπτὰ μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, μονιμοποιήσασα οὕτω τὰ ἑαυτῆς κεφάλαια καὶ ἐξασφαλίσασα τὴν ὕπαρξίν της. Ἀλλ' ἵνα κατορθώσῃ τοῦτο, ἠναγκάσθη νὰ φεισθῇ πάσης δαπάνης καὶ οὕτω νὰ διακόψῃ τὰ ἔργα αὐτῆς

(1) Ἕνεκα τῆς οὕτω προϊούσης μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑταίρων φαίνεται ὅτι ἔγεινε ἐκκαθάρισις τούτων, ἐξ ἧς εὑρέθησαν ἀποτελοῦντες τὴν Ἑταιρείαν ἑταῖροι τῇ 30 Δεκεμβρίου 1847 ἑξήκοντα καὶ ἑπτά. Οὗτοι ἀνεγράφησαν τὸ δεύτερον ἐν τῷ Μητρώῳ ὑπ' αὔξοντα ἀριθμὸν (ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 1 κ.ἑ.) ἐν νέᾳ στήλῃ ἐπιγραφομένῃ οὕτω: Μέλη ἀποτελοῦντα τὴν Ἑταιρείαν τῇ 30 Δεκεμβρίου 1847.

κατὰ τὰ δύο ταῦτα ἔτη, «ἐσκέφθη δηλ. ὅτι συμφέρει νὰ θυσιάσῃ «τὴν πρόχειρον καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἐργασίαν καὶ τὸ στιγμιαῖον «παρόν, ὅπως σώσῃ τὰ ἄφθονα μακροῦ μέλλοντος προϊόντα, ὡς «ὁ προνοῶν γεωργός, ἀντὶ νὰ καταφάγῃ τὸν μόνιμον σπόρον, «καταθέτει αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ὅπως τῷ φέρῃ ποτὲ καρπὸν πολ«λαπλάσιον» (1). Κατὰ τούτους ὅμως τοὺς χρόνους ἐδυνήθη ἡ Ἑταιρεία, ἀνεξόδως σχεδόν, νὰ κατορθώσῃ ἔργον ἀξιόλογον, νὰ ἱδρύσῃ δηλ. **Μουσεῖον ἐκμαγείων.**

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ Ἑταιρεία ἐπελήφθη τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ Παρθενῶνος καὶ ἀφ' οὗ συνεπλήρωσε τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης καὶ ἐπελήφθη τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἐρεχθείου, ἀπετάθη ἐπανειλημμένως εἰς τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ, βοηθουμένη εἰς τοῦτο καὶ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ διὰ τῶν σχέσεων αὐτῆς καὶ τῶν ἐκεῖ ἀντεπιστελλόντων αὐτῆς μελῶν ἐνήργησεν ὅπως σταλῶσιν αὐτῇ ἐκμαγεῖα τοὐλάχιστον τῶν ἐν Λονδίνῳ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχαίων. Εὐμενῶς δὲ ἡ βρεττανικὴ κυβέρνησις ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν ταύτην καί, ἐν ᾧ ἀνηγγέλλετο τῇ Ἑταιρείᾳ ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως διέταξε νὰ παρασκευασθῇ καὶ πεμφθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα συλλογὴ ἀντιτύπων τῶν ἐν τῷ ἐκεῖ Μουσείῳ ἐπισημοτέρων ἀγαλμάτων, ἐκομίζοντο εἰς Ἀθήνας, ὑπὸ τῆς Βρεττανικῆς κυβερνήσεως δι' ἰδίων ἑαυτῆς ἐξόδων στελλόμενα, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντίτυπα ἐξ ἀργίλλου τῆς ζωοφόρου τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης, τῆς μιᾶς ἐν Λονδίνῳ Καρυάτιδος καὶ ἑνὸς σπονδύλου κίονος καὶ κιονοκράνου τοῦ Ἐρεχθείου, ὀλίγῳ δ' ὕστερον γύψινα ἀντίτυπα τῶν ἀγαλμάτων καὶ ἀναγλύφων τοῦ Παρθενῶνος καὶ καὶ μετὰ ἓν ἔτος ἀντίτυπα τῶν ἀναγλύφων τῆς ζωοφόρου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος. Τὰ ἀντίτυπα ταῦτα παραλαβοῦσα ἡ Ἑταιρεία, τὰ μὲν τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης καὶ τοῦ Ἐρεχθείου ἵδρυσεν ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει, τὰ δὲ τοῦ Παρθενῶνος καὶ τὰ ἐκ Φιγαλίας ἐτοποθέτησεν ἔν τινι παρὰ τὸν Πύργον τῶν Ἀνέμων δημοσίῳ οἰκοδομήματι, Λουτρῷ καλουμένῳ, ὃ ἡ Κυβέρνησις ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἑταιρείας ἵνα χρησιμεύσῃ αὐτῇ ὡς Μουσεῖον.

(1) Ταῦτα λέγει ὁ Ραγκαβῆς ἐν τῇ λογοδοσίᾳ τοῦ 1847-48. Ἴδε Πρακτικὰ τῆς ΙΒ' γενικῆς συνεδριάσεως τῆς Ἑταιρείας, (1847-48), σ. 6.

Λήγοντος δὲ τοῦ ἔτους 1847-48 ἀπεβίωσεν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας πρωθυπουργὸς Κωλέττης, ἀνθ' οὗ ἐξελέγη τῇ 30 Ἰουλίου 1848 ὁ τότε ὑπουργὸς τῆς παιδείας Γ. Γλαράκης· ἀλλ' ἡ ἐκλογὴ αὕτη ἐγένετο κατὰ νέον Ὀργανισμὸν τῆς Ἑταιρείας ἰσχύοντα ἀπὸ τῆς 31 Ἰουνίου 1848.

Νέος ὀργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1848. Σύλλογος βουλευομένων μελῶν.

Ἀφ' οὗ διὰ τῆς μονιμοποιήσεως μικροῦ χρηματικοῦ κεφαλαίου ἐξησφαλίσθη ὁπωσδήποτε ἡ Ἑταιρεία κατὰ ἐπικειμένης διαλύσεως, ὁ Ραγκαβῆς, ὅστις ἀπὸ τῆς προεδρίας τοῦ Κωλέττη εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ὁ μόνος στύλος τῆς Ἑταιρείας, ἠθέλησε νὰ μεταβάλῃ αὐτὴν εἰς ἐπιστημονικὸν κυρίως σωματεῖον. Ἔχων ὑπ' ὄψει τὸν ἑνδεκαετῆ ἤδη βίον τῆς Ἑταιρείας ἐνόησε βεβαίως ὅτι ἵνα εὐδοκιμήσῃ αὕτη καὶ διακριθῇ ἐν τῇ ἐκτελέσει ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν εἶχεν ἀνάγκην μεγάλων κεφαλαίων, ἅτινα οὔτε ἀπέκτησεν οὔτε ἐλπίς τις ὑπῆρχεν ὅτι ἐδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἐν προσεχεῖ μέλλοντι, καὶ θὰ ἐσκέφθη ὅτι μεταβαλλομένη ἡ Ἑταιρεία εἰς ἐπιστημονικὸν κυρίως σωματεῖον δὲν εἶχε ἀνάγκην πολλῶν χρημάτων ὅπως διακριθῇ ἐν τούτῳ καὶ διαπρέψῃ καὶ οὕτω δυνηθῇ νὰ ἀναπληρόνῃ τὰς ἐν τῇ ἐκτελέσει ἀνασκαφικῶν καὶ λοιπῶν ἀρχαιολογικῶν ἔργων ἑαυτῆς ἐλλείψεις καὶ ἀδυναμίας. Συνέταξεν ἄρα ὁ Ραγκαβῆς σχέδιο ννέου Ὀργανισμοῦ, καθ' ὃ τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας, ἥτις τοῦ λοιποῦ ὀνομάζεται Ἑλληνικὴ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, διῃροῦντο εἰς μέλη συντελῆ καὶ εἰς μέλη βουλευόμενα μέχρι τριάκοντα τὸν ἀριθμόν. Καὶ τὰ μὲν συντελῆ μέλη κατέβαλλον χρηματικὴν τῇ Ἑταιρείᾳ συνδρομὴν καὶ ἐξέλεγον τὴν ἐφορείαν καὶ τὰς λοιπὰς αὐτῆς ἀρχάς, τὰ δὲ βουλευόμενα μέλη ἀπετέλουν ἴδιον τμῆμα ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ Σύλλογον καλούμενον, καὶ εἰργάζοντο ὡς ἐπιστημονικὸν σωματεῖον, ὑπὲρ τῆς ἀρχαιολογίας καὶ τῆς ἱστορίας, συνερχόμενα εἰς συνεδρίας καὶ ἀναγινώσκοντα, συζητοῦντα καὶ δημοσιεύοντα ἐπιστημονικὰ ὑπομνήματα. Ὁ πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας ἐξελέγετο ἐπὶ τριετίαν, τὰ δὲ λοιπὰ μέλη κατ' ἔτος, ὡς καὶ κατὰ τὸν παλαιὸν ὀργανισμόν· συνίσταντο δὲ ταῦτα ἐξ ἀντιπροέδρου, γραμ-

ματεως, ἀντιγραμματέως, ταμίου καὶ τεσσάρων μελῶν, ἃ ἐκαλοῦντο ἔφοροι. Ὁ πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας ἦτο καὶ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ γραμματεύς. Ὁ ἀντιγραμματεὺς ἀνεπλήρου τὸν γραμματέα ἀπόντα.

Ὁ Ὀργανισμὸς οὗτος ἀφοῦ ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς ἐφορείας, εἰς ἣν ὑπέβαλεν αὐτὸν ὁ Ραγκαβῆς, τῇ 13 Ὀκτωβρίου 1847, ἐψηφίσθη ὑπὸ τῶν ἑταίρων ἐν ταῖς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ γενομέναις συνελεύσεσι τῆς 1 Φεβρουαρίου καὶ 28 Μαρτίου 1848 καὶ ἐκυρώθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 13 Ἰουνίου 1848. Τῇ δὲ 30 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1848 συνῆλθον οἱ ἑταῖροι εἰς γενικὴν συνέλευσιν πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἀρχῶν. Ἐξελέγησαν δὲ ἐν πρώτοις συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 18 τοῦ νέου τούτου Ὀργανισμοῦ δέκα βουλευόμενα μέλη μέλλοντα νὰ ἀποτελέσωσι κατ' ἀρχὰς τὸν Σύλλογον, οἱ ἑξῆς:

Κ. Οἰκονόμος	Α. Ρ. Ραγκαβῆς
Ι. Ρίζος Νερουλὸς	Γ. Γλαράκης
Σκ. Δ. Βυζάντιος	*Schaubert*
Κ. Πιττάκης	Ι. Κοκκώνης
Γ. Κ. Τυπάλδος	Κ. Φρεαρίτης.

Ἀκολούθως ἐγένετο ἐκλογὴ τῆς ἐφορείας καὶ ἐξελέγησαν οἱ ἑξῆς:

Πρόεδρος (ἐπὶ τριετίαν): ὁ τέως πρόεδρος Γ. Γλαράκης, ὑπουργὸς τῆς Παιδείας (1).

Ἀντιπρόεδρος: ὁ τέως ἀντιπρόεδρος Γ. Κ. Τυπάλδος, ἔφορος τῆς δημοσίας Βιβλιοθήκης.

Γραμματεὺς: ὁ τέως γραμματεὺς Ἀλ. Ρ. Ραγκαβῆς.

Ἀντιγραμματεὺς: ὁ Σκ. Δ. Βυζάντιος.

Ταμίας: ὁ Ν. Χατζόπουλος (ὅστις παρῃτήθη).

Μελη δὲ τῆς ἐφορείας (ἔφοροι): οἱ τέως τοιοῦτοι Πιττάκης καὶ Κοκκώνης, καὶ οἱ Γ. Καραμάνος καὶ Σ. Σκοῦφος.

---

(1) Κατὰ τὸν νέον τοῦτον Ὀργανισμὸν ἡ ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου ἐγίνετο δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας. Γενομένης δὲ τῆς ψηφοφορίας οὐδεὶς ἔλαβεν ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν, ὥστε ἐπανελήφθη ἡ ἐκλογή, καθ' ἣν ἔλαβον ἴσας ψήφους ὅ τε Γλαράκης καὶ ὁ πρῶτος τῆς Ἑταιρείας πρόεδρος καὶ ἱδρυτὴς Ἰ. Ρίζος Νερουλός. Ἐπαναληφθείσης δὲ καὶ πάλιν τῆς ἐκλογῆς ἐξελέγη ὁ Γλαράκης διὰ ψήφων 13, τοῦ Ρίζου λαβόντος ψήφους 12.

Τὰ δὲ ἐκλεγέντα δέκα βουλευόμενα μέλη τοῦ Συλλόγου, ἅτινα κατὰ τὸν Ὀργανισμὸν ἔμελλον νὰ συμπληρωθῶσι δι' ἑαυτῶν εἰς τριάκοντα, ἐξελέξαν ἐν πρώτοις πεντήκοντα ἀλλοεθνεῖς σοφοὺς ὡς ἀντεπιστέλλοντα μέλη καὶ οὕτω κατηρτίσθη καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦτο τμῆμα τῆς Ἑταιρείας.

Προέβη δὲ σὺν τῷ χρόνῳ ὁ οὕτω καταρτισθεὶς Σύλλογος εἰς ἐκλογὴν καὶ ἄλλων βουλευομένων μελῶν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὡρισμένου ἀριθμοῦ, καὶ τῇ μὲν 15 Ἰουνίου 1849 ἐξέλεξεν ἓξ μέλη, τοὺς Νεόφυτον Βάμβαν, Κ. Δ. Σχινᾶν, Ἰωάννην Βοῦρον, Ξαβέριον Λάνδερερ, Βερνάρδον Ρέζερ καὶ Ἀνδρέαν Μάμουκαν, τῇ δὲ 25 Ἰανουαρίου 1851 ὀκτὼ μέλη, τοὺς Γ. Πρινάρην, Σοφοκλῆν Οἰκονόμον, Στ. Κουμανούδην, Η. Μητσόπουλον, Π. Εὐστρατιάδην, Ι. Ραγκαβῆν, Δ. Χαραμῆν καὶ Γ. Καραμάνον. Τέλος ἐξελέγησαν πρὸς τούτοις βουλευόμενα μέλη τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1851 οἱ Λύτ, Κάλκος, Β. Οἰκονομίδης καὶ Π. Καλλιγᾶς.

Τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἔσχεν ὡς πρὸς τὸν καταρτισμὸν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου ὁ νέος Ὀργανισμὸς τοῦ 1848 (1). Ἐνταῦθα

---

(1) Τὸν Ὀργανισμὸν τοῦτον οὔτε ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἑταιρείας, οὔτε ἀλλαχοῦ που, οὐδ' ἐν τῇ Ἐφημερίδι Κυβερνήσεως δημοσιευμένον, ἄγνωστον δ' ἐμοὶ τοὐλάχιστον ὄντα, εὗρον, ἀνασκαλεύων τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἑταιρείας, δημοσιευμένον ἐν μικρῷ ἐκ 16 σελίδων φυλλαδίῳ, αὐτόν τε καὶ τὸ κυρῶσαν αὐτὸν Β. Διάταγμα ἀπὸ 13 Ἰουνίου 1848. Εἶνε δὲ ὁ Ὀργανισμὸς ὁ ἑξῆς:

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, ἐξασφαλίσασα ἤδη ἑαυτῇ ἀποχρῶντας ὑλικοὺς πόρους πρὸς διηνεκῆ διατήρησιν, καὶ θέλουσα νὰ ἐπεκτείνῃ τοὐντεῦθεν τὴν ἐνέργειάν της, καὶ ν' ἀναπτύξῃ καὶ τελειοποιήσῃ τὸν ὀργανισμόν της, ἀπεφάσισε τὰ ἀκόλουθα.

1. Τοῦ λοιποῦ ἡ Ἑταιρεία αὕτη θέλει ὀνομάζεσθαι *Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία*, καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.

2. Ὁ σκοπός της ἐστὶ διπλοῦς.

Πρῶτον, ὑλικός. Φροντίζει περὶ συλλογῆς καὶ διατηρήσεως, ἐπισκευῆς καὶ συμπληρώσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιοτήτων, περὶ ἀνασκαφῆς καὶ ἀνευρέσεως τῶν ὑπὸ γῆν κρυπτομένων.

Δεύτερον, ἐπιστημονικός. Ἀσχολεῖται περὶ ἀρχαιολογικὰς καὶ ἱστορικὰς ἐρεύνας, καὶ ἐκδίδει ὑπομνήματα περὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων.

δὲ σημειωτέον ὅτι προκειμένου νὰ ψηφισθῇ ὁ Ὀργανισμὸς οὗτος ἐγένετο ἀπόπειρα, κατ' ἀπόφασιν τῆς συνελεύσεως τῶν ἑταίρων

---

3. Ἡ Ἑταιρεία σύγκειται ἐκ μελῶν *συντελῶν, βουλευομένων καὶ ἀντεπιστελλόντων.*

4. Ὁ ἀριθμὸς τῶν *συντελῶν μελῶν* εἶναι ἀόριστος. Ἐκλέγονται δὲ ὡς τοιαῦτα καὶ Ἕλληνες καὶ μή, καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος οἰκοῦντες.

5. Τὰ συντελῆ μέλη γίνονται δεκτὰ ψηφοφορούμενα ἐν συνεδριάσει τῆς ἐφορείας.

6. Τὸν πυρῆνα τῶν συντελῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας ἀποτελοῦσι τὰ μέχρ τοῦδε διατελοῦντα μέλη αὐτῆς, εἰς ὧν τὴν εὐστάθειαν καὶ τὴν ἐπιμονὴν ὀφείλεται αὐτῆς ἡ πρόοδος καὶ ἡ εὐόδωσις.

Τὰ μέλη ταῦτα δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς συνδρομὴν ἀνωτέραν τῆς ὅσην μέχρι τοῦδε κατέβαλλον.

7. Τὰ τοὐντεῦθεν ἐγγραφόμενα συντελῆ μέλη θέλουσι συνδράμει ἀνὰ 36 δρ. κατ' ἔτος, πληρωτέας εἰς τρεῖς τετραμηνιαίας δόσεις, ἢ 360 δρ. ἐφάπαξ.

8. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἐγγραφῇ ὡς μέλος συντελὲς δι' ἐλάσσονα χρόνον τῶν τριῶν ἐτῶν· ἕκαστον δὲ μέλος δύναται νὰ δηλώσῃ εἰς τὴν Ἑταιρείαν διὰ πόσα ἔτη πλείονα τῶν τριῶν ἐγγράφεται, ἢ ἂν ἐφ' ὅρου ζωῆς, καὶ τοῦτο θέλει σημειοῦσθαι καὶ εἰς τὸ δίπλωμά του.

Ὁ δὲ ἐφάπαξ συνδραμὼν 360 δρ. ἤ, ἂν εἶναι ἐκ τῶν παλαιῶν μελῶν, 150, λαμβάνει δίπλωμα μέλους διηνεκοῦς.

9. Ὁ προσφέρων εἰς τὴν Ἑταιρείαν ποσότητα ἀνωτέραν τῆς ὡρισμένης λαμβάνει ἐπίσημον εὐχαριστήριον, καὶ εἴς τε τὴν ἐπέτειον αὐτῆς συνεδρίασιν καὶ εἰς τὰ δημοσιευόμενα αὐτῆς πρακτικὰ ἀναφέρεται ὡς εὐεργετήσας τὴν Ἑταιρείαν.

10. Πᾶσα χρηματικὴ δόσις λόγῳ κεφαλαίου καὶ οὐχὶ ἐτησίας συνδρομῆς γινομένη εἰς τὴν Ἑταιρείαν, ἐναποτίθεται οὐχὶ εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῆς, ἀλλ' εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἐπὶ τόκῳ, μέχρις οὗ συμπληροῦται ἡ ποσότης μιᾶς μετοχῆς ἑκάστοτε.

11. Ὁ ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος μὴ ἀποτίσας τὴν συνδρομήν του, προσκαλεῖται δὶς κατ' ἐπανάληψιν ὑπὸ τοῦ γραμματέως κατὰ διάλειψιν τριῶν μηνῶν, καὶ ἂν ἀδιαφορήσῃ καὶ πάλιν, θεωρεῖται ὡς παραιτηθείς, καὶ διαγράφεται τοῦ μητρῴου ἄνευ ἄλλης εἰδοποιήσεως. Ὁ δὲ γραμματεὺς εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν διαδηλοῖ ἁπλῶς τὴν γενομένην διαγραφὴν εἰς τὴν ἐφορείαν.

12. Οὐ μόνον δὲ χρηματικὰς προσφορὰς δέχεται εὐγνωμόνως ἡ Ἑταιρεία, ἀλλὰ καὶ ἄλλας, συνισταμένας εἰς βιβλία, τεχνικὰ ἀντικείμενα κτλ.

13. *Βουλευόμενα μέλη* εἰσὶ τὰ συντρέχοντα τὴν Ἑταιρείαν διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτῶν γνώσεων, καὶ ἐργαζόμενα εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ὑπομνημάτων αὐτῆς.

14. Τὰ βουλευόμενα μέλη πρέπει νὰ εἶναι Ἕλληνες ἐπιστήμονες περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἢ ἱστορίαν, κατοικοῦντες ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνει τοὺς τριάκοντα.

15. Μέχρις οὗ ἡ Κυβέρνησις ἀποφασίσῃ περὶ συστάσεως ἐθνικῆς Ἀκαδημίας, τὰ βουλευόμενα μέλη θέλουσι καλεῖσθαι: «*Σύλλογος τῶν Βουλευομένων μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*».

(1 Φεβρουαρίου 1848), νὰ προσκληθῶσι καὶ αἱ λοιπαὶ ἐν Ἑλλάδι Ἑταιρεῖαι ὅπως συνεννοούμεναι μετὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς

---

16. Τὰ μέλη τοῦ συλλόγου δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς οὐδεμίαν χρηματικὴν συνεισφορὰν πρὸς τὴν Ἑταιρείαν.

17. Τὰ Βουλευόμενα μέλη ἐκλέγονται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συλλόγου ἐκ τῶν συντελούντων μελῶν κατ' ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν.

18. Τοῦ ὅρου τούτου θέλει γίνει ἐξαίρεσις μόνον κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος.

Ἅμα κυρωθέντος τοῦ παρόντος ὀργανισμοῦ, τὰ ἐν Ἀθήναις ἑδρεύοντα συντελῆ μέλη, συνελθόντα εἰς συνεδρίασιν, θέλουσιν ἐκλέξει δι' ἀπολύτου καὶ μυστικῆς πλειονοψηφίας δέκα Βουλευόμενα μέλη, εἴτε ἐντός, εἴτε καὶ ἐκτὸς τῶν συντελῶν μελῶν. Ἕκαστος τῶν ἐκλογέων δύναται, ἂν θέλῃ, νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν συνεδρίασιν τὸ ὄνομα ἑνὸς ἢ πλειοτέρων ὑποψηφίων, συνοδεύων αὐτὸ καὶ μὲ τὰ ἐπιχειρήματα, ἐφ' ὧν στηρίζει τὴν πρότασιν. Συζήτησις ἐπὶ τῶν ἐπιχειρημάτων τούτων δὲν γίνεται. Τῶν δὲ προτεινομένων ὀνομάτων συντάττει ὁ γραμματεὺς κατάλογον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐκλέγονται οἱ δέκα.

Μετὰ δὲ ἓν ἔτος τὰ δέκα ταῦτα μέλη θέλουσιν ἐκλέξει ἓξ ἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐκ τῶν συντελῶν μελῶν, τῶν πρὸ ἑνὸς τοὐλάχιστον ἔτους ἐγγεγραμμένων.

Μετὰ δύο ἔτη τὰ δεκαὲξ μέλη θέλουσιν ἐκλέξει ὁμοίως αὖθις ἐκ τῶν συντελῶν ἄλλα ἑπτά.

Τέλος, μετὰ τρία ἔτη τὰ εἰκοσιτρία μέλη θέλουσι συμπληρώσει τὸν σύλλογον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀφοῦ καὶ εἰς ταύτην καὶ εἰς τὴν ἀμέσως προηγουμένην περίπτωσιν προαποφασισθῇ διὰ ψηφοφορίας ἂν εἶναι ἀνάγκη ἀμέσου ὁλικῆς ἢ μερικῆς συμπληρώσεως.

19. Μετὰ δὲ τὴν ὁλοσχερῆ συμπλήρωσιν αὐτοῦ, ὁσάκις, εἴτε δι' ἀποβιώσεως, εἴτε δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, χηρεύσῃ τις τῶν θέσεων, θέλει ἀναγγέλλεσθαι τοῦτο ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἐπὶ συνεδριάσεως, εἰς δὲ τὴν ἀμέσως ἑπομένην συνεδρίασιν θέλει ψηφοφορεῖσθαι πρῶτον ἡ ἀνάγκη τῆς ἀμέσου συμπληρώσεως τῆς κενῆς θέσεως διὰ χειροτονίας· καὶ ἐν περιπτώσει μὲν ἀποψηφίσεως θέλει ἐπαναλαμβάνεσθαι ἡ πρότασις ἀπὸ ἑξαμηνίας εἰς ἑξαμηνίαν· ἐπὶ δὲ καταψηφίσεως θέλει ἐκλέγεσθαι δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας ὁ καθέξων τὴν κενὴν θέσιν ἐκ τῶν τοὐλάχιστον πρὸ ἑνὸς ἔτους ἐγγεγραμμένων συντελῶν μελῶν.

20. Μέλος Βουλευόμενον, ἀποδημοῦν τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τὸ ἓν ἔτος, διαγράφεται τῶν καταλόγων τοῦ συλλόγου, ἐκτὸς ἂν ὁ σύλλογος ἐγκρίνῃ κατ' αἴτησίν του νὰ παρατείνῃ τὴν τῆς ἀπουσίας του ἄδειαν.

Ὁ οὕτω διαγραφεὶς ψηφοφορεῖται ὡς μέλος ἀντεπιστέλλον εἰς πρώτην χηρεύουσαν θέσιν.

21. Ἡ Ἑταιρεία ἔχει 60 *μέλη ἀντεπιστέλλοντα* τοῦ συλλόγου αὐτῆς. Τὰ δὲ μέλη ταῦτα δύνανται νὰ εἶναι ἢ ἀλλοδαποὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ἢ Ἕλληνες ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἑδρεύοντες.

22. Τὰ μέλη ταῦτα ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ συλλόγου δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας καὶ δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσιν ἢ κατ' ἀρχὰς καὶ τὰ 60 ὁμοῦ, ἢ βαθμηδὸν εἰς διαφόρους συνεδριάσεις, κατὰ τοῦ συλλόγου τὴν κρίσιν.

Ἑταιρείας μεταβάλωσιν οὕτω τοὺς Ὀργανισμούς των, ὥστε νὰ ἀποτελέσωσιν ὅλαι ὁμοῦ μίαν γενικὴν ἐπιστημονικὴν Ἑταιρείαν.

---

23. Ἂν δὲ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 60 χηρεύσῃ θέσις μέλους ἀντεπιστέλλοντος, ὁ γραμματεύς θέλει ἀναγγέλλει τοῦτο ἐπὶ συνεδριάσεως, ἡ δ' ἐκλογὴ θέλει γίνεσθαι κατὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν, προχειροτονηθείσης τῆς ἀνάγκης τῆς ἐκλογῆς.

24. Τὰ ἀντεπιστέλλοντα μέλη εἰσὶν ἀπηλλαγμένα τῆς ὑποχρεώσεως πάσης χρηματικῆς συνδρομῆς. Θέλουσι δὲ εἰδοποιεῖσθαι, ὅτι ἡ Ἑταιρεία θέλει δέχεσθαι εὐχαρίστως ἐπιστημονικὰ αὐτῶν ὑπομνήματα περὶ ἀρχαιολογικῶν ἢ ἱστορικῶν ἀντικειμένων, γεγραμμένα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἢ νέαν Ἑλληνικήν, εἰς τὴν Γαλλικήν, τὴν Ἰταλικήν, ἢ τὴν Γερμανικήν· καὶ ὅτι θέλει καταχωρίζει αὐτὰ εἰς τὴν Συλλογὴν τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Συλλόγου, ἐν μὲν ταῖς δύο πρώταις περιπτώσεσιν ἐν πρωτοτύπῳ, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς φροντίζουσα περὶ τῆς μεταφράσεως αὐτῶν.

25. Ὁ Σύλλογος τῶν Βουλευομένων μελῶν ἔχει τὰ ἀκόλουθα καθήκοντα: α') Νὰ συζητῇ καὶ ἀποφασίζῃ περὶ τῶν ἀνασκαφῶν ἢ ἀγορῶν ἀρχαιοτήτων, ὅσαι πρόκειται νὰ ἐνεργηθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας, νὰ προσδιορίζῃ τὰς διὰ τὰ ἔργα ταῦτα ἀναγκαίας δαπάνας καὶ ν' ἀναθέτῃ αὐτὰ εἰς ὅν τινα δήποτε ἐγκρίνει, συμπράξει καὶ τοῦ Β. Γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων. β') Νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅσα νομίζει συμφέροντα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀρχαιότητας. γ') Νὰ γνωμοδοτῇ περὶ τῶν ἀντικειμένων τῶν ἀφορώντων τὰς ἀρχαιότητας, ὁσάκις ἐρωτᾶται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. δ') Νὰ ἐκδίδῃ συλλογὴν ὑπομνημάτων περὶ ἀντικειμένων ἀφορώντων ἐν γένει τὴν ἀρχαιότητα, δηλ. τὴν τέχνην καὶ τὰ τεχνουργήματα τῶν ἀρχαίων καὶ τὰ λείψανα αὐτῶν, τὴν νομισματικήν, τὴν ἀρχαίαν καὶ μέσην ἱστορίαν, τὰ συμβάντα, τοὺς χρόνους καὶ τόπους, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τὰς κοινωνικὰς διατάξεις καὶ τὰς θρησκευτικὰς καὶ φιλοσοφικὰς δοξασίας.

26. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ δ'. ἐδαφίου τοῦ προλαβόντος ἄρθρου, ἕκαστον τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου ὀφείλει, τοὐλάχιστον ἅπαξ κατὰ διετίαν, νὰ παρουσιάζῃ εἰς αὐτὸν ἀνὰ ἓν ὑπόμνημα περὶ ἑνὸς τῶν ἐκεῖ ἀριθμουμένων ἀντικειμένων.

Τὰ ὑπομνήματα ταῦτα θέλουσι παρουσιάζεσθαι πρὸ τῆς ἀναγνώσεώς των εἰς τὸν γραμματέα, ὅστις, ὅταν εἶνε πλείονα τοῦ ἑνός, προσδιορίζει τὴν τάξιν τῆς ἀναγνώσεώς των.

27. Ὁ ἐφ' ὅλην διετίαν παραμελήσας νὰ καθυποβάλῃ ἓν ὑπόμνημα, ὑπομιμνήσκεται περὶ τούτου ἐγγράφως παρὰ τοῦ γραμματέως καὶ λαμβάνει νέαν προθεσμίαν ἑνὸς ἔτους, ἧς παρελθούσης ματαίως, ὁ γραμματεὺς ἀναφέρει τοῦτο εἰς τὸν σύλλογον, καὶ οὗτος ἀποφασίζει διὰ ψηφοφορίας ἢ τὴν παῦσιν τοῦ ἀμελήσαντος, ἢ τὴν ἐν ἰδιαιτέραις περιστάσεσι κατ' ἐπιείκειαν παράτασιν τῆς προθεσμίας ἐπὶ ἓν ἔτος ἀκόμη.

28. Τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης εἰσὶν ἀπηλλαγμένα μόνον τὰ μέλη τὰ διέποντα ἀρχήν τινα τῆς Ἑταιρείας, ἐν ὅσῳ διαρκεῖ ἡ ὑπηρεσία των.

29. Τὸ μέλος τοῦ συλλόγου τὸ ἀναλαμβάνον τὴν μετάφρασιν ὑπομνήματός τινος τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν, γεγραμμένου εἰς γλῶσσαν ξένην, ἀπαλλάττεται ἐπὶ ἓν ἔτος τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ παρουσιάσῃ ἴδιον ἔργον.

Καὶ συνῆλθον μὲν ἅπασαι αἱ τότε Ἑταιρεῖαι εἰς ἐπανειλημμένας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ συνεδρίας, δὲν κατωρθώθη ὅμως ἡ ἐπιδιω-

30. Ὅλα τὰ ἐν Ἀθήναις παρόντα μέλη τῆς Ἑταιρείας, τά τε συντελῆ ὁμοῦ καὶ τὰ βουλευόμενα, ἐκλέγουσιν ἐν κοινῇ συνεδριάσει κατὰ τριετίαν μὲν ἕνα πρόεδρον δι᾽ ἀπολύτου πλειονοψηφίας, ἐτησίως δὲ διὰ σχετικῆς πλειονοψηφίας ἕνα ταμίαν, τρεῖς ἐλεγκτὰς καὶ δύο ἐφόρους ἐκ τῆς ὁλομελείας τῆς Ἑταιρείας· ἕνα δὲ ἀντιπρόεδρον καὶ δύο ἄλλους ἐφόρους ὑποχρεωτικῶς ἐκ τῶν βουλευομένων μελῶν.

31. Μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ Συλλόγου τῶν βουλευομένων μελῶν εἰς 30, ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἷς γραμματεὺς καὶ εἷς ἀντιγραμματεὺς ἐκ τῶν βουλευομένων μελῶν· μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ συλλόγου εἰς 30 μέλη, ἐκλέγει οὗτος τὸν Γραμματέα καὶ τὸν Ἀντιγραμματέα ἐκ τῶν μελῶν του, διηνεκεῖς καὶ μὴ ἀνανεουμένους κατ᾽ ἔτος.

Τοῦ λοιποῦ δὲ, χηρευούσης τῆς θέσεως αὐτῶν, θέλει ἐκλέγει ὁ σύλλογος τὸν διηνεκῆ Γραμματέα καὶ Ἀντιγραμματέα ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ μελῶν δι᾽ ἀπολύτου πλειονοψηφίας.

32. Ἡ Ἑταιρεία ἔχει προσέτι ἕνα κλητῆρα, καί, ὅτε οἱ πόροι της τῇ τὸ ἐπιτρέψωσιν, ἕνα, ἤ, κατ᾽ ἔγκρισιν τῆς ἐφορείας, καὶ δύο γραφεῖς, διοριζομένους ὑπὸ τοῦ γραμματέως.

33. Ὁ Πρόεδρος, ὁ Ἀντιπρόεδρος, ὁ Γραμματεύς, ὁ Ταμίας καὶ οἱ τέσσαρες Ἔφοροι ἀποτελοῦσι τὴν ***Ἐφορείαν*** τῆς Ἑταιρείας.

34. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας: α΄) Προεδρεύει τῶν γενικῶν αὐτῆς συνεδριάσεων καὶ τῶν τῆς ἐφορείας, ὑπογράφων τὰ πρακτικὰ αὐτῶν, ἔτι δὲ καὶ τοῦ συλλόγου, ὁσάκις θέλει, ἂν εἶναι μέλος αὐτοῦ. β΄) Ὑπογράφει τὰ διπλώματα ὅλων τῶν μελῶν, ἢ συντελῶν, ἢ βουλευομένων, ἢ ἀντεπιστελλόντων. γ΄) Ὑπογράφει ὅλα τὰ ἐντάλματα πρὸς πληρωμὴν καὶ τὰς ἀποδείξεις εἰσπράξεως τῆς Ἑταιρείας, ἔτι δὲ τας προκηρύξεις καὶ τὰ ἐπισημότερα τῶν ἐγγράφων τῆς Ἑταιρείας.

35. Ὁ Ἀντιπρόεδρος: α΄) Ἀντικαθιστᾷ τὸν Πρόεδρον ἐν περιπτώσει κωλύματος. β΄) Ὁσάκις ὁ Πρόεδρος δὲν εἶνε μέλος τοῦ συλλόγου, προεδρεύει αὐτὸς τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ συνεδριάσεων, ὑπογράφων τὰ πρακτικὰ αὐτῶν. Κωλυόμενος δὲ, εἰδοποιεῖ προηγουμένως διὰ τοῦ γραμματέως τὸ μέλος, τὸ ὀφεῖλον ν᾽ ἀντικαταστήσῃ αὐτόν. γ΄) Προσυπογράφει τὰ διπλώματα τῶν μελῶν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ συλλόγου.

36. Ὁ Γραμματεύς: α΄) Κρατεῖ τὰ πρακτικὰ ὅλων τῶν συνεδριάσεων τῆς τε Ἑταιρείας καὶ τῆς Ἐφορείας καὶ τοῦ Συλλόγου, προσυπογράφων αὐτά. β΄) Προσυπογράφει τὰ διπλώματα, τὰ ἐντάλματα καὶ τὰς ἀποδείξεις τῶν εἰσπράξεων καὶ ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ προέδρου ἢ ἀντιπροέδρου ὑπογραφόμενα ἔγγραφα. γ΄) Κρατεῖ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Ἑταιρείας καὶ τὴν τοῦ συλλόγου. δ΄) Εἰς ἑκάστου ἔτους τὴν πρώτην ἐπίσημον τῆς Ἑταιρείας συνεδρίασιν ἀναγινώσκει σύνοψιν τῶν πρακτικῶν τῆς τε ἐφορείας καὶ τοῦ συλλόγου, ἐκθέτουσαν τὰ γενόμενα δι᾽ ὅλου τοῦ ἔτους διὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑταιρείας.

κομένη συνένωσις αὐτῶν. Ἐν συνεδρίᾳ γενομένῃ τῇ 11 Ἀπριλίου 1848, οἱ τῶν λοιπῶν Ἑταιρειῶν ἀντιπρόσωποι, ἰδίως οἱ

Ὁ Ἀντιγραμματεὺς ἀναπληροῖ τὸν Γραμματέα ἐν ἐλλείψει του.

37. Ὁ δὲ ταμίας: α') Κρατεῖ τὸ ταμεῖον τῆς Ἑταιρείας. β') Ὑπογράφει τὰς διπλοτύπους ἀποδείξεις παραλαβῆς τῶν συνδρομῶν καὶ προσφορῶν, ἐπισπεύδων τῶν πρώτων τὴν εἴσπραξιν καὶ εἰδοποιῶν ἐγκαίρως τὸν γραμματέα περὶ τῶν καθυστερούντων, ὅπως ἐνεργῶνται τὰ κατ' αὐτῶν ὡρισμένα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἕνα μῆνα μεθ' ἑκάστην τετραμηνίαν θέλει ἐκθέτει εἰς τὴν ἐφορείαν τὴν κατάστασιν τῶν εἰσπράξεων καὶ τῶν καθυστερήσεων ὀνομαστικῶς καὶ ἀπόσπασμα τῆς ἐκθέσεως ταύτης παραδίδει εἰς τὸν γραμματέα διὰ νὰ τὸ ἐμφανίσῃ εἰς τὸν σύλλογον πρὸς πληροφορίαν του. γ') Φροντίζει περὶ τῆς ἐγκαίρου εἰς τὴν τράπεζαν καταθέσεως τῶν δι' αὐτὴν προωρισμένων ποσοτήτων καὶ περὶ τῆς τακτικῆς τῶν μερισμάτων εἰσπράξεως. δ') Πληρώνει μόνον ἀπέναντι τακτικῶν ἐνταλμάτων τὰς ἀπαιτουμένας ποσότητας, κρατῶν τὰ ἐντάλματα ὡς δικαιολογητικὰ τῆς πληρωμῆς. ε') Εἰς τὴν ἐτησίαν ἐπίσημον τῆς Ἑταιρείας συνεδρίασιν ἐκθέτει τὸν ἀπολογισμὸν τῶν εἰσπράξεων καὶ τῶν δαπανῶν καὶ παραδίδει εἰς τοὺς ἐλεγκτὰς τὰ ἔγγραφά του.

38. Οἱ τέσσαρες ἔφοροι συνεδριάζουσι καὶ ψηφοφοροῦσιν ἐν τῇ Ἐφορείᾳ.

39. Οἱ τρεῖς ἐλεγκταὶ εἰς τὴν ἐτησίαν ἐπίσημον τῆς Ἑταιρείας συνεδρίασιν παραλαμβάνουσι παρὰ τοῦ ταμίου ἅπαντα τὰ λογιστικὰ αὐτοῦ βιβλία καὶ ἔγγραφα καὶ ἐξελέγχουσιν αὐτά, δυνάμενοι νὰ ζητήσωσι πληροφορίας καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν τῆς ἐφορείας μελῶν. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξελέγξεώς των καθυποβάλλουσιν εἰς τὴν δευτέραν γενικὴν τῆς Ἑταιρείας συνεδρίασιν, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐκλογῶν.

40. Ὁ σύλλογος ἐν ἰδίᾳ συνεδριάσει ἐκλέγει ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ διὰ σχετικῆς πλειονοψηφίας ἐτησίως μὲν τριμελῆ ἐπιτροπήν, τὴν ἐπὶ τῶν ἔργων, κατὰ διετίαν δὲ ἑτέραν τριμελῆ ἐπιτροπήν, τὴν ἐπὶ τῶν ἐκδόσεων.

41. Ἡ ἐπὶ τῶν ἔργων ἐπιτροπὴ σκέπτεται περὶ τῶν ὑποθέσεων, αἵτινες διευθύνονται πρὸς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ συλλόγου καὶ ἀφορῶσι τὰ ἐκτελεστέα ἀρχαιολογικὰ ἔργα καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεώς των. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σκέψεών της ἀναφέρει εἰς τὸν σύλλογον εἰς τὴν προσεχῆ αὐτοῦ συνεδρίασιν.

42. Ἡ ἐπὶ τῶν ἐκδόσεων ἐπιτροπὴ ἐξετάζει τὰ εἰς τὸν σύλλογον καθυποβαλλόμενα ὑπομνήματα καί, συνεργείᾳ τοῦ γραμματέως, προσδιορίζει τὴν τάξιν τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν, ὁλοκλήρως ἢ ἐν ἀποσπάσματι καὶ ἐπιμελεῖται τῆς ἐκδόσεως ταύτης.

43. Ἡ Ἑταιρεία θέλει συγκροτεῖ ἐν τῷ Παρθενῶνι μίαν γενικὴν ἐπίσημον συνεδρίασιν τὴν ἐπέτειον τῆς πρώτης αὐτῆς καθιδρύσεως ἐν μηνὶ Μαΐῳ.

44. Ἡ συνεδρίασις αὕτη εἶνε δημοσία. Θεωρεῖται δὲ ὡς πλήρης, ὅσα δήποτε καὶ ἂν εἶναι τὰ παρόντα μέλη τῆς Ἑταιρείας.

45. Ἐν αὐτῇ δέ: α') Θέλει ἀναγινώσκεσθαι πραγματεία τις ἀρχαιολογικὴ ἢ ἱστορική, ἐκλεγομένη ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ συλλόγου μεταξὺ τῶν δι' ὅλου τοῦ ἔτους εἰς αὐτὸν ὑποβληθεισῶν. β') Θέλει ἀναγινώσκεσθαι ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἡ ἐν ἄρθρῳ 36. δ' ἔκθεσις τῶν πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας. γ') Ὁμοίως ὑπὸ τοῦ ταμίου ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 37. ε' ἀναφερομένη λογιστικὴ ἔκθεσις. δ') Θέλουσι παραδίδεσθαι

τῆς ἰατρικῆς Ἑταιρείας, ἀπέκρουσαν τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνένωσιν δηλώσαντες ὅτι εἶχον ἐντολὴν νὰ μὴ συγκατανεύσωσιν εἰς τὴν

ὑπὸ τοῦ ταμίου εἰς τοὺς ἐλεγκτὰς κατὰ τὸ ἄρθρ. 39 τὰ ἔγγραφα καὶ βιβλία του.

46. Μίαν ἑβδομάδα μετὰ τὴν ἐπίσημον συνεδρίασιν τῆς Ἑταιρείας συγκροτεῖται ἄλλη δευτέρα (πρὸς τὸ παρὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ). Διὰ νὰ εἶναι αὕτη πλήρης, ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοὐλάχιστον 30 μελῶν.

Ἂν δὲ τὰ 30 μέλη δὲν συνέλθωσιν, ἀναβάλλεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ ἑτέραν ἑβδομάδα, καὶ τότε, ἅμα συνέλθωσιν 20 μέλη, ἡ συνεδρίασις θεωρεῖται πλήρης.

47. Ἐν αὐτῇ δέ: α') Ἀναγινώσκεται ἡ ἔκθεσις τῆς ἐλεγκτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀκούεται ὁ ταμίας, ἂν ἔχῃ νὰ παρατηρήσῃ τι ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως. β') Ἐκλέγονται διὰ χειροτονίας τρία ἐκ τῶν παρόντων μελῶν, ἐπιμελησόμενα τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων. γ') Ἐνεργοῦνται αἱ ἐκλογαὶ τῆς ἐφορείας καὶ τῶν ἐλεγκτῶν ὅλαι ὁμοῦ ἐφ' ἑνὸς ψηφοδελτίου διὰ σχετικῆς πλειονοψηφίας. δ') Ἡ διαλογὴ γίνεται ὑπὸ τῶν τριῶν χειροτονηθέντων μελῶν, ἀποσυρομένων κατὰ μέρος, δυναμένου δὲ νὰ ἐπιτηρῇ καὶ τοῦ βουλομένου ἐκ τῶν παρόντων. ε') Ἐνῷ γίνεται ἡ διαλογή, συγχρόνως ἡ Ἑταιρεία προβαίνει εἰς σύσκεψιν καὶ συζήτησιν περὶ τῶν συντεινόντων εἰς πρόοδον καὶ εὐόδωσιν αὐτῆς, καὶ ἀκούει ὅσα τῶν μελῶν αὐτῆς ἔχουσι νὰ τῇ καθυποβάλωσι προτάσεις.

48. Ἡ ἐφορεία συνεδριάζει ἅπαξ κατὰ μῆνα, τὴν δευτέραν ἡμέραν ἑκάστου μηνός, πρὸς τὸ παρὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀπὸ τῆς 8ης ὥρας π. μ., ἀπὸ δὲ Ὀκτωβρίου μέχρι Μαρτίου ἀπὸ τῆς 9ης.

Ἂν ἡ προσδιωρισμένη ἡμέρα συμπέσῃ Κυριακὴ ἢ ἐπίσημος ἑορτή, ἀναβάλλεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν ἐπαύριον, ἢ ἐν γένει τὴν πρώτην ἑπομένην καθημερινήν.

Εἰς τὰς συνεδριάσεις ταύτας πᾶν μέλος τῆς Ἑταιρείας ἔχει δικαίωμα εἰσόδου καὶ λόγου, ἀλλ' οὐχὶ ψήφου.

49. Εἰς τὰς συνεδριάσεις ταύτας συζητοῦνται τὰ τῆς Ἑταιρείας συμφέροντα, ψηφοφορεῖται ἡ παραδοχὴ νέων συντελῶν μελῶν, ἀναγγέλλεται ἡ παῦσις τῶν διαγραφέντων καὶ προτείνονται ὅλα τ' ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς ἐπέκτασιν, ἐπαύξησιν καὶ πλουτισμὸν τῆς Ἑταιρείας.

Ἡ ἐφορεία, πληροφορουμένη διὰ τοῦ γραμματέως καὶ τῶν δύο παρ' αὐτῇ μελῶν τοῦ Συλλόγου περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελουμένων ἀρχαιολογικῶν ἔργων, προτείνει αὐτῷ διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου ὅσα ἔργα νομίζει ἄξια τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἐπιμελείας του.

Ἡ ἐφορεία ψηφίζει ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς τε Ἑταιρείας καὶ τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν: α') τὰ γραφικὰ ἔξοδα τῆς Ἑταιρείας· β') τὰ γραφικὰ τοῦ Συλλόγου· γ') τὰ τυπωτικὰ τῶν ὑπομνημάτων αὐτοῦ· δ') τὰς δαπάνας δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα καὶ ἀγοράς.

Τα τρία τελευταῖα ἐδάφια δὲν ψηφίζει εἰμὴ ἐπὶ γνωμοδοτήσεως τοῦ Συλλόγου.

50. Ὁ Σύλλογος τῶν βουλευομένων μελῶν συνεδριάζει ἅπαξ κατὰ μῆνα, τὴν 14 ἑκάστου μηνός, καθ' ἃς ὥρας καὶ ἡ ἐφορεία, καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ ἄρθρου 48, ἐδαφίου β'.

ἕνωσιν τῶν Ἑταιρειῶν, ἀλλὰ νὰ ἐργασθῶσιν εἰς πρότασιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν περὶ συστάσεως Ἀκαδημίας ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς

Εἰς τὰς συνεδριάσεις ταύτας πᾶν μέλος τῆς Ἑταιρείας ἔχει δικαίωμα εἰσόδου, ἀλλ' οὐχὶ λόγου καὶ ψήφου.

Ὁσάκις ὅμως τρία μέλη τοῦ συλλόγου ζητήσωσι τὴν μυστικότητά τινος συνεδριάσεως, τότε μόνα τὰ βουλευόμενα μέλη δύνανται νὰ παρευρεθῶσιν εἰς αὐτήν.

51. Αἱ συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου θεωροῦνται πλήρεις, ὅσα δήποτε καὶ ἂν παρευρίσκωνται μέλη. Ἀλλὰ ψηφοφορία δὲν δύναται νὰ γείνῃ μὴ παρόντος τοὐλάχιστον τοῦ ἡμίσεως ἀριθμοῦ πλέον ἑνὸς τῶν ἐν Ἀθήναις παρόντων μελῶν.

52. Ἕκαστον τῶν ἐν Ἀθήναις παρόντων μελῶν τοῦ Συλλόγου χρεωστεῖ νὰ παρευρίσκηται εἰς ὅλας τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ, ἤ, ὁσάκις εὐλόγως κωλύεται, νὰ εἰδοποιῇ περὶ τούτου ἐγγράφως καὶ προηγουμένως τὸν γραμματέα.

Ὁ εἰς τρεῖς κατ' ἐπανάληψιν συνεδριάσεις ἐλλείψας ἄνευ νομίμου αἰτίας καὶ παραλείψας νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν γραμματέα παραγγέλλεται ὑπ' αὐτοῦ δὶς ἐπανειλημμένως εἰς τὰς δύο ἑπομένας συνεδριάσεις, καὶ ἂν πάλιν δὲν ἐμφανισθῇ, ὁ γραμματεὺς ἀναφέρει τοῦτο εἰς τὸν Σύλλογον, ὅστις ψηφοφορεῖ, ἂν λογίζηται αὐτὸν ὡς παρῃτημένον.

53. Εἰς τὰς συνεδριάσεις του ὁ Σύλλογος: α') Λαμβάνει κατὰ τετραμηνίαν διὰ τοῦ γραμματέως γνῶσιν τῆς καταστάσεως τοῦ ταμείου. β') Συζητεῖ καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς ἐπὶ τῶν ἔργων ἐπιτροπῆς ἢ ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς ἐφορείας τῆς Ἑταιρείας περὶ τῶν ἐκτελεστέων ἀρχαιολογικῶν ἔργων· προσδιορίζει καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὴν ἐφορείαν τὰς δι' αὐτὰ ἀναγκαίας ποσότητας. γ') Προσδιορίζει ἐπὶ τῇ γνώμῃ τῆς ἐπὶ τῶν ἐκδόσεων ἐπιτροπῆς τὰ πρὸς ἔκδοσιν τῶν ὑπομνημάτων ἀναγκαῖα κεφάλαια. δ') Ἀκούει τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὑπομνημάτων, καθ' ἣν τάξιν προσδιορίζει ὁ γραμματεύς. Ἕκαστον δὲ ὑπόμνημα ἀναγινώσκεται εἰς δύο συνεδριάσεις ἐπανειλημμένως. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἡ ἀνάγνωσις δὲν διακόπτεται, αἱ δὲ τῶν μελῶν παρατηρήσεις καὶ ἡ περὶ καταχωρίσεως τῶν πεμπομένων ὑπὸ ἄλλων ἢ βουλευομένων μελῶν εἰς τὴν συλλογὴν ψηφοφορία γίνονται εἰς τὴν δευτέραν ἀνάγνωσιν.

Ὑπομνημάτων δὲ στελλομένων οὐχὶ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ καταχωρισθῶσιν εἰς τὴν συλλογὴν γίνεται μία μόνη ἀνάγνωσις καὶ μετ' αὐτὴν γίνονται ἀμέσως αἱ παρατηρήσεις.

54. Ἡ Ἑταιρεία δημοσιεύει ἐτησίως τὰ πρακτικὰ αὐτῆς, ἤτοι τὴν ἐτησίαν ἔκθεσιν τοῦ γραμματέως κατὰ τὴν ἐπίσημον συνεδρίασιν περὶ τῶν ἐνεργηθέντων ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας πρὸς πρόοδον καὶ αὔξησιν τῶν πόρων αὐτῆς καὶ περὶ τῶν ἐκτελεσθεισῶν ὑπ' αὐτῆς ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν· μετ' αὐτῆς δὲ καὶ τὴν λογιστικὴν ἔκθεσιν τοῦ ταμίου.

55. Κατὰ διετίαν ἡ Ἑταιρεία δημοσιεύει ἕνα τόμον ὑπομνημάτων τοῦ Συλλόγου, περιλαμβάνοντα τὰ ὑποβληθέντα αὐτῷ ὑπομνήματα τῶν βουλευομένων καὶ τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν, προσέτι δὲ καὶ ὅσα ἄλλα ἄλλων πεπαιδευμένων, ἰδίως σταλέντα πρὸς αὐτόν, ἤθελον ἐγκριθῇ ὡς καταχωρητέα διὰ ψηφοφορίας, κατὰ τὸ ἄρθρ. 53, ἐδ. δ'.

56. Ὁ συγγραφεὺς ὑπομνήματος, παρουσιασθέντος εἰς τὸν Σύλλογον πρὸς κα-

σύνταξιν Ὀργανισμοῦ αὐτῆς. Τὴν πρότασιν ὅμως ταύτην ἀπέκρουσαν οἱ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι «δὲν «δύναται ἡ Ἑταιρεία νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὸ νὰ συμβουλεύσῃ τὴν «κυβέρνησιν περὶ συστάσεως Ἀκαδημίας καὶ ἔτι ὀλιγώτερον νὰ «τῇ καθυποβάλῃ σχέδιον αὐτῆς, διότι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο «εἶνε ὅλως ξένον εἰς τὰ καθήκοντά της».

Ἐργασίαι τῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ Συλλόγου
ἀπὸ Ἰουλίου τοῦ 1848 μέχρι τέλους τῆς περιόδου.

Ὅ τε Σύλλογος καὶ ἡ νέα ἐφορεία ἐπιλαμβάνονται τῶν ἔργων των εὐθὺς μετὰ τὸν καταρτισμὸν αὐτῶν, συνέρχονται κεχωρισμέ-

---

ταχώρισιν εἰς τὴν συλλογήν του, δὲν δύναται νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸ ἰδιαιτέρως πρὸ τῆς ἐκδόσεώς του εἰς τὴν συλλογήν, ἐκτὸς ῥητῆς περὶ τούτου ἀδείας τοῦ Συλλόγου.

57. Ἕκαστον τῶν βουλευομένων καὶ τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν λαμβάνει δωρεὰν ἓν σῶμα τῶν πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ ἓν τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Συλλόγου.

Ἕκαστον τῶν συντελῶν μελῶν λαμβάνει δωρεὰν ἓν σῶμα τῶν πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας· τῶν δὲ ὑπομνημάτων δύναται νἀγοράσῃ ἓν σῶμα ἀντὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς δι' αὐτὰ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις προσδιωρισμένης τιμῆς.

Ἕκαστος συγγραφεὺς ὑπομνήματος καταχωρισθέντος κατ' ἔγκρισιν τοῦ Συλλόγου εἰς τὴν συλλογήν, χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ εἶναι μέλος τοῦ Συλλόγου, λαμβάνει δωρεὰν ἓν ἀντίτυπον τοῦ τόμου, τοῦ περιέχοντος τὸ ὑπόμνημά του.

58. Ἡ Ἑταιρεία διατηρεῖ ἣν ἔχει μέχρι τοῦδε σφραγῖδα, μεταβολῇ μόνης τῆς ἐπιγραφῆς εἰς *Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία.*

59. Ὁ δὲ Σύλλογος τῶν βουλευομένων μελῶν ἔχει καὶ αὐτὸς σφραγῖδα διὰ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ ἐπιστημονικὴν ἀλληλογραφίαν· φέρει δὲ ὡς ἔμβλημα τὴν Κλειὼ καὶ πέριξ τὴν ἐπιγραφήν: *Ἀρχαιολογικὸς Σύλλογος, ͵αωμη'.*

60. Τὸ δίπλωμα τῶν συντελῶν μελῶν εἶναι τὸ μέχρι τοῦδε τῆς Ἑταιρείας δίπλωμα, μεταβολῇ μόνης τῆς ἐπιγραφῆς. Εἰς τοῦτο δὲ σημειοῦται διὰ πόσα ἔτη ἐνεγράφη τὸ μέλος, ἢ ἂν εἶναι διηνεκές.

61. Εἰς τὰ βουλευόμενα μέλη δίδεται ἰδιαίτερον δίπλωμα. Τοῦτο δὲ φέρει ἄνωθεν τὴν προτομὴν τοῦ Ἡροδότου καὶ κατωτέρω τὰς λέξεις:

Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία
Ὁ Σύλλογος τῶν βουλευομένων μελῶν

τὸν , τὴν ἀρχαιολογικὴν καὶ ἱστορικὴν αὐτοῦ παιδείαν τιμῶν, ἐξελέξατο ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς . . μέλος αὐτοῦ βουλευόμενον (ἢ ἀντεπιστέλλον), καὶ ἐχορήγησεν αὐτῷ τὸ παρὸν δίπλωμα.

Φέρει δὲ τὸ δίπλωμα τοῦτο ἀμφοτέρας τὰς σφραγῖδας, τῆς τε Ἑταιρείας καὶ τοῦ Συλλόγου, καὶ ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ Προέδρου, τοῦ Ἀντιπροέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως.

νως εἰς συνεδρίας, ὁτὲ μὲν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ὁτὲ δὲ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας, καὶ ἀποφασίζουσι περὶ τῶν ἐν τῇ ἑαυτῶν δικαιοδοσίᾳ ζητημάτων. Καὶ ἡ μὲν ἐφορεία διεξάγει κυρίως τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν διοίκησιν τῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ τὴν χρηματικὴν διαχείρισιν, ὁ δὲ Σύλλογος ἀκροᾶται ἐπιστημονικῶν ὑπομνημάτων τῶν μελῶν αὐτοῦ, συζητεῖ ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ὑπομνημάτων τούτων, συσκέπτεται περὶ ἐκτελεστέων ἔργων καὶ δημοσιευμάτων καὶ διεξάγει τὰς ἀνασκαφὰς καὶ λοιπὰ ἀρχαιολογικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας, ἐκλέξας τριμελῆ ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τούτων ἐκ τῶν Ραγκαβῆ, Πιττάκη καὶ Schaubert. Διαρκοῦντος δὲ τοῦ ἔτους 1848-49 ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν Σύλλογον, καὶ ἀνεγνώσθησάν τινα καὶ ἐσυζητήθησαν, ἐννέα ἐν ὅλῳ ὑπομνήματα.

Τὰ ἔσοδα δὲ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1848-49, τὰ ἐκ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνδρομῶν καὶ δωρεῶν καὶ τὰ ἐκ τῶν τόκων τοῦ μονίμου κεφαλαίου της, ἦσαν ἀρκούντως ἱκανοποιητικά, διότι ἀνῆλθον εἰς δρ. 4090. Διὰ τούτων δὲ ἐδυνήθη ἡ Ἑταιρεία νὰ ἐπαυξήσῃ τὰς ἐν τῇ Τραπέζῃ μετοχὰς αὐτῆς εἰς ἐννέα τὸν ἀριθμὸν καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ τὰ ἑαυτῆς ἔργα, ἅτινα ἀπὸ διετίας εἶχε σχεδὸν ἐντελῶς διακόψει. Οὕτως ἐπανέλαβε τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἐργασίας, ἐνεργήσασα ἀνασκαφὰς κατὰ τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τῶν Προπυλαίων, ὅθεν ἔμελλε νὰ προχωρήσῃ ἀνασκάπτουσα τὸν μέχρι τοῦ Ἐρεχθείου χῶρον, ὅπου ἦτο «σχεδὸν βεβαία περὶ πλουσίας συγκομιδῆς ἀρχαίων ἐπιγραφῶν καὶ γλυπτικῶν μνημείων» (1). Ἀλλ' ἡ σπουδαιοτάτη ὑπ' αὐτῆς ἐνεργηθεῖσα ἀνασκαφὴ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, διὰ δαπάνης δρ. 1967, ἦτο ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ Ὠδείου τοῦ Ἡρώδου, ἥτις ἐπὶ τοσοῦτον προώδευσεν, ὥστε ὁ γραμματεὺς ἐδυνήθη νὰ συντάξῃ καὶ ἀναγνώσῃ ἐν τῇ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ τὴν 23 Μαΐου 1849 ἐνιαυσίᾳ πρὸς λογοδοσίαν συνελεύσει, ἐπὶ παρουσίᾳ κατὰ τὸ σύνηθες τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, γλαφυρὰν περιγραφὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν τοῦ οἰκοδομήματος. Ἐκθέτων δὲ τὰ ἔργα ταῦτα ὁ

(1) Ἴδε Πρακτικὰ τῆς ΙΓ' γενικῆς συνεδριάσεως τῆς Ἑταιρείας, τοῦ ἔτους 1848-49, σ. 10.

Ραγκαβῆς καὶ ἐξιστορῶν τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τοῦ ἀρτισυστάτου Συλλόγου, «αἵτινες εἶνε μὲν ἴσως ἀσθενεῖς κατὰ τὸ « παρὸν ἀλλὰ δύνανται σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἀναπτυχθῶσι ποτὲ εἰς « φόρον οὐχὶ ἀνάξιον τῆς Ἑλλάδος, συντελοῦντα εἰς τὴν αὔξη- « σιν τῶν διδομένων δι' ὧν ἀπαρτίζει τὸ οἰκοδόμημά της ἡ ἐπι- στήμη», ὑπὸ μεγάλων κατέχεται ἐλπίδων περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑταιρείας, ἥτις «κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους ὅ τι πρὸ χρόνων ἐπι- « ζητεῖ, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὕπαρξίν της καὶ νὰ καταστήσῃ αὐ- « τὴν ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὴν ἀβέβαιον ἐλευθεριότητα τῶν εἰς συμ- « βουλὰς μὲν ἑτοίμων, ὀκνούντων δὲ πρὸς ὑλικωτέραν βοήθειαν (1), « καὶ ἔσπευσε νὰ ἐγκαταστήσῃ τὸν Σύλλογον τῶν βουλευο- « μένων μελῶν, ὅστις ἔμελλε νέαν νὰ τῇ χαράξῃ τροχιὰν ἐπι- « στημονικήν». Ἀλλ' ὅμως τὰ πράγματα εὐθὺς μετ' ὀλίγον διέψευσαν τὰς προσδοκίας τοῦ ἐν ἔργοις καὶ λόγοις κρατεροῦ τούτου ἀγωνιστοῦ καὶ αὐτὸν μὲν ἀπεγοήτευσαν, τὴν δ' Ἑταιρείαν παρέλυσαν.

Μετὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ταύτην λογοδοσίαν τοῦ ἔτους 1848-49 δὲν ἐδημοσιεύθησαν πλέον Πρακτικὰ τῆς Ἑταιρείας, ὥστε τὰ ἔκτοτε μέχρι τέλους τῆς περιόδου πεπραγμένα δυνάμεθα ἐν μέρει νὰ μάθωμεν μόνον ἐκ τοῦ σωζομένου ἀρχείου μέχρι τοῦ 1855, καὶ ἐκ τῶν χειρογράφων πρακτικῶν τῶν συνεδριῶν τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Ἐφορείας. Σώζονται δὲ χειρόγραφα πρακτικὰ τοῦ μὲν Συλλόγου μέχρι 17 Ἀπριλίου 1854, τῆς δὲ Ἐφορείας

---

(1) Περὶ τούτων καὶ ἄλλων πονηρὰ κατὰ τῆς Ἑταιρείας βουλευομένων ἐπιπροσθέτει ὁ Ραγκαβῆς (Πρακτικὰ κτλ. 1848-49, σ. 6) τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά: « Καὶ ψυχρὰν ἡ Ἑταιρεία πολλάκις ἀπήντησεν, ὅπου δὲν περιέμενεν, ἀδιαφο- « ρίαν, καὶ μεμψιμοίρων ἐπικρίσεων, καὶ ἀντιπράξεων ἀκόμη δὲν ἔμεινεν ἄγευ- « στος. Καὶ ὅμως σκοπὸν ἔχουσα ἀναντιρρήτως ἐπωφελῆ, καὶ τοιοῦτον ὥστε ἡ « ἔλλειψίς της ἤθελεν εἶσθαι ἀνωμαλία, ἵνα μή τι αὐστηρότερον εἴπω, διὰ τὴν « Ἑλλάδα, ἔτι δὲ προσιτὴ εἰς ἕκαστον οὖσα, καὶ ἐν φανερῷ ἐνεργοῦσα, καὶ εὐθύ- « νας διδοῦσα, καὶ τοὺς ἀπολογισμούς της ἑκάστῳ ἑκάστοτε εἰς ἔλεγχον ἐκτιθεῖσα, « ἐδύνατο σύμπραξιν μᾶλλον τῶν τὰ καλὰ ποθούντων, καὶ τὸ κρεῖττον οὐχὶ ἐχ- « θρὸν τοῦ καλοῦ ἡγουμένων, νὰ προσδοκᾷ καὶ νὰ ἀξιοῖ παρὰ τῶν καθαπτομένων « αὐτῆς, ὥστε προσελθόντες αὐτῇ μᾶλλον νὰ διορθώσωσι τὰ κακῶς ἔχοντα, ἢ μα- « κρυνόμενοι αὐτῆς νὰ τὴν μέμφωνται, τὸ ἀπρόθυμον αὐτῶν ὑπὸ τὸ τοιοῦτον πολ- « λάκις κρύπτοντες πρόσχημα».

ἀπὸ 5 Μαΐου 1837 μέχρι 3 Μαρτίου 1854, συντομώτατα ταῦτα καὶ ἀτάκτως τηρούμενα (πρβλ. σ. 5).

Κατὰ τὸ ἔτος 1849-50 ἐξηκολούθησεν ἐν μέρει ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ Ὠδείου καὶ ἐγένετο καὶ μικρά τις ἐργασία ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Τὰ οἰκονομικὰ δὲ τῆς Ἑταιρείας ἔβαινον κατ' εὐχὴν διότι καὶ οἰκία τις ἐν Κηφισίᾳ εἶχε δωρηθῇ τῇ Ἑταιρείᾳ ὑπὸ τοῦ ἐν Λονδίνῳ ὁμογενοῦς Κ. Ἰωνίδου, ἣν ἡ Ἑταιρεία εὐθὺς ἀμέσως ἐξέθηκεν εἰς λαχεῖον καὶ χρήματα ἐκ τούτου εἰσέπραττε (1).

Τὰ δὲ τοῦ Συλλόγου ἔβαινον ὡσαύτως ὁπωσοῦν καλῶς, διότι καὶ ὑπομνήματα ὑπεβάλλοντο καὶ ἐπιστημονικαὶ συνεδρίαι τακτικῶς ἐγίνοντο. Καχεξία τις ὅμως ἐν αὐτῷ ἤρξατο ἤδη ἐκδηλουμένη, ἐπιταθεῖσα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους 1850. Προσωπικαὶ ἀντιζηλίαι καὶ μικροφιλοτιμίαι τῶν πλείστων μελῶν προερχόμεναι κυρίως ἐξ ἐπιστημονικῆς ἀνεπαρκείας καὶ ἐλλείψεως ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῶν ἀρχαιολογικῶν πραγμάτων, παραβάσεις τοῦ Ὀργανισμοῦ καὶ ἔριδες κατὰ τὰς γενομένας συμπληρωτικὰς ἐκλογὰς τῶν βουλευομένων μελῶν (2), ταῦτα ἔφερον τὸν Σύλλογον εἰς παρακμὴν καὶ ἐπετάχυναν τὴν κατάπτωσιν αὐτοῦ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τὸ μὲν ἀνικάνων τὸ δὲ ἑτερογενῶν καὶ ἀντιφρονούντων ἀλλήλοις μελῶν, ἀδυνατούντων ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των νὰ ἐργασθῶσι πρὸς ὃν ἐκλήθησαν σκοπόν. Μάτην ἠγωνίσθη ὁ Ραγκαβῆς νὰ συγκρατήσῃ ἐκ τῆς καταπτώσεως ταύτης τὸν Σύλλογον, ὃν ὠνειροπόλησέ ποτε ὡς τὸν πυρῆνα Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας. Ἀποβαλὼν δ' ἐπὶ τέλους οὗτος πᾶσαν ἐλπίδα καὶ ἀπογοητευθεὶς ἀπεχώρησε τοῦ Συλλόγου ὑποβαλὼν τῇ 9 Ἰανουαρίου 1851 παραίτησιν ἀπὸ τῆς γραμματείας τῆς Ἑταιρείας: «Ἡ ἰδέα, γράφει ἐν

(1) Ἡ διὰ τοῦ λαχείου τούτου ἐκποίησις τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκίας δὲν ἐπραγματοποιήθη, διότι ἅμα μαθὼν τοῦτο ὁ δωρητὴς ἀντέστη ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὴν οἰκίαν ἐδωρήσατο τῇ Ἑταιρείᾳ οὐχὶ ἵνα πωλήσῃ αὐτήν, ἀλλ' ἵνα ἀπολαμβάνῃ τὸ εἰσόδημα. Κατ' ἀκολουθίαν τὸ λαχεῖον δὲν ἐπραγματοποιήθη, τινὲς δὲ τῶν ἀγορασάντων κλήρους ἐζήτουν παρὰ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὰ ἑπόμενα ἔτη καὶ ἀπελάμβανον ἃ ἐπλήρωσαν χρήματα. Ἐν τούτοις ἔμειναν ἐν τῷ ταμείῳ ὡς πραγματικὸν κέρδος ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας ὑπὲρ τὰς 3000 δρ. (ἴδε σ. 49).

(2) Ἴδε χειρόγραφα πρακτικὰ τοῦ Συλλόγου, τῆς συνεδρίας τῆς 6 Ἰανουαρίου 1851.

« τῇ παραιτήσει του ταύτῃ, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Συλλόγου ἦτο νὰ « ὑπάρξῃ σῶμα ἀνδρῶν ἢ περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἢ περὶ τὴν ἀρ- « χαίαν καὶ μέσην ἱστορίαν ἀσχολουμένων, οἵτινες νὰ συντρέχωσι « τὴν Ἑταιρείαν διὰ τῶν γνώσεων αὐτῶν καὶ ἐκδίδωσιν ὑπομνή- « ματα. Ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὸ σῶμα τοῦτο ἀνθρώπων ἢ μὴ ἐχόν- « των μίαν τῶν δύο τούτων εἰδικοτήτων εἰς βαθμὸν τοσοῦτον ἔξο- « χον, ὥστε νὰ δικαιοῖ τὴν προτίμησιν αὐτῶν καὶ τὴν ἰσόβιον « τῆς ἐκλογῆς των διάρκειαν, ἢ δι' ἄλλον τινὰ λόγον μὴ δυνα- « μένων νὰ συντρέχωσιν ἐνεργῶς εἰς τὸ πρώτιστον τοῦ Συλλόγου « ἀντικείμενον, τὴν συγγραφὴν ὑπομνημάτων, καταστρέφει κατὰ « τὴν ἐμὴν δόξαν ἐντελῶς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, καὶ καθιστᾷ « τὴν σύστασίν του ἄσκοπον καὶ τὴν εὐόδωσίν του ἀδύνατον».

Ἐν τῇ ἀμέσως ἐπομένῃ συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου (25 Ἰανουαρίου 1851) μακρὸς ἐγένετο λόγος περὶ τῆς παραιτήσεως ταύτης. Καὶ ἀνωμολογήθησαν μὲν αἱ μεγάλαι τοῦ Ραγκαβῆ ἐργασίαι ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας, πρότασις ὅμως ὅπως παρακληθῇ οὗτος ὑπὸ τοῦ Συλλόγου νὰ ἀποσύρῃ τὴν παραίτησίν του ἀπερρίφθη διὰ ψήφων 11 κατὰ 5. «Ἡ παραίτησις ἑνὸς μέλους, εἶπεν ὁ Πρινάρης, ὅσον « καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἔξοχον, δὲν καταστρέφει ὁλόκληρον Ἑταιρείαν, « διότι εἷς οὐδείς, καὶ ἡ μικρὰ ἱκανότης πολλῶν ἀναπληροῖ τὴν « εἰδικότητα, ἐὰν καὶ ὑποτεθῇ τοιαύτη, ἑνὸς καὶ μόνου, δὲν πρέ- « πει δὲ νὰ κλίνῃ γόνυ ὁ Σύλλογος ἐνώπιον ἑνὸς ἀνθρώπου παραι- « τουμένου, ἀλλὰ νὰ ἀναπληρωθῇ ἡ θέσις του διὰ τῆς ἐκλογῆς « ἄλλου γραμματέως». Ὁ δὲ Βάμβας προσέθηκε: «Τίς δύναται « νὰ καυχηθῇ ὡς ἔχων εἰδικότητα ἔξοχον ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐν ᾧ « εἰς τὴν Εὐρώπην αὐτὴν ἀμφίβολον ἐὰν εὑρίσκηται τοιαύτη· τὸ « τέλειον, ἐὰν ὑπάρχῃ, ἀπόκειται εἰς τοὺς μεταγενεστέρους νὰ τὸ « κατορθώσωσι· δι' αὐτοὺς κοπιάζομεν ἐκ τῶν ἐνόντων καὶ ὅσον « δυνάμεθα ἡμεῖς». Οὕτως εἰς ἔξωθεν πολεμίους τῆς Ἑται- ρείας (1) προσετέθησαν καὶ ἄλλοι ἔσωθεν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ Συλλόγου, δι' ὧν ἐπὶ τέλους κατωρθώθη νὰ ἀποχωρήσῃ, καὶ δὴ τοσοῦτον εὐκόλως, ὁ μόνος ἀνὴρ ὅστις ἐδύνατο τότε νὰ ἀναστείλῃ τοὐλά-

(1) Πρβ. τοὺς ἐν σ. 40 σημ. 1 λόγους τοῦ Ραγκαβῆ.

χιστον τὸ καταρρέον οἰκοδόμημα τῆς Ἑταιρείας (1). Ἀπὸ τοῦδε ἡ κατάπτωσις ἐπέρχεται ραγδαία.

Τὸν Ραγκαβῆν παραιτηθέντα ἀνεπλήρου ἐν τῷ Συλλόγῳ ὁ ἀντιγραμματεὺς Σκ. Βυζάντιος μέχρι τῆς 17 Μαρτίου, ὅτε παρῃτήθη καὶ οὗτος. Ἐν τῇ μετ' ὀλίγον δὲ συνελεύσει τῶν ἑταίρων (17 Ἰουνίου 1851) ἐξελέγη γραμματεὺς ὁ αὐτὸς Βυζάντιος, ἀλλὰ καὶ πάλιν παρῃτήθη· τὸν γραμματέα δὲ ἀναπληροῖ ἀπὸ τοῦδε ὁ κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην ἐκλεγεὶς ἀντιγραμματεὺς Π. Εὐστρατιάδης μέχρι τῆς συνελεύσεως τοῦ ἑπομένου ἔτους (14 Σεπτεμβρίου 1852), καθ' ἣν γραμματεὺς τῆς Ἑταιρείας ἐξελέγη ὁ Πιττάκης.

Ἀπὸ τῆς παραιτήσεως δὲ τοῦ Ραγκαβῆ, ὁ Σύλλογος ἔπαυσε κυριολεκτικῶς ὢν ἐπιστημονικὸν σωματεῖον. Ἐξακολουθεῖ οὗτος συνεδριάζων τακτικῶς, ἀλλ' ὑπόμνημά τι δὲν ὑποβάλλεται, οὐδὲ ἐπιστημονική τις συζήτησις ἐν αὐτῷ διεξάγεται. Ἐν ταῖς συνεδρίαις αὐτοῦ συσκέπτεται καὶ ἀποφασίζει περὶ ἐκτελέσεως ἔργων τινῶν, περὶ δημοσιευμάτων καὶ περὶ διοικητικῶν ζητημάτων, ὑπεισερχόμενος οὕτως ἐν μέρει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐφορείας.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης μέχρι τοῦ 1855, ὅτε φθίνει πλέον ἡ Ἑταιρεία καὶ εἰς ἐντελῆ ἀδράνειαν περιπίπτει, κύρια ἔργα, περὶ ἃ ἀσχολεῖται ὁ Σύλλογος καὶ ἡ ἐφορεία, εἶνε ἡ κατὰ τὰ ἔτη 1851 καὶ 1852 κατασκευὴ τῆς ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀναβάθρας καὶ ἀνασκαφὴ κατὰ τὸ καλούμενον Βουλευτήριον, ἐν αὐλῇ καὶ οἰκίᾳ, ἣν ἡ Ἑταιρεία ἠγόρασε τότε παρὰ τῆς ἰδιοκτητρίας

(1) Χαρακτηριστικὰ τῶν τότε καιρῶν καὶ τῶν διαθέσεων τοῦ Συλλόγου πρὸς τὸν Ραγκαβῆν εἶνε καὶ τὰ ἑξῆς: Ἐπειδὴ οἱ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ τὸν Ραγκαβῆν ἐγνώριζον, καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, ὡς γραμματέα τῆς Ἑταιρείας καὶ εἰς τοῦτον οὗτοι διηύθυνον ἃ ἐπέστελλον πρὸς τὴν Ἑταιρείαν, ἠγανάκτουν οἱ ἐν τῷ Συλλόγῳ καὶ προτάσει τοῦ Πιττάκη ἀπεφάσισαν (τῇ 17 Ἰουλίου 1851) νὰ δημοσιεύσωσι διὰ τῶν ἐφημερίδων ὅτι παρῃτήθη ὁ Ραγκαβῆς «ἵνα μὴ εὑρίσκωνται ἐν ἀπάτῃ, ὡς εἶπεν ὁ πρόεδρος Γλαράκης, τινὲς τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἀκαδημιῶν, αἵτινες ἀναγράφουσι τὸν Ραγκαβῆν secrétaire perpétuel de l'Académie d'archéologie de Grèce». Ἐδημοσιεύθη δὲ ἡ ἀναγγελία αὕτη ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί, δὲν ἔσχεν ὅμως ἀποτέλεσμά τι· διὰ τοῦτο καὶ πάλιν ἠσχολήθη ὁ Σύλλογος περὶ τοῦ ζητήματος καὶ ἀπεφάσισε (22 Σεπτεμβρίου 1851) νὰ δημοσιεύσῃ πλέον τοιαύτην ἀγγελίαν ἐν τῇ Allgemeine Zeitung τῆς Αὐγούστης καὶ τῇ Journal des Débats τῶν Παρισίων!

Η. Ψωμᾶ μετὰ μακρὰς διαπραγματεύσεις καὶ συζητήσεις ἔν τε τῷ Συλλόγῳ καὶ τῇ ἐφορείᾳ ἀντὶ δραχ. 11000, ἀναγκασθεῖσα ἕνεκα τῆς ἀγορᾶς ταύτης κυρίως νὰ πωλήσῃ μετὰ ταῦτα ἑπτὰ μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐξ ὧν εἶχε τότε 15 μετοχῶν(1). Τὰ ἐν τῇ ἀνασκαφῇ δὲ ταύτῃ γενόμενα εὑρήματα, ἰδίως τὰς ἐπιγραφάς, ἐδημοσίευσεν ὁ Σύλλογος διὰ τοῦ Εὐστρατιάδου εἰς δύο φυλλάδια ὑπὸ τὸν τίτλον: Ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι, ἀνακαλυφθεῖσαι καὶ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου, 1851 καὶ 1852, ἐδημοσίευσε δὲ ἐν ἔτει 1855 καὶ γ' φυλλάδιον ἄλλων ἐπιγραφῶν ἀνεκδότων. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Εὐστρατιάδου(2) ἐξέδωκε πρὸς τούτοις, ἐν ἔτει 1853, Πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθείου ἐπιτροπῆς, ἔρευναν δηλ. καὶ περιγραφὴν τῶν κατὰ τὸ Ἐρέχθειον, γενομένην ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐκ μελῶν τοῦ Συλλόγου κατασταθείσης τῇ αἰτήσει τοῦ φιλέλληνος Εἰρηναίου Θειρσίου. Ταῦτα εἶνε τὰ μόνα ἐπιστημονικὰ ἔργα τοῦ Συλλόγου· τῶν εἰς αὐτὸν δὲ κατὰ τὰ πρότερον ἔτη ὑποβληθέντων δέκα περίπου ὑπομνημάτων οὐδὲν κατωρθώθη νὰ δημοσιευθῇ, εἰ καὶ τριμελὴς ἐπιτροπὴ πρὸς τοῦτο εἶχε κατασταθῇ ἐκ μελῶν αὐτοῦ· οὐδὲ τὰ μετὰ τὸ 1848-49 Πρακτικὰ τῶν ἐτησίων συνελεύσεων ἐδημοσιεύθησάν ποτε(3).

---

(1). Ἴδε χειρόγραφα πρακτικὰ τῆς ἐφορείας, 14 Σεπτεμβρίου 1852.

(2) Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ραγκαβῆ ὁ μόνος ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ κατ' ἐξοχὴν ἐργαζόμενος εἶνε ὁ Εὐστρατιάδης. Μέλος βουλευόμενον οὗτος ἀπὸ τῆς 25 Ἰανουαρίου 1851 ἐξελέγη πρὸς τούτοις ὑπὸ τοῦ Συλλόγου βιβλιοθηκάριος τῆς Ἑταιρείας. Τῇ 17 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξελέγη ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν ἑταίρων ἀντιγραμματεὺς καὶ ὡς τοιοῦτος ἀνεπλήρωσε τὸν παραιτηθέντα Ραγκαβῆν πλέον τοῦ ἔτους. Παρηκολούθησεν ἀκολούθως τακτικῶς τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου, ἐπεστάτει αὐτὸς κυρίως εἰς τὰς ἐνεργουμένας ἀνασκαφὰς κατὰ τὸ καλούμενον Βουλευτήριον καὶ ἐδημοσίευσε τὰ γενόμενα εὑρήματα, ἰδίως τὰς ἐπιγραφάς, ἐν τοῖς ἀνωτέρω δημοσιεύμασι τῆς Ἑταιρείας, ὧν αὐτὸς ἦτο ἐκδότης τε καὶ συντάκτης.

Ὁ Στ. Κουμανούδης ἐξελέγη συγχρόνως τῷ Εὐστρατιάδῃ μέλος βουλευόμενον, μέλος τῆς ἐφορείας τῷ 1852 καὶ ἀντιγραμματεὺς τῷ 1853, δὲν φαίνεταί που ὅμως λαμβάνων τότε ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ τῆς Ἑταιρείας.

(3) Τὰ πρακτικὰ τοῦ 1849-50 ἐπρόκειτο νὰ δημοσιευθῶσι κατὰ τὰ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τοῦ Συλλόγου τῇ 15 Ἀπριλίου 1851 ἀποφασισθέντα. Τὸν Ραγκαβῆν ἀπουσιάζοντα ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ Μάϊον τοῦ 1850 εἶχεν ἀναπληρώσει τότε ὁ Πιττάκης, συντάξας καὶ ἀναγνοὺς τὴν τοῦ ἔτους λογοδοσίαν κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐπέτειον συνέλευσιν. Ὑπέβαλε δὲ τὴν λογοδοσίαν ταύτην ὁ Πιττάκης εἰς τὸν Σύλλο-

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1853 παύουσι πλέον καὶ αἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει γινόμεναι ἐνιαύσιοι συνελεύσεις, διότι ἡ τοῦ ἔτους 1852-53 λογοδοσία ἐγένετο ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, τῇ 23 Νοεμβρίου 1853· αἱ ἀρχαιρεσίαι δὲ αἱ διὰ τὸ ἔτος 1853-54 αἱ τελευταῖαι κατὰ τὴν προκειμένην περίοδον, ἐγένοντο τῇ 6 Δεκεμβρίου 1853.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ 1854, ὁ Σύλλογος συσκέπτεται περὶ ἐπισκευῆς τοῦ κατὰ τὴν Πινακοθήκην τείχους τῆς Ἀκροπόλεως καὶ περὶ ἐκδόσεως τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος γ' φυλλαδίου τῶν ἐπιγραφῶν ἀνεκδότων καὶ παύει μετ' ὀλίγον δρῶν, διότι ἡ τελευταία συνεδρία αὐτοῦ, κατὰ τὰ σῳζόμενα χειρόγραφα πρακτικά, εἶνε ἡ τῆς 17 Ἀπριλίου 1854. Ὡσαύτως ἡ ἐφορεία ἔπαυσε συνεδριάζουσα ἀπὸ τῆς 3 Μαρτίου 1854. Αἰτία δὲ τῆς διακοπῆς τῶν συνεδριάσεων ἦτο, ὡς φαίνεται, ἡ τότε ἐν Ἀθήναις ἐνσκήψασα χολέρα· διότι ἡ Ἑταιρεία ἐξηκολούθει ὑφισταμένη καθ' ὅλον τὸ 1854 καὶ μέχρι τέλους τοῦ 1855, εἰ καὶ μηδὲν ἔργον ἐκτελοῦσα, ἀλλὰ μόνον δαπάνας τινὰς πρὸς συντήρησιν τοῦ γραφείου, πρὸς πληρωμὴν ἑνὸς κλητῆρος κλπ., καταβάλλουσα. Τὸ 1853-54 ἐλάχιστοι ἑταῖροι κατέβαλον συνδρομήν, οὐδεὶς δὲ τὸ 1854-55. Ἐν τῷ μεταξὺ δέ, λήγοντος τοῦ 1855, ἀπεβίωσεν ὁ πρόεδρος Γλαράκης, τοῦ ἀντιπροέδρου Γενναδίου ἀποβιώσαντος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ οὕτως ἡ Ἑταιρεία ἔπαυσε καὶ τυπικῶς ὑφισταμένη.

Ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἑταιρείας σῴζεται ἐν σχεδίῳ ἔγγραφον τοῦ Πιττάκη ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου 1855 πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, ἐν ᾧ οὗτος ἀναφέρει, ὅτι πρὸ ἓξ ἡμερῶν ἀπέθανεν ὁ

γον, ἑτοίμην πρὸς δημοσίευσιν, καὶ ἀπεφασίσθη κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν συνεδρίαν νὰ εὑρεθῇ μεταφραστὴς διὰ τὴν εἰς τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν. Ἕως ἐδῶ ἔφθασαν τὰ πράγματα, οὔτε ταύτης τῆς λογοδοσίας οὔτε τῶν ἑπομένων δημοσιευθεισῶν. Ἐκ τῶν πρακτικῶν δὲ τοῦ Συλλόγου (17 Μαΐου 1851) μανθάνομεν ὅτι κατὰ τὴν μετ' ὀλίγον ἐπέτειον συνέλευσιν τοῦ 1851, ἔλαβεν ἐντολὴν παρὰ τοῦ Συλλόγου ὁ Εὐστρατιάδης νὰ ἀναγνώσῃ ὑπόμνημα περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν κατὰ τὸ καλούμενον Βουλευτήριον ἀνασκαφῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὴν συνέλευσιν τοῦ 1852 ἀπεφάσισεν ὁ Σύλλογος (24 Μαΐου 1852) νὰ ἀναγνωσθῇ μόνον ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ ἔτος πεπραγμένων τῆς Ἑταιρείας, ἀφ' οὗ οὐδὲν ὑπόμνημα ὑπῆρχε πρὸς ἀνάγνωσιν. Ἡ ἑπομένη συνέλευσις, ἡ τοῦ 1853, δὲν ἐγένετο πλέον ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ἀλλ' ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ἦτο δὲ αὕτη ἡ τελευταία ἐπέτειος συνέλευσις κατὰ τὴν Α' περίοδον τῆς Ἑταιρείας.

πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Γλαράκης, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος δὲ ἔτους ἀπέθανεν ἐκ τῆς χολέρας καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος Γεννάδιος καὶ οὕτως ἡ Ἑταιρεία ἔμεινεν ἄνευ προέδρου καὶ ἀντιπροέδρου. Ἐπειδὴ δὲ δὲν συνεκροτήθη ἕως τότε ἡ γενικὴ συνέλευσις τῶν ἑταίρων καὶ ἐπειδὴ ὁ θάνατος τοῦ προέδρου ἐπισπεύδει τὴν γενικὴν ταύτην συνέλευσιν, ἵνα ἐκλέξῃ τὴν νέαν ἐφορείαν, ἐρωτᾷ ὁ Πιττάκης τὸ ὑπουργεῖον ἂν ἐγκρίνῃ νὰ συγκληθῇ ἡ συνέλευσις ἢ νὰ συνέλθῃ ἡ ὑπάρχουσα ἐφορεία καὶ ὁ Σύλλογος, ἢ ὁ Σύλλογος μόνος, ἵνα ἐκλέξῃ προσωρινῶς ἀντιπρόεδρον. Ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἐγένετο, ἡ δὲ Ἑταιρεία περιῆλθεν ἔκτοτε εἰς λήθαργον, διαρκέσαντα μέχρις Ἰουλίου τοῦ 1858, ὅτε ἀναβιώσασα αὕτη εἰσῆλθεν εἰς νέαν περίοδον. Τελευταία ἐνέργεια τῆς Ἑταιρείας εἶνε ἡ κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου 1855 ἔκδοσις χρηματικοῦ ἐντάλματος πρὸς πληρωμὴν τοῦ μισθοῦ τοῦ ἐν τῷ γραφείῳ κλητῆρος.

Κατὰ τοῦτο τὸ ἀπὸ τοῦ 1856 μέχρι τοῦ 1858 τριετὲς σχεδὸν χρονικὸν διάστημα, τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τῆς Ἑταιρείας ἐκράτουν εἰς χεῖρας ὁ γραμματεὺς αὐτῆς Πιττάκης, ὅστις ἐτήρει τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἑταιρείας, καὶ ὁ ταμίας Καραμάνος, ὅστις εἶχεν εἰς χεῖράς του τὴν ἕως τότε περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας, συνισταμένην, ὡς εὐθὺς θὰ ἴδωμεν, εἰς ἑπτὰ μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ εἰς δραχ. 3094 εἰς μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ.

Οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν Α' περίοδον.

Ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἱδρύσεως τῆς Ἑταιρείας οἱ κατ' ἐξοχὴν χρηματικοὶ πόροι αὐτῆς ἦσαν οἱ ἐκ τῶν τακτικῶν συνδρομῶν τῶν ἑταίρων καὶ οἱ ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν καὶ δωρεῶν γινομένων ὑπὸ φιλαρχαίων καὶ ὑπὸ φιλελλήνων. Μικρά τινα ποσὰ εἰσέπραττε πρὸς τούτοις ἐκ πωλήσεως ἀχρήστων λίθων ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἐκ πωλήσεως τῶν εἰς αὐτὴν παραχωρουμένων κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως 100 ἀντιτύπων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Σὺν τῷ χρόνῳ εἰσέπραττε καὶ τόκους ἐκ τῶν ἀποταμιευμάτων αὐτῆς καὶ ἐξ ὧν ἀπέκτησε μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ἐλάχιστα δέ τινα ποσὰ εἰσέπραττε καὶ ἐξ ὧν ἐξέδωκεν αὕτη Πρακτικῶν καὶ ἐκ τῶν ἐν σελ. 41 μνημονευ-

θέντων φυλλαδίων ἐπιγραφῶν ἀνεκδότων κτλ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1849 εἶχεν εἰσπράξεις καὶ ἐκ δωρηθείσης αὐτῇ οἰκίας ἐν Κηφισίᾳ, ἣν ἠθέλησε νὰ ἐκποιήσῃ διὰ λαχείου. Τὰ κύρια δ' αὐτῆς ἔξοδα συνίσταντο εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν καὶ ἀνίδρυσιν, ὑποστήριξιν καὶ συντήρησιν μνημείων, καὶ εἰς ἃ ἐξέδωκε Πρακτικὰ καὶ ἄλλα δημοσιεύματα. Μικρά τινα δὲ ποσὰ ἐδαπάνα εἰς ἀνάγκας τοῦ γραφείου αὐτῆς, εἰς μισθοδοσίαν ἑνὸς κλητῆρος, εἰς μεταφορὰν καὶ τοποθέτησιν ἀρχαίων, εἰς καταρτισμὸν τοῦ ἐν τῷ λουτρῷ Μουσείου τῶν ἐκμαγείων, εἰς ἀγορὰν ἀρχαίων κτλ.

Ταῦτα τὰ πραγματικὰ τῆς Ἑταιρείας ἔσοδα καὶ ἔξοδα ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τελους Μαΐου 1849 μανθάνομεν ἐκ τῶν ἀνακοινουμένων ἐν τοῖς δημοσιευθεῖσι Πρακτικοῖς τῶν δώδεκα τούτων ἐτῶν, συμπληρουμένων ἐνιαχοῦ, ὡς πρὸς τὰς καθέκαστα δαπάνας, διὰ τῶν ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἑταιρείας σωζομένων στελεχῶν τῶν ἐκδοθέντων χρηματικῶν ἐνταλμάτων. Ἔχουσι δὲ αὐτὰ ὡς ἑξῆς:

Ἔσοδα ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τέλους Μαΐου 1849

Ἔτος	Τακτικαὶ συνδρ. ἑταίρων	Ἔκτακτοι συνδρ. ἑταίρων	Τόκοι καὶ μερίσματα	Διάφορα ἔσοδα	Ἄθροισμα ἐσόδων
1837/38	709	—	—	—	**709**
1838/39	1926	865	—	—	**2791**
1839/40	1987	731	—	—	**2718**
1840/41	4209	—	—	—	**4209**
1841/42	2242	1383	—	122	**3747**
1842/43	1114	1090	—	660	**2864**
1843/44	1225	2500	—	104	**3829**
1844/45	1051	1776	—	144	**2971**
1845/46	485	2439	—	—	**2924**
1846/47	529	4462	182	294	**5467**
1847/48	878	3395	584	—	**4857**
1848 49 (μέχρι τέλους Μαΐου)	728	1860	590	912	**4090**
	17,083	20,501	1,356	2,236	**41,176**

Ἔξοδα ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τέλους Μαΐου 1849

Ἔτος	Ἀνασκαφαὶ καὶ ἄλλα ἀρχ. ἔργα	Ἀγορὰ ἀρχαίων	Δημοσιεύματα καὶ διάφ. ἔξοδα	Ἄθροισμα ἐξόδων
1837/38	—	—	450	**450**
1838/39	2382	—	280	**2662**
1839/40	2197	—	316	**2513**
1840/41	2174	—	1548	**3722**
1841/42	3418	—	744	**4162**
1842/43	1950	—	586	**2536**
1843/44	1730	—	380	**2110**
1844/45	1072	—	384	**1456**
1845/46	2085	526	483	**3094**
1846/47	121	10	1705	**1836**
1847/48	211	95	893	**1199**
1848/49 (μέχρι τέλους Μαΐου)	1967	—	873	**2840**
	19,307	631	8,642	**28,580**

Εἰσέπραξεν ἄρα ἡ Ἑταιρεία μέχρι τέλους Μαΐου 1849 δρ. 41.176 καὶ ἐδαπάνησε δρ. 28,580, ὥστε ἔσχε περίσσευμα δραχ. 12,596. Πῶς δὲ εἶχε διαθέσει τὸ περίσσευμα τοῦτο μανθάνομεν ἐκ τῆς τελευταίας δημοσιευθείσης λογοδοσίας τοῦ 1848-49. τῆς ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀναγνωσθείσης τῇ 23 Μαΐου 1849. Ἐκ ταύτης δηλ. μανθάνομεν ὅτι ἡ Ἑταιρεία εἶχε τότε 9 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ εἶχε καταθέσει καὶ εἰς τὴν Τράπεζαν δρ. 1200, ἐξ ὧν θὰ ἠγόρασε κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ 1848-49 μίαν εἰσέτι μετοχήν. Ἐκέκτητο ἄρα τότε 10 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης· εἶχε δὲ καὶ μικρόν τι χρηματικὸν ποσὸν ἐν τῷ ταμείῳ.

Τὰ δὲ ἔσοδα καὶ ἔξοδα ἀπὸ Ἰουνίου 1849 μέχρι τέλους τοῦ 1855, μὴ δημοσιευθέντων Πρακτικῶν κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα, δυ-

νάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τῶν σωζομένων ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς Ἑταιρείας βιβλίων εἰσπράξεων καὶ ἐκδοθέντων ἐνταλμάτων. Πρὸς ἐξακρίβωσιν δὲ τῶν κατὰ τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα ταῦτα συμβάλλεται πρὸς τούτοις καὶ χειρόγραφος ἐν τῷ ἀρχείῳ σωζομένη κατάστασις τοῦ ταμείου τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ 21 Ἰουνίου μέχρις 6 Ὀκτωβρίου 1851. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ σημειοῦται ὅτι τῇ 9 Ἰουνίου 1851, ὅτε ἐγένετο ἡ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐτησία συνέλευσις, ἐκέκτητο ἡ Ἑταιρεία 15 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ὧν αἱ δύο εἶχον ἀγορασθῇ ἐξ εἰσπράξεων ἐκ τοῦ λαχείου τῆς ἐν Κηφισίᾳ οἰκίας, καὶ δραχ. 725,11 προερχομένας ὡσαύτως ἐκ τοῦ λαχείου. Προκύπτει ἄρα ἐκ τούτου, ὅτι ἡ Ἑταιρεία εἰσέπραξεν ἐκ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος λαχείου, τοῦ μὴ πραγματοποιηθέντος (ἴδ. σ. 41 σημ. 1), περὶ τὰς δραχμὰς 3125, τῶν μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τιμωμένων τότε ἀντὶ 1200 δραχμῶν περίπου.

Ἐκ τῶν μνημονευθέντων βιβλίων εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν ἐξάγονται οἱ ἑξῆς πίνακες τῶν πραγματικῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς Ἑταιρείας:

Ἔσοδα ἀπὸ Ἰουνίου 1849 μέχρι τέλους τοῦ 1855

Ἔτος	Τακτικαὶ συνδρ. ἑταίρων	Ἔκτακτοι συνδρ. καὶ δωρεαὶ	Τόκοι καὶ μερίσματα	Διάφορα ἔσοδα	Ἄθροισμα ἐσόδων
1849-50	423	615	—	—	**1038**
1850-51	1090	1797	1149	454	**4490**
1851-52	759	3906	1322	478	**6465**
ἔσοδα ἀπὸ 1849-51 ἐκ τοῦ λαχείου τῆς ἐν Κηφ. οἰκίας				3125;	**3125**
1852-53	1180	1128	1275	407	**3990**
1853-54	396	1476	662	—	**2534**
1854-55	—	360	620	100	**1080**
ἄθροισμα	3848	9282	5028	4564	**22722**

4

Ἔξοδα ἀπὸ Ἰουνίου 1849 μέχρι τέλους τοῦ 1855

Ἔτος	Ἀνασκαφαὶ καὶ ἄλλα ἀρχ. ἔργα	Ἀγορὰ ἀρχαίων	Δημοσιεύματα καὶ διάφ. ἔξοδα	Ἄθροισμα ἐξόδων
1849-50	677	—	598	**1275**
1850-51	1701	—	634	**2335**
1851-52	1826	—	1812	**3638**
1852-53	2072	—	1837	**3909**
1853-54	69	—	1072	**1141**
1854-55	—	—	676	**676**
	6345		6629	**12974**

Ἀποβλέποντες εἰς τοὺς ἐκτεθέντας τέσσαρας πίνακας ἐξάγομεν ὅτι κατὰ τὴν ἐπὶ δεκαοκτὼ καὶ ἥμισυ ἔτη διαρκέσασαν Α′ περίοδον τῆς Ἑταιρείας εἰσεπράχθησαν:

Ἐκ συνδρομῶν τῶν ἑταίρων	Δρ.	20931
Ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν καὶ δωρεῶν . . .	»	29783
Ἐκ τόκων καὶ μερισμάτων	»	6384
Ἐκ διαφόρων ἄλλων ἐσόδων	»	3675
Ἐκ τοῦ μὴ πραγματοποιηθέντος λαχείου τῆς ἐν Κηφισίᾳ οἰκίας	»	3125
Ἄθροισμα ἐσόδων . .	Δρ.	**63898**

Ἐδαπανήθησαν δέ:

Εἰς ἀνασκαφάς, ἀναστήλωσιν καὶ ὑποστήριξιν μνημείων.	Δρ.	25652
Εἰς ἀγορὰν ἀρχαίων	»	631
Εἰς δημοσιεύματα, ἔξοδα γραφείου κτλ. . .	»	15271
Ἄθροισμα ἐξόδων.	Δρ.	**41554**

Ἔσχεν ἄρα περίσσευμα ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὴν λῆξιν τῆς περιόδου (κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1855) περὶ τὰς 22344 δραχμάς, ὅπερ ἀπετέλει περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας, συνισταμένην τότε α΄) εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις οἰκίαν Ψωμᾶ, τὴν ἀγορασθεῖσαν τῷ 1852 ἀντὶ 11000 δρ. (ἴδε σ. 44), β΄) εἰς 7 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, γ΄) εἰς δρ. 3094 χρηματικὸν ἐν τῷ ταμείῳ, ὧν δρ. 728 προήρχοντο ἐκ τοῦ λαχείου τῆς ἐν Κηφισιᾳ οἰκίας.

Ταύτην τὴν εἰς χεῖρας τοῦ ταμίου τῆς Ἑταιρείας Γ. Καραμάνου περιουσίαν παρέλαβεν ἡ πρώτη τῷ 1858 ἐκλεγεῖσα ἐφορεία τῆς ἀναβιωσάσης τότε Ἑταιρείας. Ἐπὶ πλέον δὲ ἡ Ἑταιρεία ἐκέκτητο τότε καὶ τὴν δωρηθεῖσαν αὐτῇ οἰκίαν ἐν Κηφισιᾳ.

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ
ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τοῦ 1894.

Ἀπὸ τοῦ 1858 ἀναβιώσασα ἡ Ἑταιρεία εἰσῆλθεν εἰς Β' μακρὰν περίοδον, ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ 1894, καθ' ἣν ἡ Ἑταιρεία προκόπτει καὶ ἀκμάζει.

Οἱ χρηματικοὶ πόροι τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐπαυξάνουσι καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὰ ἔργα αὐτῆς πληθύνονται καὶ ἐπεκτείνονται, νέος δὲ Ὀργανισμὸς διέπει τὰ κατ' αὐτὴν καὶ νέοι ἄνδρες ἀναδείκνυνται καὶ διαπρέπουσιν ἐν αὐτῇ.

Μεταβατικὴ ἐφορεία τοῦ 1858-59

Ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐδόθη ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἱδρύσεως τῆς Ἑταιρείας· ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου δίδεται καὶ τώρα ἡ ἀφορμὴ πρὸς ἀναβίωσιν αὐτῆς.

Ὁ ἐν ἔτει 1858 ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, ρέκτης καὶ φιλάρχαιος ἀνήρ, Χ. Χριστόπουλος, θέλων νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς ἐνεργὸν βίον τὴν Ἑταιρείαν, προεκάλεσε Β. Διάταγμα ἀπὸ 27 Ἰουνίου 1858, ὅπερ ἐπανῆγεν εἰς ἰσχὺν τὸν πρῶτον τῆς Ἑταιρείας Ὀργανισμόν, τὸν τοῦ 1837. Οὕτως ἠκυρώθη ὁ νέος Ὀργανισμός, ὁ τοῦ 1848, καὶ τοῦτο εὐλόγως ἐγένετο, διότι ἡ παραλυσία τῶν τῆς Ἑταιρείας προῆλθε κυρίως ἐκ τῆς διὰ τοῦ νέου τούτου Ὀργανισμοῦ δημιουργηθείσης τότε διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Συλλόγου τῶν βουλευομένων μελῶν νέας καταστάσεως πραγμάτων ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ.

Ἐκτελῶν δὲ τὸ Διάταγμα τοῦτο ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς δι' ἐγγράφου του ἀπὸ 14 Ἰουλίου πρὸς τὸν ἕως τότε γραμματέα τῆς ἀδρανούσης Ἑταιρείας Κ. Πιττάκην, γενικὸν ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων, παρήγγειλεν ἵνα συνέλθωσιν εἰς γενικὴν συνέλευσιν τὰ

τότε ἐν Ἀθήναις ὑπάρχοντα μέλη τῆς Ἑταιρείας, ὅπως ἐκλέξωσι νέαν ἐφορείαν κατὰ τὸν εἰς ἰσχὺν ἐπανελθόντα ὀργανισμὸν τοῦ 1837, ἥτις ἔμελλε νὰ ἀναλάβῃ τὰς διακοπείσας ἐργασίας τῆς Ἑταιρείας.

Κατ' ἀκολουθίαν τοιαύτης προσκλήσεως συνῆλθον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῇ 20 Ἰουλίου 1858 εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἐκ τῶν τότε ἐν Ἀθήναις παλαιῶν ἑταίρων, οἵτινες ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Γ. Κ. Τυπάλδου, παλαιοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Ἑταιρείας, προέβησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς διὰ τὸ ἔτος 1858-59 ἐφορείας. Ἐξελέγησαν δὲ οἱ ἑξῆς:

Πρόεδρος: Ν. Κωστῆς
Ἀντιπρόεδρος: Δ. Καλλιφρονᾶς(1)
Γραμματεύς: Κ. Πιττάκης
Ταμίας: Γ. Καραμάνος
Μέλη τῆς ἐφορείας: Στ. Κουμανούδης, Εὐθ. Καστόρχης, Β. Τ. Οἰκονομίδης, Β. Ρέζερ.

Ἡ οὕτω ἐκλεγεῖσα ἐφορεία ἐθεώρησεν ἑαυτὴν ὡς μεταβατικήν, ὡς ἀποστολὴν ἔχουσαν νὰ ἐμπεδώσῃ τὰ τῆς Ἑταιρείας, ὅπως αὕτη μετὰ τριετῆ ἤδη ἀδράνειαν εἰσέλθῃ εἰς νέον βίον καὶ ἀσφαλῶς δύνηται τοῦ λοιποῦ νὰ ἐργάζηται πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ της. Ὁ πρόεδρος Ν. Κωστῆς μετὰ δυσκολίας ἐδέχθη νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ προεδρίᾳ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, θεωρῶν ἑαυτὸν ἀναρμόδιον εἰς τοιαύτην ἀποστολήν, ὁ δὲ Στ. Κουμανούδης παρῃτήθη ἅμα ἐκλεγεὶς καὶ οὐδόλως μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐφορείας. Ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ ἐφορείᾳ ταύτῃ δράσας φαίνεται ὢν ὁ Εὐθ. Καστόρχης, ὅστις καὶ ἀνεπλήρωσε τὸν γραμματέα Πιττάκην, συντάξας καὶ ἀπαγγείλας αὐτὸς κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἔτους τὴν ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς ἐφορείας. Τοῦ Καστόρχη ἡ δραστηριότης καὶ ὁ πρακτικὸς νοῦς ὡδήγησαν τὴν ἐφορείαν τοῦ ἔτους τούτου εἰς ἐνεργείας τοσοῦτον εὐστόχους, ὥστε νὰ δύναται αὕτη δικαίως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐμπεδώσασα καί, οὕτως

(1) Ὡς ἀντιπρόεδρος ἐψηφίζετο ὁ Δ. Καλλιφρονᾶς καὶ ὁ Θρασύβουλος Ζαΐμης, οἵτινες καὶ ἰσοψήφισαν τὸ πρῶτον λαβόντες ἑκάτερος ψήφους 13. Ἐπαναληφθείσης δὲ τῆς ψηφοφορίας, ἐπλειονοψήφισεν ὁ Καλλιφρονᾶς λαβὼν ψήφους 15, τοῦ Ζαΐμη λαβόντος ψήφους 12.

εἰπεῖν, ἐπανιδρύσασα τὴν τέως ἐν παραλυσίᾳ καὶ παντελεῖ ἀδρανείᾳ διατελοῦσαν Ἑταιρείαν.

Ἐν πρώτοις ἡ ἐφορεία αὕτη ἐπεδίωξε νὰ ἐπαυξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑταίρων καὶ ἀπετάθη πρὸς πάντας τούς τε ἐν Ἀθήναις, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ λογάδας Ἕλληνας, παρ' ὧν ἔτυχεν ἐνθέρμου ὑποστηρίξεως, μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ πανταχόθεν ἐκδηλωθέντος ἐπὶ τῇ ἀναβιώσει καὶ ἀναγεννήσει τῆς Ἑταιρείας. Κατωρθώθη δὲ οὕτως ὥστε ἐκ τῶν παλαιῶν ἑταίρων, οἵτινες πάντες σχεδὸν εἶχον ἐγκαταλείψει τὴν Ἑταιρείαν παραλύσασαν, ἐπανῆλθον καὶ τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν κατέβαλον 86, νέοι δὲ ἐνεγράφησαν ἑταῖροι καὶ τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν κατέβαλον ἐν Ἀθήναις μὲν 88, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις 111 καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ 118, ἀνελθόντος οὕτω τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἑταίρων εἰς 403. Ὑποστηριζομένη δὲ ἡ ἐφορεία ἐνθέρμως ἐν ταῖς ἐνεργείαις της ὑπὸ τῶν ὑπουργείων τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἐπεζήτησεν ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν δήμων τοῦ Κράτους, ἐξ ὧν εἰσεπράχθη κατὰ τὸ βραχὺ μέχρι τέλους τοῦ ἔτους χρονικὸν διάστημα τὸ ποσὸν δρ. 1500. Ἐκ τῶν εἰσπράξεων δὲ τούτων, ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐκ τῶν τόκων τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1855 λῆξιν τῆς Α΄ αὐτῆς περιόδου τὰ ἔσοδα ἀνῆλθον, κατὰ τὸ προκείμενον ἔτος 1858-59, εἰς δρ. 12210.

Τοσοῦτον ποσὸν διαθέτουσα ἡ ἐφορεία ἀνέσκαψεν ἐν πρώτοις καὶ διὰ τείχους περιέφραξε τὴν καλουμένην Στοὰν τῶν Γιγάντων, διὰ δαπάνης δρ. 2653· ἀκολούθως δ' ἐπεχείρησε τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου, μὴ πτοηθεῖσα ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1840-41 ἐνεργηθείσης ἐκεῖ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀνασκαφῆς καὶ τῶν ἐκ τούτων προώρων συμπερασμάτων, ὅτι δῆθεν τὸ ἀρχαῖον Θέατρον δὲν ὑπάρχει πλέον. Ἐξηκολούθησε δὲ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην μέχρι τέλους τοῦ ἔτους ἀποκαλύψασα οὕτω τὸ ἄνω μέρος τοῦ κοίλου διὰ δαπάνης δρ. 3577, καὶ συνέστησε τὴν ἐξακολούθησιν αὐτῆς εἰς τὴν διάδοχον ἐφορείαν. Ἐτακτοποίησε δὲ ἐκ τῶν ἐνόντων καὶ τὰ τῆς Ἑταιρείας, ζητήσασα καὶ λαβοῦσα εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς εὐρύχωρον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ αἴθουσαν, ἐν ᾗ ἵδρυσε Βιβλιοθήκην τῆς

Ἑταιρείας ἐκ τῶν τότε σωζομένων βιβλίων αὐτῆς καὶ κατήρτισε προσωρινὸν Μουσεῖον, ἀποθέσασα ἐν αὐτῷ ὅσα ἐκ δωρεῶν ἢ ἄλλως πως ἠδυνήθη νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Ἑταιρεία ἀρχαῖα. Ἀναγνωρίσασα δὲ πρὸς τούτοις ἡ ἐφορεία, ὅτι ὁ ἐν ἰσχύϊ ἐπανελθὼν ὀργανισμὸς τοῦ 1837 δὲν ἦτο πλέον πρόσφορος εἰς τὰς τότε περιστάσεις, ἀνέθηκεν εἰς δύο τῶν ἑαυτῆς μελῶν, τὸν Καστόρχην καὶ τὸν Οἰκονομίδην, νὰ συντάξωσι νέον Ὀργανισμόν.

Ταύτας τὰς ἐργασίας τῆς ἐφορείας ἐκθέτων ὁ Καστόρχης, ὡς ἀναπληρωτὴς τοῦ γραμματέως, ἐν τῇ ἐνιαυσίῳ συνελεύσει τῶν ἑταίρων τῇ 24 Μαίου 1859 κατέληξε τὸν λόγον διὰ τῶν ἑξῆς(1) «Ταῦτά εἰσι, κύριοι, ὅσα ἡ ἡμετέρα ἐφορεία ἠδυνήθη νὰ πράξῃ «ἐν τῷ δεκαμήνῳ διαστήματι τῶν ἐργασιῶν της. Παραδίδουσα «δὲ νῦν κατὰ χρέος τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν αἰσθά«νεται ἐνδόμυχον χαράν, ὅτι ἐξεπλήρωσε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ «τὸ οὐσιωδέστερον τῶν αὐτῆς καθηκόντων, κατορθώσασα νὰ πα«ραλάβῃ μέλη τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας τοὺς πλείστους τῶν παρ' «ἡμῖν λογίων καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν τοὺς θέλοντας τὴν παγίωσιν καὶ «πρόοδον αὐτῆς. Οὕτως ἔσται δυνατὸν εἰς τὴν γενικὴν συνέλευ«σιν νὰ συγκροτήσῃ σήμερον τὴν νέαν ἐφορείαν, λαμβάνουσα «κατὰ νόμον ἐκ τῶν ἑταίρων τούτων καὶ εἰδήμονας ἄνδρας καὶ «καιρὸν ἔχοντας καὶ προθυμίαν νὰ ἐργασθῶσιν, ὅπως ἐκ τῶν «πράξεων αὐτῶν ἡ μὲν πατρὶς αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρ«ξεως τῆς Ἑταιρείας, ἡ δὲ ἐπιστήμη τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν «καὶ ἡ Εὐρώπη πεισθῇ ὅτι ἀληθῶς ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις ἐνεργὸς «ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία».

Ἀρχαὶ τῆς Ἑταιρείας
ἀπὸ τοῦ 1859 μέχρι τέλους τῆς Β' περιόδου (1894).

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Καστόρχη ἀνάγνωσιν τῆς μνημονευθείσης λογοδοσίας προέβησαν οἱ παρόντες ἑταῖροι, 66 τὸν ἀριθμόν, εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς νέας ἐφορείας. Ἐξελέγησαν δὲ οἱ ἑξῆς:

(1) Συνοπτικὴ ἔκθεσις τῶν πρακτικῶν τοῦ 1858-59, σ. 34.

Πρόεδρος: Φίλιππος Ἰωάννου
Ἀντιπρόεδρος: Κ. Πιττάκης
Γραμματεύς: Στ. Κουμανούδης
Ταμίας: Γ. Καραμάνος
Μέλη τῆς ἐφορείας: Εὐθύμιος Καστόρχης, Λύσανδρος Καυταντζόγλους, Π. Εὐστρατιάδης, Γρ. Γ. Παπαδόπουλος.

Ἐξαιρουμένου τοῦ Παπαδοπούλου, ἀνθ' οὗ ἐξελέγη ἐν ἔτει 1861 ὁ Σπ. Φιντικλῆς, πάντες οἱ λοιποὶ ἐξελέγοντο κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον (οἱ πλεῖστοι μέχρι τελευτῆς καί τινες μέχρι τέλους τῆς Β' ταύτης περιόδου) μετεῖχον τῆς διοικήσεως τῆς Ἑταιρείας.

Ὁ Φίλιππος Ἰωάννου διετέλεσε πρόεδρος ἐπὶ εἰκοσαετίαν μέχρις ἐνάρξεως τοῦ ἔτους 1880, ὅτε πάσχων καὶ ὑπὸ βαθέος γήρατος καταβεβλημένος μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του ἀπεχώρησεν, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Κοντοσταύλου.

Ὁ Κοντόσταυλος διετέλεσε πρόεδρος ἀπὸ τοῦ 1880 μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ἐξαιρουμένου τοῦ ἔτους 1881, καθ' ὅ, αὐτοῦ διωρισμένου πρεσβευτοῦ καὶ ἐν Λονδίνῳ διατρίβοντος, πρόεδρος ἐξελέγη ὁ Εὐθ. Καστόρχης, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1858 διετέλεσε συνεχῶς σχεδὸν μέλος τοῦ συμβουλίου μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1889 θανάτου του.

Τὸν ἀντιπρόεδρον Πιττάκην, ἀποθανόντα τῷ 1863, διεδέχθη ὁ ἀπὸ τοῦ 1861 σύμβουλος Σπ. Φιντικλῆς, ὅστις διετέλεσεν ἀντιπρόεδρος μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ὅτε ἀπεβίωσεν. Ἀντὶ δὲ τοῦ Φιντικλέους, ἐκλεγέντος ἀντιπροέδρου, σύμβουλος ἐξελέγη ὁ Ι. Γ. Παπαδάκης, καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν, ὅστις διετέλεσε τοιοῦτος μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1877 θανάτου του.

Ὁ Κουμανούδης διετέλεσε γραμματεὺς μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ἐπὶ 36 ἔτη. Οὗτος δὲ ἐγένετο τὸ κέντρον τῆς ὅλης σχεδὸν περὶ τὴν Ἑταιρείαν δράσεως κατὰ τὴν περίοδον ταύτην. Σοφὸς ὢν ὁ ἀνὴρ καὶ λάτρις τῆς ἀρχαιότητος μοναδικὸς ἐδυνήθη νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τοὺς συναδέλφους του, ἐνδιαφερομένους ἀληθῶς διὰ τὰ ἀρχαιολογικὰ πράγματα καὶ ὑπὸ μόνου τοῦ συμφέροντος

τῆς Ἑταιρείας ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἐνεργείαις καὶ σκέψεσιν ἀγομένους· οὕτω δὲ διὰ συνετῆς καὶ εὐστόχου διεξαγωγῆς τῶν κατὰ τὴν Ἑταιρείαν κατώρθωσεν, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, νὰ ἀναβιβάσῃ αὐτὴν εἰς ἀκμήν, ἐνθέρμου τυγχάνων συνδρομῆς παρ' ἀμφοτέρων τῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην προέδρων, τοῦ τε Φιλίππου Ἰωάννου καὶ τοῦ Ἀλ. Κοντοσταύλου, καὶ συνεπικούρους ἔχων ἐν ταῖς ἐνεργείαις του ταύταις δύο κυρίως τῶν ἀρχαιοτέρων συναδέλφων του, τὸν Καστόρχην καὶ τὸν Φιντικλῆν.

Τὸν ταμίαν Καραμάνον, ἀποχωρήσαντα ἕνεκα γήρως καὶ ἀσθενείας, διεδέχθη τὸ 1870 ὁ Π. Ἐμμ. Γιαννόπουλος καὶ τοῦτον, ἀποβιώσαντα τὸ 1886, ὁ ἀπὸ τοῦ 1883 σύμβουλος Γ. Νικολαΐδης, ὅστις διετέλεσε ταμίας μέχρι τέλους τῆς περιόδου.

Ὁ Καυταντζόγλους διετέλεσε σύμβουλος μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1886 θανάτου του. Τὸν δὲ Εὐστρατιάδην, μέλος τοῦ συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 1858, διεδέχθη ἐν τῷ συμβουλίῳ ὁ Π. Σταματάκης τῷ 1885 καὶ τοῦτον, ἀποβιώσαντα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ὁ Π. Καββαδίας, ὅστις διετέλεσε σύμβουλος μέχρι τέλους τῆς περιόδου.

Ἀφ' ὅτου δὲ διὰ τοῦ ψηφισθέντος καὶ ἐγκριθέντος τῷ 1862 νέου Ὀργανισμοῦ τῆς Ἑταιρείας προσετέθη εἷς σύμβουλος καὶ δύο ἐπὶ πλέον διὰ γενομένης τῷ 1876 τροποποιήσεως τοῦ Ὀργανισμοῦ τούτου, καὶ ἄλλοι σύμβουλοι ἐξελέγησαν διαδοχικῶς, οἱ μὲν ἐπὶ ὀλίγα, οἱ δὲ ἐπὶ πολλὰ συνεχῶς ἔτη, οἷον ὁ Π. Περβάνογλους, ὁ Ἀθανάσιος Ρουσόπουλος, ὁ Ι. Πανταζίδης, ὁ Σ. Σωτηρόπουλος, ὁ Ι. Μεσσηνέζης, ὁ Δ. Κοκκίδης, ὁ Στ. Ν. Δραγούμης, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1878 διετέλεσε συνεχῶς σύμβουλος μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ὁ Γ. Μαυρογιάννης, ὁ Κ. Μυλωνᾶς, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1881 διετέλεσε συνεχῶς σχεδὸν σύμβουλος μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ὁ Δ. Σεμιτέλος, ὁ Γ. Ἀντωνιάδης, ὁ Κ. Γραμματικόπουλος, ὁ Δ. Φίλιος, σύμβουλος ἀπὸ τοῦ 1888 μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ὁ Ν. Χαλκιόπουλος, ὁ Δ. Τσιβανόπουλος, σύμβουλος ἀπὸ τοῦ 1890 μέχρι τέλους τῆς περιόδου, ὁ Ἀχ. Ἀγαθόνικος, ὁ Ἀντ. Οἰκονόμου, σύμβουλος ἀπὸ τοῦ 1891 μέχρι τέλους τῆς

περιόδου, ὁ Θ. Σοφούλης καὶ ὁ Δ. Μακκᾶς σύμβουλος ἀπὸ τοῦ 1893(1).

Νέος Ὀργανισμὸς ἀπὸ τοῦ 1862

Ὁ ἐν ἰσχύϊ ἐπαναχθεὶς παλαιὸς Ὀργανισμὸς τοῦ 1837 δὲν ἴσχυσεν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν Β' ταύτην περίοδον, διότι δὲν ἦτο πρόσφορος εἰς τὴν ἐποχὴν καὶ εἰς τὰς περιστάσεις, ὑφ' ἃς ἡ Ἑταιρεία ἀναβιώσασα ἐτρέπετο εἰς δρᾶσιν. Τοῦτο ἀνεγνώρισεν ἡ πρώτη τῷ 1858 ἐκλεγεῖσα ἐφορεία καὶ ἐσκέφθη, ὡς εἴπομεν ἐν σελ. 55, περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ὀργανισμοῦ. Ἐπραγματοποίησε δὲ τοῦτο ἡ τὸ ἀμέσως ἑπόμενον ἔτος ἐκλεγεῖσα καὶ μόνιμος πλέον καταστᾶσα ἐφορεία, ἥτις, συντάξασα σχέδιον νέου Ὀργανισμοῦ, καταλλήλου πρὸς τὰς τότε περιστάσεις, ὑπέβαλεν αὐτὸ εἰς τὴν κρίσιν τῆς συνελεύσεως τῶν ἑταίρων, συνελθόντων ἐπὶ τούτῳ τῇ 8 καὶ 21 Ὀκτωβρίου 1861. Ψηφισθεὶς δὲ ὁ Ὀργανισμὸς οὗτος ὑπὸ τῶν ἑταίρων, ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 18 Ἀπριλίου 1862 καὶ οὕτω ἐγένετο ὁ καταστατικὸς νόμος τῆς Ἑταιρείας καθ' ἅπασαν τὴν Β' ταύτην περίοδον, ἰσχύσας μέχρι τοῦ 1894, ὅτε καταργηθέντος καὶ τοῦ Ὀργανισμοῦ τούτου καὶ δι' ἄλλου ἀντικατασταθέντος, ἔληξεν ἡ Β' περίοδος καὶ εἰσῆλθεν ἡ Ἑταιρεία εἰς Γ' περίοδον.

Κατὰ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος Ὀργανισμὸν τοῦ 1862(2), ἡ Ἑταιρεία σκοπὸν ἔχει «νὰ συντελῇ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν, συλλογήν, συντήρησιν, ἐπισκευὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν ἀρχαιοτήτων». Τὰ δὲ ἐν ταῖς ἐργασίαις αὐτῆς ἀνευρισκόμενα ἢ ὑπ' αὐτῆς δι' ἀγορᾶς ἢ ἄλλως πως ἀποκτώμενα ἀρχαῖα «εἶνε κτῆμα τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος Μουσείου». Μέχρι τῆς ἀνεγέρσεως ὅμως δημοσίου Μουσείου «θέλουσι διατηρεῖσθαι ταῦτα ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἐν χώρῳ τινὶ προσήκοντι καὶ καταγράφεσθαι ὑπὸ τοῦ

---

(1) Τὰ περὶ τῶν μελῶν τούτων τοῦ Συμβουλίου ἴδε ἐν τῇ ἐν σελ. 6 κ. ἑ. ἀναγραφῇ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑταιρείας.

(2) Ὁ Ὀργανισμὸς οὗτος (ἴδε σημ. 1 ἐν τῇ ἔναντι σελ. 59) καὶ πρὸς τούτοις ὁ Ὀργανισμὸς τοῦ 1837 εἶνε ἀναδημοσιευμένοι ἐν τῷ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου Προσαρτήματι.

γραμματέως εἰς καταλόγους»· πάντες δὲ δύνανται ἐλευθέρως «νὰ ἀντιγράφωσιν αὐτὰ καὶ ἀπεικονίζωσι καὶ ἐκδίδωσιν»· ὡς πρὸς τοῦτο «οὐδὲν προτεραιότητος δικαίωμα διατηρεῖ ἑαυτῇ ἡ Ἑταιρεία». Τὸ δὲ ἔτος τῆς Ἑταιρείας λήγει, ὡς καὶ κατὰ τὴν Α΄ περίοδον, περὶ τὰ τέλη Μαΐου, ὅτε λογοδοτεῖ τὸ Συμβούλιον περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους, ἀρχομένου, ὡς εἰκός, ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἡ δὲ διοικοῦσα τὴν Ἑταιρείαν ἐνιαυσία ἀρχὴ ἐκαλεῖτο πλέον οὐχὶ ἐφορεία ἀλλὰ συμβούλιον, ὃ ἦτο ἐννεαμελές, ἀπετελεῖτο δηλ. ἐκ προέδρου, ἀντιπροέδρου, γραμματέως, ταμίου καὶ πέντε συμβούλων.

Διὰ τροποποιήσεων δὲ τοῦ Ὀργανισμοῦ τούτου, ψηφισθεισῶν ὑπὸ τῶν ἑταίρων τῇ 14 Νοεμβρίου 1874 καὶ 2 Μαΐου 1876 καὶ ἐγκριθεισῶν ὁμοῦ διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 29 Μαΐου 1876 (1), τὸ συμβούλιον ἐγένετο ἑνδεκαμελές, προστεθέντων ἐν αὐτῷ δύο ἔτι συμβούλων, καὶ ὡρίσθη ὅτι ἡ λογοδοσία ἔμελλε νὰ γίνηται οὐχὶ πλέον κατὰ τὸ τέλος Μαΐου, ἀλλὰ κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου. Κατ' ἀκολουθίαν τὸ ἔτος τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τοῦ 1876 συμπίπτει μετὰ τοῦ χρονικοῦ ἔτους.

Πόροι τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν Β΄ περίοδον.

Τῇ 20 Ἰουλίου 1858, ὅτε ἀνεβίωσεν ἡ Ἑταιρεία, ἐκέκτητο τὴν ἀπὸ τῆς Α΄ περιόδου ἑαυτῆς περιουσίαν, συνισταμένην εἰς οἰκίαν ἐν Κηφισιᾷ, εἰς οἰκίαν ἐν Ἀθήναις ἀγορασθεῖσαν ἀντὶ 11000 δρ., εἰς 7 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ εἰς δρ. 3094 μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ. Τὰ ἀπὸ τοῦ ἔτους δὲ τούτου κύρια ἔσοδα αὐτῆς προήρχοντο ἐκ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων συνδρομῶν καὶ ἐκ τόκων τῶν μετοχῶν καὶ ἀποταμιευμάτων αὐτῆς, ἐλάχιστα δέ τινα πρὸς τούτοις ποσὰ προήρχοντο ἐκ πωλήσεως δημοσιευμάτων καὶ ἀχρήστου ὑλικοῦ, ἐξαγομένου ἐκ τῶν ανασκα-

(1) Ὁ οὕτω τροποποιηθεὶς Ὀργανισμὸς ἀνετυπώθη τότε ὁλόκληρος ἐν φυλλαδίῳ. Ἴδε αὐτὸν ἀναδημοσιευμένον ἐν τῷ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου Προσαρτήματι.

φῶν, ἐξ ἐνοικίων κτλ. Εἰς τὰ ἔσοδα ταῦτα προσετέθησαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1864-65 καὶ οἱ τόκοι 10 μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἃς ὁ ἐν Βασσαραβίᾳ ὁμογενὴς Ἰωάννης Ρώμας εἶχε καταθέσει ἐν τῇ Τραπέζῃ ὅπως τὸ ἐξ αὐτῶν μέρισμα χρησιμεύῃ εἰς ἀρχαιολογικὰ ἔργα(1).

Ἀνῆλθον δὲ τὰ ὅλα ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858-59 μέχρι τοῦ ἔτους 1868-69, κατὰ τὰ πρῶτα δηλ. ἕνδεκα ἔτη αὐτῆς, εἰς τὸ ποσὸν δρ. 117000 περίπου, ὅπερ ἀναλογεῖ περίπου πρὸς **10500** δρ. κατ᾽ ἔτος.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἑπομένου ἔτους 1869-70 ηὐξήθησαν σπουδαίως τὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἕνεκα δωρεᾶς γενομένης αὐτῇ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλαρχαίων.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, ἥτις ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν διοικητῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ τῶν Ἀλ. Ρ. Ραγκαβῆ καὶ Π. Καλλιγᾶ, εἶχε συστηθῆ διὰ Β. Διατάγματος ἐν ἔτει 1865 ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ προβῇ εἰς γενναῖα ἀρχαιολογικὰ ἔργα διὰ συνδρομῶν καὶ διὰ προσόδων ἐκ τῆς ἐκδόσεως λαχείου. Ἐξέδωκε δὲ τὸ λαχεῖον τοῦτο τῇ ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰσέπραξε χρήματα, οὐχὶ ὅμως ἀρκετὰ ὅπως προβῇ εἰς ἃ διενοεῖτο μεγάλα ἔργα· διὰ τοῦτο πᾶν ὅ,τι αὕτη εἰσέπραξε καὶ ἐκέκτητο παρεχώρησε δι᾽ ἐγγράφου αὐτῆς ἀπὸ 28 Ἰουνίου 1869 τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρείᾳ, παρεχώρησε δηλ. τῇ Ἑταιρείᾳ, ὅσα εἶχεν ἀγοράσει ἀρχαῖα διὰ δαπάνης δρ. 17665, καὶ τὴν χρηματικὴν αὐτῆς περιουσίαν συνισταμένην εἰς 650 ὁμολογίας τοῦ ἐθνικοῦ δανείου τῶν 28 ἑκατομμυρίων, ἀποτελούσας μετὰ τοῦ τόκου αὐτῶν δρ. 148785 καὶ εἰς μετρητὰ δρ. 1676, τὸ ὅλον δρ. 150461, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἡ Ἀρχ. Ἑταιρεία λαμβάνῃ καὶ διαχειρίζηται δι᾽ ἀρχαιολογικὰ ἔργα τοὺς τόκους μόνον, τοῦ κεφαλαίου μένοντος ἀθίκτου(2).

---

(1) Τὰς μετοχὰς ταύτας εἶχε καταθέσει πρὸ ἐτῶν ὁ Ρώμας ἐν τῇ Τραπέζῃ καὶ τὸ μέρισμα εἰσέπραττε τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, ὅπερ δι᾽ ἐγγράφου αὐτοῦ ἀπὸ 10 Αὐγούστου 1864 ἐξεχώρησε τὸ μέρισμα τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν Ἑταιρείαν κατὰ τὴν τότε ἐκφρασθεῖσαν θέλησιν τοῦ δωρητοῦ.

(2) Τὴν ὑπὸ τοιούτους ὅρους δωρεὰν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλαρχαίων ἀνήγγειλεν ὁ πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας ἐν τῇ συνελεύσει τῶν ἑταίρων τῇ 29 Ἰουνίου 1869, ἥτις εὐγνωμόνως ἀπεδέξατο αὐτὴν καὶ τοὺς προταθέντας ὅρους καὶ συγ-

Οὕτως ηὐξήθησαν ἱκανῶς τὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1869-70, ηὐξήθησαν δ' ἐπὶ πλέον καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1871-72, ἀφ' ὅτου παρεῖχεν ἡ Κυβέρνησις συνδρομὴν τῇ Ἑταιρείᾳ πρὸς ἐπιθεώρησιν καὶ συντήρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων δραχ. 4000 καὶ ἐνίοτε 5000 καὶ 6000 κατ' ἔτος.

Ἀνῆλθον δὲ τὰ οὕτως αὐξηθέντα ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1869-70 μέχρι τοῦ 1873-74, ἐπὶ 5 δηλ. ἔτη, εἰς τὸ ποσὸν δρ. 154618, ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς δρ. **31000** σχεδὸν κατ' ἔτος.

Ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν γενναίαν ταύτην δωρεὰν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλαρχαίων, ἡ Ἑταιρεία, ἔχουσα εἰς τὴν διάθεσίν της μόνον 31000 δρ. κατ' ἔτος, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τὰ τότε πάντως ἀναγκαῖα ἔργα, οὐδὲ θὰ ἠδύνατο νὰ προκόψῃ καὶ εἰς ἀκμὴν ἀνέλθῃ, ἂν μὴ ἐπήρχετο αὐτῇ ἀρωγὸς ἡ Κυβέρνησις, ἥτις διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 19 Νοεμβρίου 1874 ἐπέτρεψε τῇ Ἑταιρείᾳ τὴν ἔκδοσιν **λαχείου,** οὗτινος εὐθὺς ἀμέσως ἀρξαμένου ἐκδίδεσθαι, τὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἐπολλαπλασιάσθησαν (1). Ἐπὶ μᾶλλον δὲ προέκοψεν ἡ ἔκδοσις τοῦ λαχείου, ἀφ' οὗ ἐψηφίσθη ὁ νόμος ΑΧΛ' τῆς 30 Δεκεμβρίου 1887, δι' οὗ τὸ λαχεῖον τοῦτο τῆς Ἑταιρείας ἐγένετο προνομιοῦχον, καταργηθείσης τῆς ἐντὸς τοῦ Κράτους ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας παντὸς ἄλλου λαχείου (2).

χρόνως ἀπεφάσισεν ὅπως εἷς τῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὃν αὕτη ἤθελεν ἐκλέξει, ὀνομασθῇ ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας, ἵνα λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰς συσκέψεις αὐτοῦ. Ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1869-70, σ. 4 καὶ πρβ. Πρακτικὰ τοῦ 1864-65, σ. 7.

(1) Τὸ Διάταγμα τοῦτο προεκάλεσεν ὁ τότε φιλάρχαιος ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Ἰω. Βαλασσόπουλος, προτραπεὶς εἰς τοῦτο ἰδίως ὑπὸ τοῦ διὰ προσωπικῆς φιλίας συνδεομένου μετ' αὐτοῦ Εὐθ. Καστόρχη, ὅστις ὡς μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας ὑπὲρ πάντα ἄλλον δραστηρίως καὶ εὐστόχως εἰργάσθη πρὸς ἐπαύξησιν τῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας, θέλων αὐτὴν Ἑταιρείαν μεγάλην καὶ γενναίως δρῶσαν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐννοήσας ὅτι ἄνευ χρημάτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι. Ὄχι δὲ μόνον εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Διατάγματος συνήργησεν ὁ Καστόρχης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ λαχείου αὐτὸς ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰργάσθη ἀκαμάτως ἐν ἐπιτροπῇ μετὰ δύο ἄλλων μελῶν τοῦ Συμβουλίου, τῶν Σ. Σωτηροπούλου καὶ Π. Γιαννοπούλου.

(2) Τὸν νόμον τοῦτον εἰσηγήσατο εἰς τὴν Βουλὴν ὁ Χαρίλαος Τρικούπης, ἐπιθυμῶν νὰ ἐξάρῃ καὶ ἐπεκτείνῃ τὰ ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐν Ἑλλάδι δι' ἐπαυξήσεως

Τὰ πραγματικὰ καὶ καθαρὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τοῦ 1875, ἀφ' ὅτου ἤρξατο ἡ ἔκδοσις τοῦ λαχείου, μέχρι τοῦ 1894,

---

τῶν ἐκ τοῦ λαχείου πόρων, ἵνα οὕτω γείνῃ δυνατὸν νὰ πληρωθῇ καὶ ὁ διακαὴς αὐτοῦ πόθος τοῦ νὰ ἐξαγορασθῶσιν αἱ πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ τοῦ Θησείου μέχρι τοῦ Πύργου τῶν Ἀνέμων ἰδιωτικαὶ οἰκίαι, ὅπως ἀποκαλυφθῶσιν οὕτως αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι, καὶ τοῦ νὰ ἀγορασθῇ πρὸς τούτοις ἅπας ὁ πρὸς μεσημβρίαν καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τοῦ μνημείου τοῦ Φιλοπάππου καὶ τῆς Πνυκὸς χῶρος καὶ μεταβληθῇ εἰς δάσος, ὅπως μὴ ἐν τῷ μέλλοντι κτισθῶσί ποτε ἐκεῖ οἰκίαι καὶ οὕτως ἐπαναληφθῇ καὶ ἐνταῦθα ὅ,τι ἀτόπως πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀκροπόλεως τὸ πάλαι ἐγένετο.

Πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος νόμου ΑΧΛ' ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 7 Δεκεμβρίου 1888 Β. Διάταγμα, δι' οὗ ἐκανονίζετο ὁ τρόπος τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας λαχείου, καταργηθέντος τοῦ περὶ τοῦ λαχείου τούτου παλαιοῦ, πρὸ τοῦ νόμου ΑΧΛ', Διατάγματος τῆς 19 Νοεμβρίου 1874.

Κατὰ τὸ Διάταγμα τῆς 7 Δεκεμβρίου 1888, τὰ ἐκ τοῦ λαχείου καθαρὰ ἔσοδα ἐδύναντο νὰ ἀνέλθωσι μέχρι ποσοῦ μικρὸν κατωτέρου τῶν 800000 δρ. κατ' ἔτος, διότι ἐξεδίδοντο κατ' ἔτος λαχνοὶ ἀξίας 1,200,000 δραχμῶν, ὧν τὸ τέταρτον ἐπληρώνετο εἰς τοὺς κερδίζοντας λαχνούς. Ἐξέδιδε δὲ τὸ λαχεῖον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις διὰ τῶν δημοσίων ταμιῶν καὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ προξενικῶν ὑπαλλήλων, ἀνοιγομένου ἐπὶ τούτῳ ἐν τοῖς δημοσίοις βιβλίοις τοῦ Κράτους λογαριασμοῦ εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν. Τὰ καθαρὰ δὲ ἔσοδα διετίθεντο δι' ἐπιταγῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας εἰς ἔργα «πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ συντήρησιν μνημείων τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας, εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀρξαμένων «καὶ τὴν ἀνέγερσιν νέων ἀρχαιολογικῶν Μουσείων, εἰς τὴν ἀγορὰν νομισμάτων, «χειρογράφων, ἀγαλμάτων, ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἀρχαιολογικῆς «ἢ ἱστορικῆς ἀξίας καὶ τὴν πρόσκτησιν ἢ τὴν ἀποζημίωσιν προσκαίρου κατοχῆς «ἰδιωτικῶν κτήσεων, χρησίμων εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας». Τῶν ἔργων δὲ τούτων ἡ οἰκοδομὴ Μουσείων καὶ ἡ ἀγορὰ ἢ ἀποζημίωσις ἰδιωτικῶν κτημάτων ἔμελλε νὰ γίνηται κατ' ἀπόφασιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ νὰ ἐκτελῆται διὰ τῆς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας, ἀναγραφομένου ἐν τοῖς δημοσίοις βιβλίοις, ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα ἐξετελέσθησαν δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Ἀλλὰ τὸ Διάταγμα τοῦτο ἐξέλαβεν ἡ πλειονοψηφία τοῦ Συμβουλίου (6 ψῆφοι κατὰ 3) ὡς προσκροῦον εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Ἑταιρείας (ἴδε χειρόγραφα πρακτικὰ τῆς κατὰ τὴν 29 Νοεμβρίου 1888 συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου). Οὕτω δὲ δι' ἀναφορᾶς τῆς Ἑταιρείας παρεκλήθη ἡ Κυβέρνησις νὰ προβῇ εἰς ριζικὴν τροποποίησιν τοῦ Διατάγματος α') διότι τοῦτο προσκρούει εἰς τὴν μέχρι τοῦδε αὐτοτέλειαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑταιρείας, ἥτις μόνον εἰς τοὺς ἑταίρους ἔδιδε λόγον τῆς διαχειρίσεώς της, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον· β') διότι τὸ ὑπουργεῖον ἔχει, κατὰ τὸ Διάταγμα, δικαίωμα νὰ διαθέτῃ ὁσονδήποτε ποσὸν ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ λαχείου εἰς ἀνέγερσιν Μουσείων καὶ εἰς ἀγορὰν τόπων δι' ἀνασκαφάς· γ') διότι παρεισάγονται εἰς τὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας ἔργα ἀλλότρια τοῦ προ-

κατὰ τὸ διάστημα δηλ. 20 ἐτῶν, ἀνῆλθον εἰς τὸ ποσὸν δραχ. 1,857,534 (ἐκ τούτων δρ. 1,179,691, ἦσαν καθαρὸν ἔσοδον ἐκ τοῦ λαχείου), ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς δρ. 92877 κατ' ἔτος(1).

Τὰ πραγματικὰ ἄρα καὶ καθαρὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Β' περίοδον αὐτῆς περιεστρέφοντο εἰς ποσὸν ἀναλογοῦν κατ' ἔτος κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἑνδεκαετίαν (1858-59 μέχρι 1868-69) εἰς **10500** δρ., κατὰ δὲ τὴν ἐπομένην πενταετίαν (1869-70 μέχρι 1873-74) εἰς **31000** δρ. καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν (1875 μέχρι 1894) εἰς **93000** δρ., εἰς ποσὸν δηλ. τριπλάσιον τοῦ κατὰ τὴν προηγουμένην πενταετίαν καὶ ἐννεαπλάσιον σχεδὸν τοῦ κατὰ τὴν πρώτην ἑνδεκαετίαν.

Ταῦτα τὰ ποσά, καὶ ἰδίως τὸ ἀπὸ τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας ποσὸν ἐκ δρ. 93000 κατ' ἔτος, διαθέτουσα ἡ Ἑταιρεία ἐδυνήθη νὰ προβῇ γενναίως εἰς τὰ ἔργα της. Ἐξετέλεσεν ἀνασκαφάς, ἔλαβε πρόνοιαν περὶ συντηρήσεως ἀρχαίων, προέβη εἰς ἐρ-

---

ορισμοῦ αὐτῆς, οἷα ἡ ἀνέγερσις Μουσείων καὶ ἡ ἀγορὰ νομισμάτων, χειρογράφων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἱστορικῆς ἀξίας.

Ταῦτα ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα, ὅτι ἡ Κυβέρνησις, μὴ θέλουσα νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Διατάγματος, ἀνεκάλεσεν αὐτὸ δι' ἄλλου Διατάγματος ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1889, δι' οὗ ἐκανονίσθη ἡ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἔκδοσις τοῦ λαχείου καὶ χρῆσις τῶν ἐξ αὐτοῦ πόρων κατὰ τὸν τρόπον, ὃν καθώριζε τὸ παλαιὸν Διάταγμα τῆς 19 Νοεμβρίου 1874.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἐν Βιέννῃ Union-Bank ἐποιήσατο προτάσεις περὶ συνομολογήσεως μετὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας λαχειοφόρου δανείου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀποκλειστικοῦ δικαιώματος αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ λαχείου καὶ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς Κυβερνήσεως συμφώνως πρὸς ψηφισθέντα ἐπὶ τούτῳ νόμον τῆς 3 Φεβρουαρίου 1889. Κατὰ τὰς προτάσεις ταύτας ἡ Ἑταιρεία θὰ ἐλάμβανεν ἐφ' ἅπαξ εἰς πλήρη καὶ τελείαν ἑαυτῆς περιουσίαν ποσὸν 4,000,000 φράγκων, ὅπερ, κατατιθέμενον ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ ἐπὶ τόκῳ 5 %, θὰ ἀπέφερεν αὐτῇ καθαρὸν καὶ διαρκὲς ἐτήσιον εἰσόδημα ἐκ φρ. χρυσῶν 200,000. Ἀπεδέξατο δὲ τὰς προτάσεις ταύτας ἡ συνέλευσις τῶν ἑταίρων καὶ συνήφθη ἡ σύμβασις, ἀλλ' ἡ πραγματοποίησις αὐτῆς ἐματαιώθη, διότι ἡ Αὐστροουγγρικὴ Κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὴν κυκλοφορίαν τοῦ λαχείου ἐντὸς τοῦ Αὐστροουγγρικοῦ Κράτους. Οὕτως ἀπέτυχε καὶ αὕτη ἡ πρὸς ἐπαύξησιν τῶν ἐκ τοῦ λαχείου πόρων τῆς Ἑταιρείας ἀπόπειρα.

(1) Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐκ τοῦ ὅλου ποσοῦ τῶν ἀπὸ τοῦ 1875 μέχρι τοῦ 1894 ἐσόδων, τοῦ ἐκ δρ. 1,857,534, τὸ ποσὸν δρ. 1,179,691 προῆλθεν ἐκ τοῦ λαχείου, ἐξάγεται ὅτι τὰ μὲν ἐκ τοῦ λαχείου ἔσοδα ἀναλογοῦσι κατ' ἔτος εἰς δρ. **58985**, τὰ δὲ ἐκ τῶν λοιπῶν πόρων εἰς δρ. **33892**.

γασίας πρὸς ὑποστήριξιν κινδυνευόντων μνημείων, διέθεσε σπουδαῖον ποσὸν πρὸς ἀγορὰν ἀρχαίων, ἵδρυσε Μουσεῖον καὶ Βιβλιοθήκην, καὶ περὶ ἀνακοινώσεως καὶ δημοσιεύσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἑαυτῆς ἐργασιῶν ἐφρόντισεν. Ἐδαπάνησε δὲ ἐν ὅλῳ κατὰ τὴν 36 ἔτη καί τι πλέον διαρκέσασαν Β΄ ταύτην περίοδον αὐτῆς δρ. **1,976,922**, ἐξ ὧν κατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον εἰσέπραξεν εἰς πραγματικὰ καὶ καθαρὰ ἔσοδα δραχμῶν **2,126,287** (1). Ἡ οἰκονομικὴ ἄρα διαχείρισις τῆς Εται-

(1) Ταῦτα τὰ πραγματικὰ καὶ καθαρὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς Ἑταιρείας, ἐξηγμένα ἐκ τῶν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς δημοσιευμένων ἀπολογισμῶν τοῦ ταμείου τῆς Ἑταιρείας, ἔχουσιν ἐν τοῖς καθέκαστα ὡς ἑξῆς:

Ἔσοδα ἀπὸ 1858 μέχρι τέλους τοῦ 1894

Τακτικαὶ συνδρομαὶ ἑταίρων	Δρ.	208957
Ἔκτακτοι συνδρομαί, δωρεαὶ καὶ κληροδοτήματα	»	161971
Τόκοι καὶ μερίσματα	»	521580
Ἐξ εἰσιτηρίων εἰς τὰ Μουσεῖα ἀπὸ 1877 μέχρι 1890	»	22690
Ἐνοίκια	»	8723
Ἐκ πωλήσεως τῆς Ἀρχ. Ἐφημερίδος (Γ΄ περιόδου) ἀπὸ 1883 μέχρι 1894	»	25928
Διάφορα ἔσοδα	»	34767
Καθαρὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ λαχείου ἀπὸ 1875 μέχρι 1894	»	1179671
Ἄθροισμα	Δρ.	2,164,287

Ἔξοδα ἀπὸ 1858 μέχρι τέλους τοῦ 1894

Γραφεῖον καὶ Βιβλιοθήκη, προσωπικόν, τυπωτικὰ καὶ διάφορα ἔξοδα	Δρ.	167053
Μουσεῖα, προσωπικόν, ἀρχαιοθῆκαι, φυλακεῖα, ἐπισκευαὶ καὶ συγκολλήσεις ἀρχαίων	»	221380
Ἀγορὰ ἀρχαίων	»	286108
Ἀνασκαφαὶ	»	862774
Ἐπισκευαὶ καὶ ἀναστηλώσεις μνημείων	»	55182
Ἔξοδα διὰ τὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχαιότητας, προσωπικὸν ἐφόρων καὶ φυλάκων	»	155142
Περισυναγωγὴ καὶ μεταφορὰ ἀρχαίων	»	4424
Ἀρχ. Ἐφημερὶς (Γ΄ περιόδου) ἀπὸ 1883 μέχρι 1894	»	100517
Ποσοστὰ εἰσπράκτορος κτλ.	»	31459
Πληρωμὴ τόκων	»	32050
Διαφορὰ ἐξ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως ἀκινήτων	»	52776
Διάφορα ἔξοδα	»	8057
Ἄθροισμα	Δρ.	1,976,922

ρείας κατὰ τὴν Β′ περίοδον ἔσχε περίσσευμα δρ. 149,355, ὅπερ ἀπετέλεσε περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας, εἰς ἣν προσθετέον καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Α′ περιόδου περιουσίαν αὐτῆς, καὶ πρὸς τούτοις τὰς 10 μετοχὰς τοῦ Ρώμα καὶ τὴν ἐκ δρ. 150461 δωρεὰν τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλαρχαίων.

Μαθόντες ἤδη τοὺς πόρους τῆς Ἑταιρείας καὶ ἐξακριβώσαντες τὴν βαθμηδὸν γενομένην αὔξησιν τούτων, δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων δρᾶσιν τῆς Ἑταιρείας καὶ κατὰ τὸ προσῆκον ἐκτιμήσωμεν τὰ ἔργα αὐτῆς.

Ἀνασκαφικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Β′ ταύτης περιόδου περιωρίσθη ἡ Ἑταιρεία εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν ἐν Ἀθήναις. Ἐπεξέτεινε δὲ τὰ ἀνασκαφικὰ αὐτῆς ἔργα καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας σὺν τῷ χρόνῳ, ἀφ᾽ οὗ καὶ οἱ πόροι αὐτῆς ηὐξήθησαν, καί, τὸ οὐσιωδέστατον, ἀφ᾽ οὗ ἐμορφώθησαν βαθμηδὸν παρ᾽ ἡμῖν εἰδικοὶ ἀρχαιολόγοι, οἵτινες καὶ τὴν ἱκανότητα εἶχον καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀντοχὴν ὅπως διεξάγωσι τοιαῦτα ἔργα ἐν τόποις μεμακρυσμένοις καὶ ἐρήμοις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μεστοῖς δι᾽ αὐτοὺς ταλαιπωριῶν τοῦ βίου καὶ πολλῶν περιπετειῶν (1).

Περὶ τῶν ἀνασκαφῶν δὲ τῆς Ἑταιρείας εἰρήσθω ἐν γένει, ὅτι πολλαὶ τούτων, ἰδίως τῶν ἐν Ἀθήναις, δὲν κατωρθώθη νὰ διεξάγωνται συνεχῶς μέχρις ἀποπερατώσεως αὐτῶν, ἀλλὰ διακοπτόμεναι ἐπανελαμβάνοντο μετὰ μακρὸν ἐνίοτε χρόνον, τινὲς δὲ οὐδὲ μέχρι σήμερον ἐπερατώθησαν. Τὰ αἴτια τούτου ἦσαν ἄλλα τε καὶ ἐνίοτε ἡ ἔλλειψις χρημάτων, πολλάκις δὲ καὶ ἡ μὴ ἔγ-

(1) Τὰ ἀποτελέσματα καὶ πορίσματα τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἑταιρείας ἐκτίθενται ἐν τοῖς ἐνιαυσίοις Πρακτικοῖς. Ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκθέσει κατονομάζω ἁπλῶς τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας παρέχων τῷ ἀναγνώστῃ οἱονεὶ εὑρετήριον αὐτῶν καὶ σημειῶν ἀκριβῶς τὰ ἔτη, καθ᾽ ἃ αὗται ἐξετελέσθησαν, ἵνα οὕτω καταστήσω τῷ ἀναγνώστῃ εὐχερῆ τὴν χρῆσιν τῶν σχετικῶν τευχῶν τῶν Πρακτικῶν, εἰς ἃ δύναται οὗτος νὰ προσφεύγῃ θέλων νὰ μάθῃ λεπτομερείας περὶ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ περὶ τῶν ἐν αὐταῖς γενομένων εὑρημάτων.

καιρος καὶ σύγχρονος ἐξαγορὰ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πάντων τῶν ἀνασκαπτέων ἰδιωτικῶν κτημάτων(1).

Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἀθήναις

Ἐξαιρουμένων τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνασκαφῶν, ἃς διηύθυνεν ἑκάστοτε ὁ Γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, τὰς λοιπὰς ἐν Ἀθήναις ἀνασκαφὰς τῆς Ἑταιρείας διηύθυνεν αὐτὸ τὸ Συμβού-

(1) Τὰ πρὸς ἀνασκαφὴν ἰδιωτικὰ κτήματα, οἰκίας κτλ., ἠγόραζεν ἡ Κυβέρνησις, αὐτὴ καταβάλλουσα τὴν δαπάνην ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους. Ἐξαγοραζομένων δ' οὕτω τῶν κτημάτων, ἐξετέλει τὴν ἀνασκαφὴν αὐτῶν ἡ Ἑταιρεία, ὑφισταμένη μόνον τὴν διὰ τὰς ἀνασκαφὰς δαπάνην, σπανιώτατα δὲ ἐξαγοράζουσα αὐτὴ καὶ κτήματα, ὡς λ. χ. ἠγόρασε κατὰ τὴν Α' περίοδον αὐτῆς τὴν ἐν Ἀθήναις οἰκίαν Ψωμᾶ (ἴδε σ. 13). Συνήθως δὲ ἡ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐξαγορὰ τῶν ἀνασκαπτέων κτημάτων ἐγίνετο διὰ τῆς Ἑταιρείας ὡς ἐντολοδόχου τῆς Κυβερνήσεως, προκαταβαλλούσης τῆς Ἑταιρείας τὸ τίμημα, ἀπολαμβανούσης δ' αὐτὸ ὕστερον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους. Ὄχι δὲ μόνον ἀγορὰ ἰδιωτικῶν κτημάτων ἐγίνετο οὕτως ἐντολῇ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τῆς Ἑταιρείας, προκαταβαλλούσης τὸ τίμημα ἐπὶ ἀποδόσει, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἔργα, οἷον οἰκοδομὴ Μουσείων κτλ. Ἡ γενομένη ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας δαπάνη ἀνεγράφετο ὕστερον ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους καὶ οὕτως ἀπεδίδοντο τὰ χρήματα τῇ ἐπὶ λογαριασμῷ τοῦ Κράτους καταβαλούσῃ αὐτὰ Ἑταιρείᾳ.

Τοιαῦται ὅμως δοσοληψίαι τῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ 1890, διότι ἡ Κυβέρνησις ἐθεώρησεν ἔκτοτε ταύτας οὐχὶ συμφώνους τῷ νόμῳ, ἀπαιτοῦντι πρὸς ἀγορὰν κτήματος ἐπὶ λογαριασμῷ τοῦ Κράτους τὴν ἐκ τῶν προτέρων, οὐχὶ ἐκ τῶν ὑστέρων, ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἔγκρισιν τῆς ἀπαιτουμένης πιστώσεως· διὰ τοῦτο καὶ ποσὸν δρ. 82,390, ὃ ἡ Ἑταιρεία εἶχε προκαταβάλει ὑπὲρ τοῦ Κράτους, δὲν ἀπέδωκεν αὐτῇ ἡ Κυβέρνησις, θεωροῦσα ἄλλως τὸ ποσὸν τοῦτο ὡς καταβληθὲν ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ λαχείου καὶ φρονοῦσα ὅτι τὰ ἐκ τοῦ λαχείου ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἦσαν τοσαῦτα, ὥστε νὰ δύνηται ἡ Ἑταιρεία αὐτὴ νὰ ἀναλαμβάνῃ καὶ δαπάνας πρὸς ἐξαγορὰν κτημάτων.

Οὕτως ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τοῦ 1890 προβαίνει αὐτὴ καὶ εἰς τὴν ἰδίαις δαπάναις ἐξαγορὰν τῶν ἀνασκαπτέων κτημάτων. Ἀσχέτως ὅμως τῶν ἐνεργειῶν τούτων τῆς Ἑταιρείας, καὶ τὸ Κράτος ἐξακολουθεῖ ἀγοράζον τοιαῦτα κτήματα, ἀλλ' οὐχὶ ὡς πρότερον διὰ τῆς Ἑταιρείας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐν ᾧ εἶνε ἀναγεγραμμένη ἡ ἀπαιτουμένη εἰδικὴ πρὸς τοῦτο πίστωσις, συμφώνως πρὸς τὸν ἐπὶ τούτῳ ψηφισθέντα νόμον ͵ΒΡΞΖ' τῆς 16 Φεβρουαρίου 1893 περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως κτημάτων δι' ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν. Ὁ αὐτὸς νόμος τροποποιηθεὶς διὰ τοῦ νόμου ͵ΒΤΞΖ' τῆς 2 Μαρτίου 1896 κανονίζει καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν δύνανται νὰ ἀγοράζωνται καὶ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας, εἰς βάρος τοῦ ἑαυτῆς ταμείου, κτήματα πρὸς ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν.

λιον δι' ἐπιτροπῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ μελῶν αὐτοῦ, ὧν ἡγεῖτο, ὡς εἰκός, ὁ γραμματεὺς Κουμανούδης, ὅστις καὶ ἐξέθετε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν ἐν ταῖς ἐνιαυσίαις λογοδοσίαις καὶ ἐδημοσίευεν αὐτά, συνοδευόμενα πολλάκις διὰ τοπογραφικῶν σχεδίων, ἃ ἐφιλοπόνει ὁ σύμβουλος Ἰω. Παπαδάκης, καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν, ὁ μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1877 τελευτῆς αὐτοῦ μετὰ παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως καὶ δραστηριότητος συμμετέχων τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἀνασκαφικῶν ἔργων τῆς Ἑταιρείας.

Πρώτην ἐν Ἀθήναις ἀνασκαφὴν ἡ Ἑταιρεία ἐνήργησε, κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1858 ἀναβίωσιν αὐτῆς, τὴν ἐν τῇ καλουμένῃ Στοᾷ τῶν Γιγάντων, ὡς εἴπομεν ἐν σελ. 54. Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ χώρῳ ἐγένετο ἀνασκαφὴ καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1871, ὅτε ἠγοράσθη καὶ κατεδαφισθεὶς ἀνεσκάφη παρακείμενός τις οἰκίσκος.

Ἡ αὐτὴ δὲ τοῦ 1858-59 μεταβατικὴ ἐφορεία ἐπελήφθη ἀπὸ Ἰανουαρίου τοῦ 1859 διὰ τοῦ Πιττάκη καὶ τοῦ Καστόρχη καὶ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ **Διονυσιακοῦ Θεάτρου** καὶ ἀπεκάλυψε τὸ ἄνω μέρος τοῦ κοίλου, παραδίδουσα δὲ τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν νέαν ἐκλεγεῖσαν ἐφορείαν τοῦ 1859-60 συνέστησε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἀνασκαφῆς (ἴδε σ. 54). Ἀλλ' ἡ διάδοχος ἐφορεία, δειλιάσασα πρὸ τῆς ἀπαιτουμένης μεγάλης δαπάνης καὶ θέλουσα νὰ ἀναλάβῃ ἔργον ἧττον δαπανηρὸν καὶ μᾶλλον παραγωγόν, ἀνέβαλεν ἐς ἄλλοτε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἀνασκαφῆς καὶ ἐπεχείρησε νέαν ἀνασκαφὴν παρὰ τὴν Παναγίαν Πυργιώτισσαν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἐλθὼν ἐκ Γερμανίας τῷ 1862 ὁ ἀρχιτέκτων Strack καὶ λαβὼν τὴν ἄδειαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἤγαγε τάφρον διὰ μέσου τοῦ μὴ ἀνεσκαμμένου μέρους τοῦ κοίλου, δι' ἧς ἀπεκαλύφθη τὸ ἀνώτερον σωζόμενον ἑδώλιον τοῦ θεάτρου. Ἡ Ἑταιρεία ἐπανέλαβεν εὐθὺς τότε τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ θεάτρου, ἣν ἐξηκολούθησε καὶ δι' ὅλου τοῦ ἔτους 1863 καὶ ἐν μέρει κατὰ τὰ ἔτη 1865-66-67 καὶ ἐπεράτωσεν ἐν ἔτει 1879, δαπανήσασα ἐν ὅλῳ περὶ τὰς 30000 δραχμῶν.

Τρίτην ἐν Ἀθήναις ἀνασκαφὴν ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία λήγοντος τοῦ ἔτους 1859 τὴν παρὰ τὴν Παναγίαν Πυργιώτισ-

σαν(1), ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, πρὸς δυσμὰς τοῦ τετρακιονίου τῆς Ἀθηνᾶς Ἀρχηγέτιδος, ἣν ἐξηκολούθησε μέχρις Ἰανουαρίου 1861, ἀφ' οὗ ἀπεκαλύφθη ἐκεῖ μέγα στωϊκὸν οἰκοδόμημα καὶ ἱκανὰ γλυπτὰ καὶ ἐπιγραφικὰ εὑρήματα ἐγένοντο. Ἐπανέλαβε δὲ τὴν ἀνασκαφὴν κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1862, ὅτε εὑρέθη ἡ ἐπὶ ἐπιστυλίου τοῦ ἀποκαλυφθέντος οἰκοδομήματος ἐπιγραφή: Βασιλεως Ατταλου καὶ βασιλισσης Απολλωνιδος..., δι' ἧς ἐγνώσθη ὅτι τὸ ἀποκαλυφθὲν οἰκοδόμημα εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου μνημονευομένη παρὰ τῷ Κεραμεικῷ **Στοὰ Ἀττάλου,** ἤτοι τοῦ κατὰ τὰ μέσα τῆς Β' ἑκατονταετηρίδος π.Χ. ἀκμάσαντος Ἀττάλου τοῦ Β', βασιλέως τῆς Περγάμου, ὅστις φίλος ἦτο τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων καὶ εὐεργέτης τῶν Ἀθηναίων, ἐφ' ᾧ εὐγνωμονοῦντες οὗτοι ὠνόμασαν μίαν τῶν φυλῶν Ἀτταλίδα. Ἐξηκολούθησαν δὲ ἐκ διαλειμμάτων ἀνασκαφαὶ γινόμεναι ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ κατὰ τὰ ἔτη 1868-69-70, 1871, 1874 καὶ 1890, οὐδ' ἐγένετο δυνατὸν νὰ περατωθῇ ἐντελῶς ἡ ἐργασία, διότι δὲν εἶχεν ἐξαγοράσει ἡ Κυβέρνησις πάσας τὰς ἐκεῖ ἰδιοκτήτους οἰκίας(2). Ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις περὶ τὰς 18000 δραχμῶν.

Τετάρτην δὲ ἀνασκαφὴν ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ Ἰανουαρίου τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1862-63 πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Πύργου τῶν Ἀνέμων, εἰς ἀπόστασιν 300 περίπου βημάτων ἀπ' αὐτοῦ, ἐν χώρῳ ἐν ᾧ ἦτό ποτε ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Κατηφόρη. Ἐνταῦθα ἀπεκαλύφθη μέρος τοῦ καλουμένου Βαλεριανοῦ τείχους (πρβ. σημ. 1), ἐν ᾧ εὑρέθησαν ἐντετειχισμένα τὸ πλεῖστον καί τινα τῇδε κἀκεῖσε κείμενα πολλὰ γλυπτὰ (34 προτομαὶ κοσμητῶν ἐν σχήματι Ἑρμῶν τῆς τετραγώνου ἐργασίας),

(1) Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐκαλεῖτο Πυργιώτισσα, διότι ἦτο ἔν τινι τῶν ἐκεῖ τριῶν πύργων, τῶν ὑψουμένων ἐπὶ μεταγενεστέρου ὀχυρωτικοῦ τείχους τῆς πόλεως, ὅπερ ἐκτίσθη ἴσως ἐπὶ Βαλεριανοῦ (253-259 μ. Χ.) πρὸς ἀπόκρουσιν ἐπιδρομῶν τῶν Σκυθῶν, καθ' ἃ μαρτυρεῖ ὁ Ζώσιμος (βιβλ. Α', 29).

(2) Ἐξαγορασθεισῶν πρό τινων ἐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἰδιοκτήτων οἰκιῶν καὶ κατεδαφισθεισῶν, ἐπανελήφθησαν αἱ ἀνασκαφαὶ τῷ 1893 καὶ ἐξακολουθοῦσι μέχρι σήμερον. Ἴδε Γ' περίοδον τῆς Ἑταιρείας.

ἐνεπίγραφα βάθρα καὶ πολλαὶ στῆλαι περιέχουσαι ἐφηβικὰς ἐπιγραφάς. Ἐκ τῶν εὑρημάτων δὲ τούτων ἐγνώσθη ὅτι ἐν τῷ ἀνασκαφέντι χώρῳ ἢ παρ' αὐτόν, ἔνθα ὑπετίθετο τότε ὅτι ἔκειτο τὸ Πρυτανεῖον, ὑπῆρχέ ποτε γυμνάσιον, ὃ ἐκαλεῖτο Διογένειον.

Πέμπτη δὲ ἀνασκαφὴ ἐγένετο τῷ 1864, ἀπὸ Αὐγούστου μέχρι Ὀκτωβρίου, κατὰ τὴν καλουμένην Στοὰν τοῦ Εὐμένους, ἐν τῷ χώρῳ τῷ μεταξὺ τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ Ὠδείου, πρὸς τῇ μεσημβρινῇ προσόψει τοῦ τείχους τοῦ καλουμένου Σερπεντσέ, καὶ ἐξηκολούθησε κατὰ Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον τοῦ 1870, ἐκκαθαρισθέντος τοῦ ἀψιδωτοῦ τείχους καὶ ἀποκαλυφθέντος τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους ἀπὸ τῶν ἐπ' αὐτοῦ χωμάτων. Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ δρ. 2803.

Ἕκτην δὲ ἀνασκαφήν, μεγάλην ταύτην καὶ πολυδάπανον, ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ Φεβρουαρίου τοῦ 1870 κατὰ τὸν **ἔξω Κεραμεικόν,** παρὰ τὸ ἐκκλησίδιον τῆς Ἁγίας Τριάδος, πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ ἀρχαίου νεκροταφείου τῆς πόλεως, οὗτινος μνήματά τινα εἶχον ἤδη ἀποκαλυφθῇ διὰ καλλιεργείας τῶν ἐκεῖ ἀγρῶν καὶ δι' ἀνασκαφῆς γενομένης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐξηκολούθησε δὲ τὴν σκαφὴν δι' ὅλου τοῦ ἔτους 1870, δι' ἧς ἀπεκαλύφθη τὸ νεκροταφεῖον, καὶ ἐπανέλαβεν αὐτὴν ἀπὸ Μαΐου τοῦ 1872 βορειοανατολικῶς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὅπου εὑρέθη κατὰ χώραν ἡ γνωστὴ ἐπιγραφή: ορος Κεραμεικου, ἐπεξέτεινε δ' αὐτὴν μέχρι τῆς καλουμένης Σταχτοθήκης, τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἀναζητοῦσα καὶ τὸ Δίπυλον, ὃ ἀπεκάλυψε, συνεχῶς ἐργασθεῖσα κατὰ τὸ μέρος τοῦτο καὶ κατὰ ἄλλας διευθύνσεις πρὸς ἀναζήτησιν τάφων καὶ ἄλλων μνημείων μέχρι τοῦ 1876. Ἐπανέλαβε δ' αὐτὰς καὶ πάλιν τῷ 1879 καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ βραχὺν χρόνον καὶ κατὰ τὸ 1880. Τέλος δὲ καὶ κατὰ τὸ 1890 ἐνήργησεν ἀνασκαφὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ διὰ τοῦ ἐκ τῶν τότε μελῶν τοῦ συμβουλίου Κ. Μυλωνᾶ. Ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις, δι' ὧν ἀπεκαλύφθη ἡ μοναδικὴ ἐν Ἑλλάδι νεκρόπολις καὶ τὸ Μουσεῖον ἡμῶν διὰ πολλῶν καὶ πολλαπλῶν εὑρημάτων ἐπλουτίσθη, δρ. 130000 περίπου.

Ἑβδόμην δὲ ἀνασκαφήν, μεγίστην καὶ ταύτην καὶ σπουδαιοτάτην, ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία ἐπὶ τρία συνεχῶς ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1876 μέχρι τοῦ 1878, ὑπὸ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως ἐντὸς τοῦ προτειχίσματος τοῦ καλουμένου Σερπεντσέ, ἐπὶ σκοπῷ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἐκεῖ χώρου ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως καταπεσόντων τὸ πάλαι χωμάτων. Ἐξετάθησαν δὲ αἱ ἀνασκαφικαὶ αὗται ἐργασίαι ἑκατέρωθεν μέχρι τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου καὶ τοῦ ὑπὲρ τὸ Ὠδεῖον χώρου καὶ ἀπεκαλύφθη δι' αὐτῶν τὸ **Ἀσκληπιεῖον**, ἐν ᾧ εὑρέθησαν πλῆθος ἐπιγραφῶν καὶ ἀναθηματικῶν τῷ Ἀσκληπιῷ ἀναγλύφων, καλλίστων ἔργων τῆς Δ΄ ἑκατονταετηρίδος π. Χ., κοσμούντων νῦν τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν Μουσεῖον. Ἐδαπανήθησαν δρ. 110290.

Ὀγδόη δὲ ἐν Ἀθήναις μεγάλη ὡσαύτως καὶ πολυδάπανος ἀνασκαφὴ τῆς Ἑταιρείας, καὶ δυνατὸν εἰπεῖν ἡ σπουδαιοτάτη, εἶνε ἡ τῆς **Ἀκροπόλεως**, ἥτις παρ' ἁπάσας τὰς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τὸ πάλαι καὶ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Α΄ αὐτῆς περίοδον ἐνεργηθείσας ἐν αὐτῇ σκαφικὰς ἐργασίας, δὲν εἶχε τὸ παράπαν ἀνασκαφῆ, διότι αἱ τότε ἀνασκαφαὶ εἴς τινα μέρη ἐγίνοντο καὶ μόνον μέχρι τοῦ ὑποτιθεμένου ἀρχαίου ἐδάφους ἐξικνοῦντο, τῶν λοιπῶν ὑπὸ τὸ ἔδαφος τοῦτο μέχρι τοῦ βράχου χωμάτων, ἅτινα πολυτίμους ἀρχαιολογικοὺς θησαυροὺς περιέκλειον, καταλειπομένων ἀνεξερευνήτων. Κατὰ τὴν προκειμένην Β΄ ἑαυτῆς περίοδον ἡ Ἑταιρεία ἐπελήφθη ἀνασκαφῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Παρθενῶνος, τῷ 1882 διὰ τοῦ τότε Γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Π. Εὐστρατιάδου· ἀλλ' εἰ καὶ ἀξιόλογα ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις ἐγένοντο εὑρήματα, διεκόπησαν αἱ ἐργασίαι κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1883 ἕνεκα ἰδιαιτέρων τινῶν λόγων σχετικῶν πρὸς τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς καὶ ἐπιτηρήσεως αὐτῶν. Ἡ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ὁλοσχερὴς καὶ συστηματικὴ μέχρι τοῦ γυμνοῦ βράχου ἀνασκαφὴ καὶ ἔρευνα τῆς ὅλης Ἀκροπόλεως ἐγένετο πρωτοβουλίᾳ καὶ προτάσει τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Στεφάνου Δραγούμη διὰ τοῦ εἰς Γενικὸν ἔφορον τῶν ἀρχαιοτήτων προαχθέντος τῷ 1885 Π. Καββαδία. Ἤρξαντο δὲ αἱ ἀνασκαφαὶ τῇ 11 Νοεμβρίου 1885 καὶ

διήρκεσαν ἐπὶ τρία καὶ πλέον ἔτη, ἐξακολουθήσασαι συνεχῶς καὶ ἄνευ διακοπῆς τινος μέχρι τέλους τοῦ 1888. Πρωτοφανὴς δὲ εὐτυχία καὶ μοναδικὴ ἐν ταῖς ἐν Ἑλλάδι ἀνασκαφικαῖς ἐργασίαις ἐπηκολούθησε τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας. Τὰ καθ' ἑκάστην σωρηδόν, οὕτως εἰπεῖν, ἐξαγόμενα ἐκ τῆς γῆς παντοῖα χαλκᾶ, πήλινα, λίθινα καὶ μαρμάρινα εὑρήματα ἦσαν ἐκπληκτικά. Ἰδίως δὲ τὰ ἀρχαϊκώτατα ἐκεῖνα ἐκ πώρου λίθου συμπλέγματα καὶ τὸ πλῆθος τῶν μαρμαρίνων γυναικείων ἐγχρωμάτων ἀγαλμάτων, ἅτινα πληροῦσι τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, σπουδαιοτάτην παρέχουσι συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης καὶ μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ καθιστῶσι τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως. Σὺν τῇ ἀνασκαφῇ δὲ ἐγένετο καὶ ἰσοπέδωσις τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀκροπόλεως· ἀφ' οὗ δηλ. ἀνεσκάπτετο τὸ ἔδαφος μέχρι τοῦ γυμνοῦ βράχου, ὅπερ ἐξικνεῖτο ἐνιαχοῦ εἰς βάθος μέχρι δεκατεσσάρων μέτρων, ἐρρίπτοντο πάλιν τὰ χώματα ἐπὶ τοῦ ἀποκαλυφθέντος βράχου· οὕτω δὲ ἰσοπεδώθη τὸ ἔδαφος τῆς Ἀκροπόλεως, ὡς βλέπομεν αὐτὸ σήμερον. Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ δρ. 111368 ἐν ὅλῳ, συνυπολογιζομένων καὶ 9,932 δραχμῶν, δαπανηθεισῶν ἐπὶ Εὐστρατιάδου.

Ἐνάτην δὲ ἀνασκαφὴν ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὸ 1885 καὶ 1886 ἐν τῷ χώρῳ τῆς κατὰ τὸ 1883 πυρποληθείσης Ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν. Διὰ τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἀπεκαλύφθη μέγα οἰκοδόμημα, ἴσως ἡ τοῦ Ἀδριανοῦ Βιβλιοθήκη. Ἐδαπανήθησαν δρ. 32210.

Δεκάτην δὲ ἀνασκαφὴν ἐπεχείρησε τῷ 1890 καὶ 1891 πρὸς δυσμὰς τοῦ Πύργου τῶν Ἀνέμων ἐν γηπέδῳ τῆς πρὸ ἐτῶν ἀγορασθείσης οἰκίας Λύτσικα. Ἐνταῦθα ἀπεκαλύφθη μέρος μεγάλου στωϊκοῦ οἰκοδομήματος, ὅπερ φαίνεται ὅτι εἶναι Ἀγορὰ ρωμαϊκῶν χρόνων, ἐπεκτεινομένη μέχρι τοῦ τετρακιονίου τῆς Ἀθηνᾶς Ἀρχηγέτιδος, ὅπερ εἰς τὴν Ἀγορὰν ταύτην ἀνήκει, διότι ἀποτελεῖ τὴν πύλην αὐτῆς, ὡς φαίνεται. Αἱ ἀνασκαφαὶ ὅμως ἀπὸ τοῦ 1891 δὲν ἐπανελήφθησαν πρὸς ὁλοσχερῆ ἀποκάλυψιν τοῦ οἰκοδομήματος, διότι ὁ χῶρος κατέχεται ὑπὸ ἰδιωτικῶν κτι-

σμάτων, ἃ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξαγορασθῶσιν(1). Ἐδαπανήθησαν δρ. 30562.

Ἄλλας δὲ ἀνασκαφὰς ἐνήργησεν ἐν Ἀθήναις ἡ Ἑταιρεία μικρὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὐχὶ ὅμως ἀναξίας λόγου, συντελεσάσας δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἱκανῶς πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Μουσείου αὐτῆς, τὰς ἑξῆς: α') τῷ 1862 ἀνασκαφὰς τάφων ὄπισθεν τῆς Πνυκὸς καὶ τοῦ Μουσείου διὰ τοῦ Π. Περβάνογλου· β') τῷ 1864 ἀνασκαφὴν πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως παρὰ τὸν Ἰλισσόν, ἐν ᾗ θέσει ἐφαίνοντο πλησίον τοῦ ἀρχαίου τείχους τῆς πόλεως δύο κιόνων σώματα, ἃ ἐδείχθη ὅτι ἦσαν ἱδρυμένα οὐχὶ ἐπὶ θεμελίων· γ') τῷ 1871 ἀνασκαφὴν ἀποκαλύψασαν τάφους τινὰς ἐν κτήματι τοῦ Ἰω. Βαρύκα κατὰ τὸ δυτικοβόρειον ἄκρον τῆς πόλεως, δεξιὰ τῆς πρὸς τὰ Ἐλαιοτριβεῖα ἀγούσης ὁδοῦ· δ') τῷ 1873 ἀνασκαφὴν τάφων κατὰ τὸ νοτιοανατολικὸν ἄκρον τῆς ὁδοῦ Σταδίου καὶ ἔν τινι γηπέδῳ παρὰ τὸ Πτωχοκομεῖον· ε') τῷ 1884 ἀνασκαφὴν πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀπὸ τοῦ Κεραμεικοῦ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἀγούσης ὁδοῦ καὶ ἀνασκαφὴν τάφων παρὰ τὸν Κεραμεικόν, πλησίον τοῦ καταστήματος τοῦ Φωταερίου, ἐν τῇ εἰς Πειραιᾶ ἀγούσῃ λεωφόρῳ· ς') τῷ 1886, 1888 καὶ 1889 ἀνασκαφὰς παρὰ τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ ἔξωθεν τῆς πλευρᾶς ταύτης, ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Ζαππείου. Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις, ἀξίαις λόγου καὶ διὰ τὰ ἀποκαλυφθέντα κτίσματα καὶ διὰ τὰ γενόμενα εὑρήματα, ἐδαπανήθησαν δρ. 27621· η') τῷ 1893 ἀνασκαφὴν ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰλισσοῦ κατὰ τὴν καλουμένην κοινῶς Καλιρρόην διὰ τοῦ Ἀνδ. Σκιᾶ.

Ἐν Πειραιεῖ δὲ ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία ἀνασκαφὰς τάφων τῷ 1861 διὰ τοῦ Π. Περβάνογλου καὶ μικράν τινα σκαφὴν κατὰ τὴν ὁδὸν Σαχτούρη τῷ 1871. Αἱ σπουδαιότεραι ὅμως τῶν ἐν

(1) Μία τῶν ἐκεῖ οἰκιῶν, ἡ τοῦ Ἰω. Τυπάλδου, ἐξηγοράσθη ἀντὶ δρ. 40000, προκαταβαλούσης τῆς Ἑταιρείας τὸ τίμημα τοῦτο (ἴδε σ. 66, σημ. 1)· ἀλλ' ἵνα ἐξακολουθήσωσιν αἱ ἀνασκαφαί, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀγορασθῇ καὶ ἡ παρακειμένη οἰκία, ἡ πρό τινος Ἀμερικανικὴ Σχολὴ τῶν θηλέων, καὶ πρὸ πάντων νὰ κατεδαφισθῇ τὸ ἐκεῖ Τζαμίον, τὸ εἰς Ἐκκλησίαν τῶν Δυτικῶν μεταβεβλημένον.

Πειραιεῖ ἐργασιῶν τῆς Ἑταιρείας εἶναι αἱ διὰ τοῦ Δ. Φιλίου γενόμεναι τῷ 1880 ἀνασκαφαὶ τῶν δύο Θεάτρων. Τούτων δὲ ἡ τοῦ ἐν Ζέᾳ Θεάτρου, ἡμιτελὴς κατά τι ὑπολειφθεῖσα, ἐπερατώθη τῷ 1883 διὰ τοῦ Ἰακ. Δραγάτση, δι' οὗ καὶ ἄλλαι ἐν Πειραιεῖ ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο τῷ 1886 καὶ τῷ 1892.

Καὶ παρὰ τὸ Φάληρον δὲ ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία τῷ 1863 μικρὰν ἀνασκαφήν, ἀποκαλύψασαν τάφους τινὰς περιέχοντας 179 διαφόρων σχημάτων πήλινα ἀγγεῖα.

Ἀνασκαφαὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις

Πρώτην μικρὰν ἀνασκαφὴν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία τῷ 1862 καὶ 1863 πλησίον τῆς παλαιᾶς Τεγέας, παρὰ τὸν Ἅγιον Σώστην, διὰ τοῦ γυμνασιάρχου Τριπόλεως Π. Κουπιτώρη. Ἐν αὐτῇ εὑρέθησαν περὶ τὰ 1750 διάφορα μικρὰ ἀρχαῖα, ἰδίως πήλινα εἰδώλια καὶ τεμάχια ἀγγείων. Κατὰ Αὔγουστον δὲ τοῦ 1869 ἐγένετο ἀνασκαφὴ τάφων τινῶν ἐν Βοιωτίᾳ, παρὰ τὰς Πλαταιὰς καὶ τὰς Θήβας, διὰ τοῦ Φιντικλέους καὶ τοῦ Παπαδάκη. Διὰ τῶν αὐτῶν δὲ ἐγένετο καὶ ἀνασκαφή τις ἐν Θήρᾳ κατὰ τὸ 1874 καὶ ἀνασκαφὴ τάφων ἐν Κορίνθῳ κατὰ τὸ 1875 (ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο ἐνταῦθα καὶ τῷ 1876). Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1878 ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Καστόρχη καὶ τοῦ Δραγούμη ἀνασκαφὴ ἐν Δελφοῖς πρὸς ἀνακάθαρσιν τῆς Κασταλίας πηγῆς καὶ ἀνασκαφὴ προελληνικῶν τάφων παρὰ τὴν Πρόνοιαν Ναυπλίου ὑπὸ τοῦ Καστόρχη, συνεπικουροῦντος καὶ τοῦ τότε ἐν Ναυπλίῳ δικηγόρου Ἰω. Κονδάκη (αἱ ἀνασκαφαὶ ἐξηκολούθησαν καὶ τὸ ἑπόμενον ἔτος διὰ τοῦ Κονδάκη). Τῷ δὲ 1880 ἐγένετο ἀνασκαφή τις ἐν Ραμνοῦντι διὰ τοῦ Φιντικλέους, συνεργαζομένου καὶ τοῦ Δ. Φιλίου.

Αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται, ὑπὸ μελῶν τοῦ Συμβουλίου διευθυνόμεναι, ἦσαν εὐλόγως μικραὶ καὶ περιωρισμέναι, διότι οἱ διευθύνοντες αὐτὰς δὲν ἐδύναντο νὰ διαμένωσι μακρὸν χρόνον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Διὰ τοῦτο ἡ Ἑταιρεία τὸ ἀνασκαφικὸν αὐτῆς ἔργον ἐδυνήθη νὰ ἐπεκτείνῃ κατὰ τὰς ἐπαρχίας, ἀφ' οὗ προσέλαβε πρὸς

ἐκτέλεσιν τοιούτων ἐργασιῶν ὑπαλλήλους τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐν πρώτοις τὸν τότε βοηθὸν ἐν τῇ Γενικῇ ἐφορείᾳ τῶν ἀρχαιοτήτων Π. Σταματάκην, δραστήριον καὶ ἀκαταπόνητον ἐργάτην τῆς Ἑταιρείας ἀναδειχθέντα καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ἀνασκαφῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν περισυναγωγὴν καὶ συντήρησιν τῶν ἀρχαίων.

Διὰ τοῦ Σταματάκη ἐξετέλεσε τὸ πρῶτον ἀνασκαφὰς ἡ Ἑταιρεία τῷ 1872 ἐν Χαιρωνείᾳ, ἀνασκαφὰς τάφων κυρίως, ἔν τινι ἰδιωτικῷ ἀγρῷ (1). Τάφων δὲ ἀνασκαφὰς ἐνήργησεν ὡσαύτως οὗτος ἐν Θίσβῃ, ἐν Αὐλαῖς, ἐν Ἁγίοις Ταξιάρχαις καὶ ἰδίως ἐν Τανάγρᾳ, ὅπου ἐξηκολούθησε τὴν σκαφὴν τῷ 1876, τῷ 1881, ὅτε καὶ ἀξιόλογα εὑρήματα ἐγένοντο, καὶ τῷ 1882, καθ' ὃ ἔτος ἐνήργησεν ἀνασκαφὰς καὶ ἐν Θεσπιαῖς· ἀνέσκαψε δὲ καὶ ἐν Δαυλίᾳ τῆς Φωκίδος τῷ 1879. Ἐν ἔτει δὲ 1876, ἐνεργοῦντος τοῦ Σχλίεμαν τὰς ἐν Μυκήναις ἀνασκαφάς, ἐπεστάτει εἰς τὰς ἐργασίας ὁ Σταματάκης ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑταιρείας, ὅστις καὶ ἐπιτυχῇ ἐν εὑρήμασι μικράν τινα σκαφὴν ἐνήργησεν ἐκεῖ τὸ ἑπόμενον ἔτος δαπάναις τῆς Ἑταιρείας καὶ τὸν δρόμον τοῦ καλουμένου τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ χωμάτων τῷ 1878 ἐκαθάρισε καὶ τὸν παρὰ τὸ Ἡραῖον θολωτὸν τάφον κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀνέσκαψε. Διὰ τοῦ Σταματάκη, τέλος, ἡ Ἑταιρεία ἀνέσκαψε τῷ 1877 τὸν ἐν Σπάτᾳ τῆς Ἀττικῆς θολωτὸν τάφον, ἐν ᾧ ἀξιόλογα εὑρήματα ἐγένοντο, ἅτινα δωρηθέντα τῇ Ἑταιρείᾳ ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου Μιχαὴλ Καλλιφρονᾶ, εἶναι νῦν κτῆμα τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, ἐκτεθειμένα ἐν τῇ Μυκηναίᾳ αἰθούσῃ.

Τὰ μεγάλα ὅμως ἀνασκαφικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας ἄρχονται μετὰ τὸ 1880, ὅτε καὶ οἱ χρηματικοὶ αὐτῆς πόροι εἶχον αὐξηθῇ διὰ τοῦ ἐκδιδομένου λαχείου, καί, καταρτιζομένης προσηκόντως τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους, ἐπιστημονικῶς μεμορφωμένοι ἔφοροι διωρίζοντο, οἵτινες ἐδύναντο τὰ ἔργα

(1) Ἄλλην σκαφικὴν ἐργασίαν ἐν Χαιρωνείᾳ ὑπὸ τοῦ Σταματάκη ἴδε ἐν σελίδι 66.

ταῦτα τῆς Ἑταιρείας πρεπόντως νὰ διεξαγάγωσι καὶ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ δημοσίευσιν αὐτῶν νὰ ἐπαρκέσωσι.

Πρώτην κατὰ τὰς ἐπαρχίας μεγάλην ἀνασκαφὴν ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τοῦ 1881 διὰ τοῦ Π. Καββαδία, πρωτοβουλίᾳ καὶ προτάσει τοῦ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο προέδρου Εὐθ. Καστόρχη, τὴν ἐν τῷ **Ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ** ἐν Ἐπιδαυρίᾳ. Τῷ 1881 ἀπεκαλύφθη τὸ Θέατρον, τῷ 1882 ἀνεκαλύφθη ἡ Θόλος καὶ ἀνεφάνη ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ εὑρέθησαν τὰ ἐκ τῶν ἀετωμάτων ἀγάλματα· τῷ 1883 ἀνεκαλύφθη τὸ Ἄβατον καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος. Τῷ 1884 καὶ τῷ 1885 ἀνεκαλύφθησαν ἄλλα τε οἰκοδομήματα καὶ τὰ Προπύλαια τοῦ Γυμνασίου. Τῷ δὲ 1886 καὶ καὶ 1887, τοῦ Καββαδία ἀπησχολημένου ὄντος ἐν Ἀθήναις, πρωτοβουλίᾳ καὶ προτάσει αὐτοῦ ἐξηκολούθησαν αἱ ἀνασκαφαὶ διὰ τοῦ Β. Στάη καὶ ἀπεκαλύφθησαν τότε οἰκοδομήματά τινα ρωμαϊκῶν χρόνων, εὑρέθησαν δὲ πλῆθος γλυπτῶν καὶ ἐπιγραφῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1890 ἐξηκολούθησαν πάλιν αἱ ἀνασκαφαὶ μέχρι τέλους τῆς περιόδου, διευθύνοντος τοῦ Καββαδία. Ὠκοδόμησε δὲ ἐν τῷ Ἱερῷ ἡ Ἑταιρεία καὶ φυλακεῖον τῷ 1881, Μουσεῖον τῷ 1884 καὶ Ξενῶνα τῷ 1890. Ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ περὶ τὰς 70,000 δραχμῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ δραχ. 9000 περίπου, δαπανηθεισῶν διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ φυλακείου, Μουσείου καὶ Ξενῶνος.

Ἄλλην δὲ μεγάλην ἀνασκαφὴν ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία διὰ τοῦ Δ. Φιλίου, τὴν ἐν **Ἐλευσῖνι,** ἀπὸ τοῦ 1882, ἀφοῦ πρότερον ἠγόρασεν ἡ Κυβέρνησις τὰς πλείστας τῶν ἐν τῷ ἀνασκαπτέῳ χώρῳ οἰκιῶν. Ἐξηκολούθησαν δὲ αἱ ἀνασκαφαὶ τακτικῶς διὰ τοῦ Φιλίου ἀπὸ τοῦ 1882 μέχρι τῶν πρώτων μηνῶν τοῦ 1894, μετὰ ταῦτα δὲ διὰ τοῦ Ἀνδρ. Σκιᾶ, πρωτοβουλίᾳ καὶ προτάσει τοῦ τέως μέλους τοῦ Συμβουλίου Φιλίου, καὶ ἀπεκαλύφθη δι' αὐτῶν ὁλόκληρον τὸ περιφανὲς ἱερὸν τῆς Δήμητρος, οἷον φαίνεται σήμερον, εὑρέθησαν δὲ καὶ ἀξιόλογα ἐπιγραφικὰ ἰδίως καὶ ἄλλα εὑρήματα, πληροῦντα τὸ ἐκεῖ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας κτισθὲν Μουσεῖον. Ἐδαπανήθησαν ἐν ταύταις ταῖς ἀπὸ τοῦ 1882 μέ-

χρι τοῦ 1894 ἀνασκαφαῖς περὶ τὰς 138000 δραχμῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ δραχμῶν 12500 περίπου, δαπανηθεισῶν διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Μουσείου (1). Αἰτήσει δὲ τοῦ Φιλίου, ἐνήργησε δι' αὐτοῦ ἡ Ἑταιρεία τῷ 1889 καὶ ἄλλην ἀνασκαφὴν μικρὰν ἐν Μεγάροις πρὸς εὕρεσιν τοῦ κατὰ Παυσανίαν παρὰ τὴν ἐκ Μεγάρων εἰς Κόρινθον ἄγουσαν ὁδὸν τάφου Τηλεφάνους τοῦ Σαμίου αὐλητοῦ, τοῦ τύμβου τοῦ Καρὸς καὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀφεσίου Διός.

Τῷ δὲ 1884 ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία διὰ τοῦ Φιντικλέους καὶ τοῦ Β. Λεονάρδου ἀνασκαφὴν ἐν τῷ κατὰ τὴν Ὠρωπίαν ἱερῷ τοῦ Ἀμφιαράου. Ἐξηκολούθησε δὲ τὰς ἐργασίας μόνος ὁ Λεονάρδος, μικρὸν μὲν τῷ 1885, ἐπὶ μείζονα δὲ χρόνον τῷ 1886, 1887 καὶ 1890 καὶ ἀπεκαλύφθη δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀμφιαράου καὶ τὸ παρ' αὐτὸ ἀρχαῖον θέατρον, ὅπερ σπουδαῖα ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὡς πρὸς τὴν μορφὴν καὶ τὴν διασκευὴν τοῦ λογείου συμπληρῶσαν ἐπαρκῶς ἣν διὰ τοῦ ἀποκαλυφθέντος τῷ 1881 θεάτρου τῆς Ἐπιδαύρου εἴχομεν σχηματίσει ἔννοιαν περὶ τῆς μορφῆς τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου. Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ δρ. 24467, συμπεριλαμβανομένων καὶ δραχμῶν 1364, δαπανηθεισῶν διὰ τὴν οἰκοδομὴν φυλακείου.

Ἀνασκαφὰς δὲ ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία καὶ ἐν **Μυκήναις** διὰ τοῦ Χρ. Τσούντα, συνεχίζουσα τὰς ἐκεῖ ἐργασίας τοῦ Σχλίεμαν καὶ τοῦ Σταματάκη. Ἤρξαντο δὲ αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται τῷ 1886 καὶ ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὰ ἑπόμενα ἔτη μέχρι τοῦ 1893. Περιεστράφησαν δὲ τὸ μὲν περὶ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἀκροπόλεως, τὸ δὲ περὶ τὴν ἔρευναν τάφων, ὧν πολλοὶ εὑρέθησαν καὶ πάμπολλα σπουδαῖα εὑρήματα παρέσχον, συμπληροῦντα ἐν πολλοῖς τὰ τοῦ Σχλίεμαν εὑρήματα καὶ τὰς γνώσεις ἡμῶν περὶ τῆς Μυκηναϊκῆς τέχνης καὶ τοῦ Μυκηναϊκοῦ βίου ἱκανῶς εὐρύνοντα.

(1) Εἰς τὸ ποσὸν τῶν δρ. 138000 δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ δαπανηθέντα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἐξαγορὰν τῶν ἰδιοκτήτων οἰκιῶν καὶ οἰκοπέδων, οὐδὲ μικρόν τι σχετικῶς ποσὸν ὑπ' αὐτῆς τῆς Ἑταιρείας πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν δαπανηθέν.

Ἐδαπανήθησαν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις περὶ τὰς 35000 δραχμῶν.

Διὰ τοῦ Τσούντα ἐγένοντο ὡσαύτως ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ Λακωνικῇ τῷ 1889 καὶ 1890. Καὶ ἐν πρώτοις ἀνεσκάφη ὁ γνωστὸς ἐν **Βαφειῷ** τάφος καὶ εὑρέθησαν ἐν αὐτῷ τὰ δύο ἐκεῖνα ἐκ χρυσοῦ ποτήρια, μοναδικὰ καὶ ἀξιοθαύμαστα ἔργα τῆς ἀκμῆς καὶ τελειότητος τῆς Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἀποτελοῦντα νῦν τὸν κάλλιστον κόσμον τῆς Μυκηναίκῆς αἰθούσης τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Μουσείου. Εἶτα ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ καὶ ἔρευναι ἐπὶ τῶν Μενελαΐων, ἐν τῷ Ἀμυκλαίῳ, ἐν θέσει Παληόπυργος (παρὰ τὸν τάφον τοῦ Βαφιοῦ) καὶ ἐν Ἀρκίναις, παρὰ τὸ χωρίον Ἄρνα. Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐξηρευνήθη διὰ σκαφῆς τῷ 1891 καὶ τάφος τις ἐν Κάμπῳ τῆς Λακωνικῆς. Ἐδαπανήθησαν ἐν ταῖς ἐργασίαις ταύταις δρ. 7314.

Ἄλλην δὲ ἀνασκαφήν, μικρὰν σχετικῶς, ἀλλὰ λίαν εὐτυχῆ, ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία διὰ τοῦ Β. Στάη ἐν **Ραμνοῦντι** κατὰ τὸ 1890, 1891 καὶ 1892. Ἐν ταύτῃ τῇ ἀνασκαφῇ εὑρέθησαν πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἐκ τοῦ βάθρου τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀγορακρίτου, μαθητοῦ τοῦ Φειδίου, ποιηθέντος ἀγάλματος τῆς Νεμέσεως ἀνάγλυφα καὶ ἄλλα γλυπτά, ἐν οἷς καὶ τὸ ὑπερμέγεθες ἄγαλμα Θέμιδος, τὸ κοσμοῦν τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν Μουσεῖον. Ἐδαπανήθησαν δρ. 8278.

Διὰ τοῦ Στάη ἐνηργήθησαν ὡσαύτως κατὰ μὲν τὸ 1891 ἀνασκαφαὶ τάφων παρὰ τὴν Πρόνοιαν Ναυπλίου, ἐν ᾧ χώρῳ ἀνέσκαψαν τοιούτους τάφους ἄλλοτε οἱ Καστόρχης καὶ Κονδάκης (ἴδε σ. 73), καὶ ἀνασκαφή τις παρὰ τὸν Βόλον, κατὰ δὲ τὸ 1892 ἀνασκαφαὶ ἐν Θορικῷ, ἐν Βραυρῶνι καὶ ἐν Πρασιαῖς τῆς Ἀττικῆς. Κατὰ τὸ 1893 ἐξηκολούθησεν οὗτος τὰς ἀνασκαφικὰς ἐρεύνας ἐν Βραυρῶνι καὶ Πρασιαῖς καὶ ἐνήργησεν ἀνασκαφὰς ἐν Αἰγίνῃ, παρὰ τὸν καλούμενον ναὸν τῆς Ἀφροδίτης.

Ἄλλας δὲ κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἀνασκαφάς, μικρὰς τὸ πλεῖστον, ἐξετέλεσεν ἡ Ἑταιρεία κατὰ χρονολογικὴν τάξιν τὰς ἑπομένας:

α') ἀνακάθαρσίν τινα καὶ ἀνασκάλισιν τοῦ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ὀλυμπίᾳ ἀνεσκαμμένου χώρου διὰ τοῦ Κ. Δημητριάδου τῷ 1884· β') ἐξερεύνησιν τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἐν τῷ πορθμῷ τῆς Σαλαμῖνος ἐπ' ἐλπίδι ἀνευρέσεως τῶν ναυαγίων τῆς ἐπὶ Ξέρξου ναυμαχίας, ἐποπτεύοντος τοῦ Τσούντα, τῷ 1884· γ') ἀνασκαφὴν ἐν τῇ Λακωνικῇ, δυτικῶς τῆς Μονεμβασίας, ἐν τῷ δήμῳ Ἀσωποῦ παρὰ τὸ χωρίον Φοινίκι, διὰ τοῦ Θ. Σοφούλη τῷ 1885· δ') ἀνασκαφὰς τάφων ἐν Ἐρετρίᾳ τῷ 1886 καὶ 1891 διὰ τοῦ Τσούντα· ε') ἀνασκαφὰς τάφων ἐν Τανάγρᾳ τῷ 1887 διὰ τοῦ Τσούντα καὶ τῷ 1890 καὶ 1891 διὰ τοῦ διδάκτορος Δ. Κώνστα· ς') ἀνασκαφικήν τινα ἔρευναν ἐν Ἀργολίδι τῷ 1890 διὰ τοῦ Ι. Κοφινιώτου καὶ ἔρευναν ἐν Τίρυνθι τῷ 1890 καὶ 1891 διὰ τοῦ Γ. Νικολαΐδου· ζ') ἀνασκαφήν τινα ἐν Ἐλευσῖνι τῆς Ἀρκαδίας τῷ 1891 διὰ τοῦ Β. Λεονάρδου· η') ἀνασκαφὴν τοῦ ἐν Γυθείῳ θεάτρου τῷ 1891 διὰ τοῦ Α. Σκιᾶ· θ') ἀνασκαφὴν ἐν Δαφνίῳ παρὰ τὴν ἱερὰν ὁδὸν καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀφροδίτης διὰ τοῦ Δ. Καμπούρογλου τῷ 1891 καὶ 1892 διὰ δαπάνης 15215 δραχμῶν· ι') ἀνασκαφὴν ἐν Θήβαις τῷ 1892 καὶ 1893 διὰ τοῦ δικηγόρου Εὐστρατίου Καλόπαιδος· ια') ἀνασκαφὴν τῷ 1892 ἐν Θυρρείῳ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἐν Παλαιᾷ Κορίνθῳ διὰ τοῦ Α. Σκιᾶ· ιβ') ἀνασκαφὴν τῷ 1893 ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰλισσοῦ κατὰ τὴν καλουμένην κοινῶς Καλιρρόην διὰ τοῦ Α. Σκιᾶ ἀντὶ δαπάνης δρ. 8577· ιγ') ἀνασκαφὴν τάφων ἐν Ἀμοργῷ διὰ τοῦ Τσούντα τῷ 1894.

Συντήρησις τῶν ἀρχαίων
Προσωπικὸν ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων

Ἐν ᾧ ἡ Ἑταιρεία διεξῆγεν ἀνασκαφάς, ἐξετέλει συγχρόνως καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἔργα πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἀνακαλυπτομένων ἀρχαίων, περιέφρασσε τὸν ἀνασκαφέντα χῶρον πολλάκις διὰ τείχους καὶ κατεσκεύαζεν ἐνιαχοῦ Φυλακεῖα καὶ Μουσεῖα, ἐν οἷς κατετίθεντο τὰ εὑρισκόμενα ἀρχαῖα. Καὶ Φυλακεῖα μὲν κατεσκεύασε μικρά τινα ἐν Ἀθήναις, ὧν τὸ σχετικῶς καλλίτερον τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ, ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀμφιαράου ἐν Ὠρωπίᾳ, ἐν Ρα-

μνοῦντι καὶ ἐν Ἐπιδαύρῳ, Μουσεῖα δὲ ἐν Τανάγρᾳ, ἐν Ἐλευσῖνι καὶ ἐν Ἐπιδαύρῳ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1871 ἀνέλαβεν ἡ Ἑταιρεία καὶ ἐργασίας πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἀρχαιοτήτων, περισυναγωγὴν καὶ καταγραφὴν τῶν ἀρχαίων καὶ καταρτισμὸν Συλλογῶν, προτραπεῖσα εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παρεῖχε τῇ Ἑταιρείᾳ ἔκτοτε ἐνιαυσίαν συνδρομὴν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους ἐκ 4000 καὶ 5000 καὶ ἐνίοτε 6000 δραχμῶν. Ἐνήργει δὲ τότε τὰς τοιαύτας ἐργασίας κατ' ἐξοχὴν διὰ τοῦ ἐν τῇ Γενικῇ ἐφορείᾳ τῶν ἀρχαιοτήτων βοηθοῦ Π. Σταματάκη καὶ ἐνίοτε διὰ τοῦ ἐν Σύρῳ σχολάρχου Ἀντ. Βλαστοῦ, διὰ τοῦ ἐν Θήβαις δημοδιδασκάλου Ἐπ. Κορομάντσου καὶ διὰ τοῦ Ἀθ. Δημητριάδου. Εἰς τοῦτο μετεχειρίσθη ἐν ἔτει 1874 καὶ τὸν τότε φοιτητὴν Κλῶνα Στέφανον, ἀντιγράψαντα καὶ δημοσιεύσαντα δαπάναις τῆς Ἑταιρείας ἐπιγραφὰς ἐν Σύρῳ ἐπὶ τοῦ βράχου, τὰς κατὰ τὸν βορειοδυτικὸν ὅρμον τῆς νήσου ταύτης, τὸν καλούμενον «Γράμματα». Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τοιαύτας ἐργασίας πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ περισυναγωγὴν καὶ καταγραφὴν τῶν ἀρχαίων ἐξετέλουν ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1880 οἱ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τὰ ἀνασκαφικὰ κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἔργα τῆς Ἑταιρείας διεξάγοντες ἔφοροι ἀρχαιοτήτων τοῦ δημοσίου.

Συντελεστικὸν δὲ μέσον πρὸς συντήρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων ἐθεώρησεν ἡ Ἑταιρεία καὶ τὸν ὑπ' αὐτῆς διορισμὸν φυλάκων ἔν τισιν ἀρχαιολογικοῖς τόποις(1). Περιβαλοῦσα δὲ τοὺς φύλακας τούτους δι' ἀπολύτου μονιμότητος, ἐφ' ὅσον οὗτοι πιστῶς ἐξετέλουν τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα, πολὺ συνετέλεσε πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀρχαιοτήτων, διότι οὗτοι ἐκ μόνης τῆς μετὰ ζήλου ἐκπληρώσεως

(1) Ἀκριβῶς εἰπεῖν οὐχὶ ἡ Ἑταιρεία ἀλλὰ τὸ δημόσιον διώριζε τοὺς φύλακας τούτους, διατάσσον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ τούτου ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας. Τὸ Συμβούλιον δηλ. ἀπεφάσιζε νὰ διορισθῇ ὁ δεῖνα φύλαξ εἰς τὸν δεῖνα τόπον ἐπὶ ὡρισμένῳ μισθῷ, πληρωνομένῳ ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἑταιρείας, ἡ ἀπόφασις δ' αὕτη ἐξετελεῖτο διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου, ἐγκαθισταμένου τοῦ φύλακος ἐν τῇ θέσει του καὶ παραγγελομένων τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν ὅπως ἀναγνωρίζωσιν αὐτὸν ὡς τοιοῦτον καὶ παρέχωσιν αὐτῷ τὴν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑπηρεσίας του νόμιμον συνδρομήν.

τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων ἐξαρτῶντες τὴν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑταιρείας διατήρησίν των, μετ' ἀφοσιώσεως ἐπεδίδοντο εἰς τὸ ἔργον των. Τὰ ἐκ τούτου δὲ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα ἀνεγνώρισε καὶ ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ἕνεκα τούτου πολλάκις παρεκάλεσεν ἐγγράφως τὴν Ἑταιρείαν νὰ ἐπαυξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐγκατεστημένων φυλάκων. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σκέψις ἐγένετό ποτε παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ὅπως ἀνατεθῇ εἰς τὴν Ἑταιρείαν ὁ διορισμὸς πάντων τῶν φυλάκων ἀρχαιοτήτων. Ἡ ἀνάγκη δὲ θὰ ἐπέβαλλε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς σκέψεως ταύτης, ἂν μὴ ἐν τῷ μεταξὺ ἐψηφίζετο ὁ περὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας νόμος ΑΦΛΒ' τῆς 28 Μαΐου 1887, δι' οὗ ἐβελτιώθησάν πως τὰ πράγματα, παρασχεθείσης καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ Κράτους διοριζομένους φύλακας ποιᾶς τινος μονιμότητος.

Προσελάμβανε δὲ προσωρινῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της ἡ Ἑταιρεία καὶ οἱονεὶ ἐφόρους ἀρχαιοτήτων, διδάκτορας ἀρχαιολογικῶς μεμορφωμένους, οἵτινες δὲν ἦτο εὔκολον νὰ διορισθῶσιν εὐθὺς ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως. Παρέχουσα εἰς τούτους προσωρινῶς πόρον ζωῆς καὶ στάδιον ἐργασίας, ἀπέτρεπεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ τραπῶσιν εἰς ἄλλα ἔργα καὶ διεφύλαττε διὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους. Διοριζόμενοι δὲ ἐπὶ τέλους οὗτοι σὺν τῷ χρόνῳ ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως διεξῆγον, ἀμισθὶ πλέον, καὶ ἀρχαιολογικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας.

Ὑποστήριξις μνημείων

Αἱ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων ἐργασίαι τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν προκειμένην μακρὰν περίοδον αὐτῆς εἶναι ἐν σχέσει πρὸς τὰς λοιπὰς αὐτῆς ἐργασίας μικραὶ καὶ λίαν περιωρισμέναι. Τοῦτο δὲ προῆλθεν οὐχὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως χρημάτων οὐδ' ἐκ φειδοῦς πρὸς δαπάνας διὰ τοιαῦτα ἔργα, ἀλλ' ἐκ τῶν μεγάλων δυσχερειῶν, εἰς ἃς προσκρούει ἡ διεξαγωγὴ τοιούτων ἔργων, προερχομένων καὶ ἐξ ἄλλων λόγων καὶ ἰδίως ἐκ τῆς ἐλλείψεως παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν εἰδικῶν καὶ πεπειραμένων πρὸς ἐκτέλεσιν τοιούτων ἐργασιῶν. Διὰ τοῦτο καὶ σήμερον ἔτι, παρὰ τὰς καταβαλλομένας

μεγάλας προσπαθείας, ἡ ἐκτέλεσις τοιούτων λίαν ἀναγκαίων καὶ ἐπειγόντων ἔργων χωλαίνει παρ' ἡμῖν.

Πρώτην ἐργασίαν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων ἐξετέλεσεν ἡ μεταβατικὴ ἐφορεία τοῦ 1858-59, ἐνεργήσασα ἐπισκευὴν ἐν τῷ Θησείῳ διὰ δαπάνης δρ. 2653, τοποθετήσασα δηλ. ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει λίθους τινάς, οἵτινες εἶχον καταπέσει πρὸ πολλοῦ ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1871 εἶχε διανοηθῇ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρείας νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Φιγαλίᾳ· τοιαύτην ὅμως προσωρινὴν ἐργασίαν ἐξετέλεσε μόνον τῷ 1880 διὰ δαπάνης δρ. 1800, ὑποστηρίξαν προχείρως διὰ ξυλίνων δοκῶν καὶ μεταλλίνων στεφανίων κίονάς τινας τοῦ ναοῦ παρεκκλίναντας τῆς καθέτου στάσεως.

Ἐν ἔτει δὲ 1875 ὑπεστηρίχθη τὸ βάθρον τοῦ γνωστοῦ κολοσσιαίου ἀγάλματος, τοῦ ἐπὶ τοῦ νησιδρίου τοῦ πρὸ τοῦ λιμένος «Ράπτη» τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἐν ἔτει 1880 ὑπεστηρίχθη ὡσαύτως τὸ βάθρον τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κέᾳ κολοσσιαίου λέοντος. Ἐδαπανήθησαν εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐργασίας δρ. 872.

Τῷ δὲ 1877 ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία τὴν ἐπισκευὴν καὶ ἀνοικοδόμησιν τῆς βορειοδυτικῆς γωνίας τοῦ τείχους τῆς Ἀκροπόλεως, κατὰ σχέδιον τοῦ Καφταντζόγλου, ἣν ἐπεράτωσε τῷ 1878 διὰ δαπάνης δρ. 6120.

Ἐν ἔτει δὲ 1880 εἶχε καταπέσει κατά τινα θυελλώδη νύκτα εἷς τῶν κιόνων τῆς νοτίου πλευρᾶς (ὁ προτελευταῖος τῆς πρὸς δυσμὰς) τοῦ ἐν Σουνίῳ ναοῦ, συμπαρασύρας καὶ δύο δοκοὺς τοῦ ἄνωθεν ἐπιστυλίου, ἡ δὲ Ἑταιρεία σπεύσασα ἀνήγειρεν εὐθὺς ταῦτα καὶ ἐτοποθέτησεν ἐν τῇ οἰκίᾳ θέσει διὰ δαπάνης δρ. 1937.

Κατὰ δὲ τὸ 1892 ἐπεσκεύασεν ἡ Ἑταιρεία τὰ διερρωγότα ἐπιστύλια τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς κατὰ σχέδιον καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἐρνέστου Τσίλλερ. Ἐξετελέσθη δὲ τὸ ἔργον διὰ μειοδοσίας, δαπανηθεισῶν ἐν αὐτῷ δραχμῶν 4779.

Εἰς τὰ πρὸς σωτηρίαν τῶν μνημείων ἔργα τῆς Ἑταιρείας καταλεκτέα καὶ ἡ ἐν ἔτει 1882 διὰ δαπάνης δρ. 3933 γενομένη περίφραξις καὶ ἐξασφάλισις κτιστοῦ ἀψιδωτοῦ τάφου ἐν Κο-

ρινθία κεκοσμημένου γραφαῖς, κειμένου παρὰ τὸν ποταμὸν Χιλιομοδίου κατὰ τὴν διασταύρωσιν τῆς ἁμαξιτοῦ τῆς ἐκ τῆς παλαιᾶς Κορίνθου εἰς Καλαμάκιον καὶ τῆς ἐκ Νέας Κορίνθου εἰς Ἄργος ἀγούσης, κατὰ τὴν θέσιν «Μεγάλη Πόρτα».

Ἐπεχείρησε δὲ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρείας νὰ προβῇ καὶ εἰς τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ Λέοντος τῆς Χαιρωνείας (πρβ. σ. 21) καὶ μετέβησαν εἰς Χαιρώνειαν τῷ 1879 οἱ Φιντικλῆς καὶ Καστόρχης συμπαραλαβόντες καὶ τὸν Γερμανὸν γλύπτην Sigel καὶ τὸν Λ. Φυτάλην· ἐπανελθόντες δὲ οὗτοι εἰς Ἀθήνας ἐβεβαίωσαν ὅτι τὸ ἔργον εἶνε κατορθωτὸν καὶ ἐγνωμάτευσαν ὅπως ἀνασκαφῇ πρότερον ὁ περὶ τὸν λέοντα χῶρος. Ἀπεστάλη δὲ ὁ Σταματάκης ἐκεῖσε καὶ ἐπεχείρησε τὴν ἀνασκαφήν, δι' ἧς ἀπεκαλύφθη τὸ βάθρον καί τινα μικρὰ τεμάχια τοῦ λέοντος καὶ τεῖχος περιβάλλον τὸν χῶρον τῆς ταφῆς τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων. Τὸ ἑπόμενον δὲ ἔτος 1880, ἀπελθόντων πάλιν εἰς Χαιρώνειαν τῶν Φιντικλέους, Καστόρχη, Sigel καὶ Φυτάλη, ἀπεκαλύφθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ σκελετοὶ τῶν νεκρῶν, 254 ἐν ἑπτὰ στίχοις τεταγμένοι. Εἷς δὲ σκελετὸς καί τινα κρανία καὶ ὀστᾶ, τὰ μᾶλλον περίεργα, ἐκομίσθησαν εἰς Ἀθήνας καὶ κεῖνται νῦν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ, τῶν λοιπῶν ἀφεθέντων κατὰ χώραν καὶ ἐπικαλυφθέντων πάλιν διὰ χώματος. Ἐδαπανήθησαν διὰ τὰ ἔργα ταῦτα δρ. 13376, τὸ ἔργον ὅμως τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ λέοντος ἐγκατελείφθη, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ σφοδρὰ διαφωνία ἀνεφύη ἐν τῷ Συμβουλίῳ περὶ τοῦ πρακτέου· οἱ μὲν πλεῖστοι ἤθελον νὰ γείνῃ πλήρης ἀνοικοδόμησις τοῦ ὅλου μνημείου καὶ τελεία ἐπισκευὴ αὐτοῦ, οἱ δὲ (ὁ γραμματεὺς κυρίως) νὰ ἐκτελεσθῇ μόνη ἡ συναρμογὴ καὶ ἀνίδρυσις τοῦ λέοντος ἐπὶ τοῦ σωζομένου κρηπιδώματος ἄνευ κατασκευῆς ἐπ' αὐτοῦ ἄλλου τινὸς βάθρου ἀρχιτεκτονικῶς κεκοσμημένου καὶ ἄνευ συμπληρώσεως καὶ ἀρχιτεκτονικῆς τινος ἐπικοσμήσεως τοῦ τείχους τοῦ περιβόλου (1).

Ληγούσης δὲ τῆς Β' ταύτης περιόδου τῆς Ἑταιρείας, ἐγένετο ἔναρξις περὶ τὸ τέλος τοῦ 1893 τῆς στερεώσεως τῶν ἐν Δαφνίῳ

(1) Τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ λέοντος ἐπελήφθη ἡ Ἑταιρεία καὶ κατὰ τὴν Γ' περίοδον αὐτῆς, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς ἑπομένοις.

μωσαϊκῶν, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο, μέγα καὶ πολυδάπανον, ἀνήκει εἰς τὰ ἔργα τῆς Γ΄ περιόδου τῆς Ἑταιρείας.

Μουσεῖον τῆς Ἑταιρείας 'Αγορὰ ἀρχαίων, Βιβλιοθήκη.

Πρώτη ἡ μεταβατικὴ ἐφορεία τοῦ 1858-59 ἵδρυσε προσωρινὸν Μουσεῖον τῆς Ἑταιρείας ἔν τινι αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου (ἴδε σ. 54), εἰς ὃ συνήγαγεν ἀρχαῖά τινα εὑρεθέντα ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Α΄ αὐτῆς περίοδον καὶ κείμενα τέως ἐν τῷ Μουσείῳ τῶν ἐκμαγείων (ἴδε σ. 27) καὶ ἐν τῷ Πύργῳ τῶν Ἀνέμων. Ἐν αὐτῷ κατέθηκε καί τινα ἀρχαῖα, ἃ εἶχεν ἀγοράσει ἄλλοτε ἡ Ἑταιρεία καὶ ἄλλα ἐκ δωρεᾶς προερχόμενα. Ὁ πλουτισμὸς δὲ καὶ ὁ καταρτισμὸς τοῦ Μουσείου τῆς Ἑταιρείας ἐγένετο τὸ κύριον μέλημα τῆς ἀπὸ τοῦ 1859 νέας ἐφορείας καὶ ἰδίως τοῦ γραμματέως αὐτῆς Στ. Κουμανούδη, ὅστις μετὰ παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως εἶχεν ἐπιδοθῆ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, μόνος αὐτὸς κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους ὕστερον δὲ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του, Ἀθανασίου Κουμανούδη, ὅστις προσληφθεὶς πρὸς τοῦτο ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τοῦ 1876 ἀνέλαβε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μόνος σχεδὸν τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ Μουσεῖον τοῦτο συλλογῶν καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ὑπὸ τοῦ πατρός του ἀρξαμένης καταγραφῆς τῶν ἐν αὐταῖς ἀρχαίων.

Κατετίθεντο δὲ ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἑταιρείας τὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς αὐτῆς ἐν Ἀθήναις εὑρισκόμενα ἀρχαῖα καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὅσα δὲν κατετίθεντο ἐν τοπικοῖς ἐκεῖ Μουσείοις. Ἄλλο δὲ μέσον πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Μουσείου τούτου ἦτο ἡ ἀγορὰ ἀρχαίων. Ἐθεώρησε δὲ τὴν ἀγορὰν ἀρχαίων ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς προκειμένης περιόδου ὡς ἀπολύτως ἀναγκαῖον ἔργον καὶ ἐδαπάνησε πρὸς τοῦτο (ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τοῦ 1894) δρ. 286108.

Ἐχρησίμευσε δὲ τῇ Ἑταιρείᾳ ἡ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ αἴθουσα ὡς Μουσεῖον μέχρι τοῦ 1865, ὅτε μετεκομίσθησαν τὰ ἀρχαῖα ἐν τῷ Βαρβακείῳ καὶ ἐξετέθησαν ἐν ἓξ ἐν τῷ μεσαίῳ πατώματι εὐρυχώροις δωματίοις παραχωρηθεῖσι τῇ Ἑταιρείᾳ ὑπὸ τῆς Κυ-

βερνήσεως πρὸς ἵδρυσιν τοῦ ἑαυτῆς Μουσείου (1). Τότε κατεσκευάσθησαν καὶ πρόχειροί τινες ἀρχαιοθῆκαι πρὸς ἔκθεσιν τῶν μικρῶν ἰδίως ἀρχαίων καὶ ἠνοίγετο τὸ Μουσεῖον εἰς τὸ κοινὸν κατὰ ὡρισμένας ἡμέρας καὶ ὥρας. Ἀφ' οὗ δὲ εὑρέθησαν ὑπὸ τοῦ Σχλίεμαν τὰ πολύτιμα ἐν Μυκήναις εὑρήματα, παρεχωρήθη τῇ Ἑταιρείᾳ μία τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πολυτεχνείου, ἐν ᾗ αὕτη ἐξέθηκε τὰ εὑρήματα ταῦτα τῷ 1877, ἐν δευτέρᾳ δὲ αἰθούσῃ ἐξέθηκε τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου δωρηθεῖσαν Συλλογὴν αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων· δύο δὲ ἄλλαι αἴθουσαι παρεχωρήθησαν αὐτῇ τῷ 1881, εἰς ἃς ἐκόμισε τότε πάντα τὰ ἐν τῷ Βαρβακείῳ ἀρχαῖα πλὴν τῶν γλυπτῶν, ἅτινα κατετέθησαν ἐν τῷ τότε οἰκοδομουμένῳ Ἐθνικῷ Μουσείῳ. Οὕτως ἔπαυσεν ἔκτοτε τὸ Βαρβάκειον χρησιμεῦον τῇ Ἑταιρείᾳ ὡς Μουσεῖον. Πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν ἐχρησίμευον πλέον αἱ τέσσαρες ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ αἴθουσαι, αἵτινες ἀπετέλεσαν τέσσαρας κεχωρισμένας Συλλογάς, τὴν τῶν Μυκηναίων καὶ τὴν τῶν αἰγυπτιακῶν ἀρχαίων, τὴν τῶν ἀγγείων καὶ τὴν τῶν εἰδωλίων. Εὐπρεπῶς δὲ καὶ φιλοκάλως ἐξετέθησαν τὰ ἀρχαῖα ταῦτα ἐν πολυτελέσιν ἀρχαιοθήκαις, κατασκευασθείσαις κατὰ σχέδια τοῦ Καφταντζόγλου διὰ δαπάνης 40000 δραχμῶν περίπου (2).

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ᾠκοδομεῖτο τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον, εἰς ὃ ἔμελλον νὰ συγκεντρωθῶσιν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους, πάντα τὰ ἐν Ἀθήναις ἀρχαῖα. Ἀφ' οὗ δὲ μετά τινα ἔτη ἐπερατώθη ἡ οἰκοδομὴ καὶ ἀφ' οὗ ἱδρύθη ἡ Συλλογὴ τῶν γλυπτῶν καὶ παρεσκευάσθησαν καὶ αἱ αἴθουσαι, αἵτινες ἔμελλον νὰ ὑποδεχθῶσι τὰ ἐν ταῖς Συλλογαῖς τῆς Ἑταιρείας ἀρχαῖα, ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1891 ἡ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον

(1) Σημειωτέον ὅτι καὶ πρὸ τοῦ 1865, ἀπὸ τοῦ 1862, κατέθετεν ἡ Ἑταιρεία ἀρχαῖά τινα ἐν τῷ Βαρβακείῳ, ἔν τινι δωματίῳ τοῦ ὑπογείου, ὃ εἶχε τότε εἰς τὴν διάθεσίν της.

(2) Τὴν δαπάνην ταύτην ἐκάλυψεν ἐν μέρει ἡ Ἑταιρεία, ἐπιβαλοῦσα εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὰς ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ Συλλογὰς πληρωμὴν εἰσιτηρίου ἀπὸ τοῦ 1877 μέχρι τοῦ 1890, ὅτε, κατ' ἐπανειλημμένως ἐξενεχθεῖσαν εὐχὴν τῶν ἑταίρων, κατηργήθησαν τὰ εἰσιτήρια ταῦτα. Εἰσεπράχθησαν δὲ ἐκ τούτων κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ 1877 μέχρι τοῦ 1890 δρ. 22690.

μεταφορὰ καὶ κατάθεσις τῶν ἀρχαίων τούτων, συμφώνως τῷ Ὀργανισμῷ τῆς Ἑταιρείας. Οὕτως ἔπαυσεν ἡ Ἑταιρεία ἔχουσα ἴδιον Μουσεῖον, τὰ δὲ ἀρχαῖα αὐτῆς, ἐκτεθέντα ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ, ἀπετέλεσαν τὸν λαμπρότατον αὐτοῦ κόσμον καὶ κεῖνται νῦν ἐκεῖ λαμπρὰ μαρτύρια εὐεργετικῆς μακροχρονίου δράσεως τῆς Ἑταιρείας ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων.

Καὶ εἰς πλουτισμὸν δὲ τοῦ Ἐθνικοῦ νομισματικοῦ Μουσείου μεγάλως συνεβάλετο ἡ Ἑταιρεία, διότι συνήγαγεν ἐξ ὧν ἐνήργησεν ἀνασκαφῶν κυρίως καὶ ἐκ δωρεῶν 22946 νομίσματα χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ, καὶ 508 ἐκμαγεῖα νομισμάτων ἀρχαίων ἐκ θείου, ἅτινα παρέδωκεν ἅπαντα εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦτο τῷ 1877. Εἰς τὸ αὐτὸ Μουσεῖον κατετέθησαν τῷ 1892 καὶ τὰ ἐκ τῆς αἰγυπτιακῆς Συλλογῆς τοῦ Ἰωάννου Δημητρίου νομίσματα.

Ἵδρυσε δὲ καὶ Βιβλιοθήκην ἡ Ἑταιρεία, γενομένης ἀρχῆς διὰ βιβλίων δωρουμένων αὐτῇ, ἀπό τινων δὲ χρόνων καὶ δι' ἀγοραζομένων πρὸς τοῦτο βιβλίων. Ἀλλ' ὁ προσήκων καταρτισμὸς τῆς Βιβλιοθήκης ἐγένετο κατὰ τὴν Γ' περίοδον τῆς Ἑταιρείας, ἀφ' ὅτου αὕτη ἀπέκτησε μόνιμον κτίριον, ἐν ᾧ συνεκέντρωσε τὰ Γραφεῖα καὶ τὴν Βιβλιοθήκην καὶ πᾶσαν τὴν λοιπὴν αὐτῆς ὑπηρεσίαν, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς ἑπομένοις.

Δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρείας.
Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργουμένων ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀνασκαφῶν, τὰ γινόμενα ἐν αὐταῖς εὑρήματα καὶ ἄλλαι σχετικαὶ μελέται ἐδημοσιεύοντο ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Πιττάκη δαπάναις τῆς Κυβερνήσεως ἐκδιδομένῃ ἀπὸ τοῦ 1837 Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι καὶ ἐν μέρει ἐν ταῖς Antiquités Helléniques τοῦ Ραγκαβῆ (ἴδε σ.31 σημ.1). Ἴδια δὲ τεύχη περὶ ἀποτελεσμάτων τῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἰδίως περὶ εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ἐδημοσίευσεν ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὴν Α' αὐτῆς περίοδον, ἃ ἐμνημονεύσαμεν ἐν σ. 44 τέσσαρα τεύχη, ἐκδοθέντα διὰ τοῦ Εὐστρατιάδου· καὶ ἄλλο δὲ τεῦχος ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν ἀνεκδότων ἐξέδωκε τῷ 1860 διὰ τοῦ Κουμανούδη.

Ἀφ' οὗ δὲ τῷ 1860 ἔπαυσεν ὁ Πιττάκης ἐκδίδων τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα, ἡ Κυβέρνησις διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 2 Μαρτίου 1861 ἀνέθηκε τὴν ἐκ νέου ἔκδοσιν τῆς Ἐφημερίδος ταύτης εἰς τὴν Ἑταιρείαν, μέλλουσαν νὰ διορίσῃ πρὸς τοῦτο ἐπιτροπήν, ἧς μέλη ἔδει νὰ εἶνε πάντως ὁ Γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας. Διώρισε δὲ ἡ Ἑταιρεία δεκατετραμελῆ ἐπιτροπήν, ἥτις, συντάξασα κανονισμὸν τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερίδος(1), ἀνέθηκε τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς διὰ τὸ ἔτος 1862 εἰς τὸν Ἀθ. Ρουσόπουλον.

Οὕτως ἤρξατο πάλιν δαπάναις τῆς Κυβερνήσεως ἐκδιδομένη ἡ Ἐφημερὶς ἐν Β' περιόδῳ. Ἐξέδωκε δὲ ὁ Ρουσόπουλος τακτικῶς τὸν ὅλον τόμον τοῦ 1862 ἐκ δώδεκα μηνιαίων τευχῶν συγκείμενον. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα διεκόπη ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἡ ἔκδοσις καὶ μόλις τῷ 1869 κατωρθώθη νὰ ἐκδοθῇ ἓν τεῦχος, τὸ ΙΓ'. Ἕτερον τεῦχος, ΙΔ', ἐξεδόθη τῷ 1870, δύο δὲ ἄλλα, ΙΕ' καὶ Ι϶', τῷ 1872 καὶ ἓν ἐπὶ πλέον, ΙΖ', τῷ 1874, ἀφ' ὅτου ἔπαυσε πλέον ὁριστικῶς ἐκδιδομένη ἡ Ἐφημερίς, ληξάσης οὕτω καὶ τῆς Β' περιόδου αὐτῆς, ἕνεκεν ἐλλείψεως ὕλης, ὅ ἐστιν ἕνεκα ἐλλείψεως ἀνδρῶν δυναμένων νὰ γράφωσιν ἀρχαιολογικὰς πραγματείας.

Τὴν ἀπὸ τοῦδε ἔλλειψιν τῆς Ἐφημερίδος ἀνεπλήρωσεν ἐν μέρει τὸ Ἀθήναιον, σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδοθὲν συνδρομῇ τοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1881 ὑπὸ τῶν Καστόρχη καὶ Κουμανούδη, ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπιγραφαὶ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἑταιρείας εὑρισκόμεναι ἐδημοσιεύοντο καὶ ἀρχαιολογικαὶ πραγματεῖαι μετὰ εἰκόνων πολλάκις καὶ ἐκθέσεις περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ εἰδήσεις.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ καὶ τὸ Ἀθήναιον ἔπαυσεν ἐκδιδόμενον τῷ 1881, ἐπὶ μᾶλλον καθίστατο αἰσθητὴ ἡ μὴ ἔκδοσις τῆς Ἐφημερίδος. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τοὺς χρόνους τούτους καὶ οἱ πόροι τῆς

---

(1) Ἐν τούτῳ τῷ Κανονισμῷ καθωρίσθη τὸ πρῶτον καὶ ἀμοιβὴ εἰς τοὺς συγγραφεῖς ἄρθρων, 60 δρ. κατὰ τυπογραφικὸν φύλλον, καὶ ἀμοιβὴ εἰς τὸν ἐκδότην, 480 δρ. κατ' ἔτος.

Ἑταιρείας ηὐξήθησαν ἐκ τοῦ λαχείου καὶ εἰδικοὶ ἀρχαιολόγοι ἤρξαντο ἀναφαινόμενοι παρ' ἡμῖν, οἵτινες ἦσαν πρόθυμοι νὰ παρέχωσιν ἀρχαιολογικὰ ἄρθρα πρὸς δημοσίευσιν, ἀνέλαβεν ἡ Ἑταιρεία ἐκ νέου τὴν ἀπὸ τοῦ 1883 δημοσίευσιν τῆς Ἐφημερίδος εἰς Γ' περίοδον, ἰδίᾳ δαπάνῃ. Ἐξηκολούθησε δὲ ἔκτοτε τακτικῶς ἡ ἔκδοσις αὕτη μέχρι σήμερον, δημοσιευομένου ἑνὸς τόμου κατ' ἔτος ἐκ δώδεκα τυπογραφικῶν φύλλων κατ' ἐλάχιστον καὶ δώδεκα πινάκων συγκειμένου. Πολὺ δὲ ἐβελτίωσεν ἡ Ἑταιρεία τὴν Ἐφημερίδα τῆς Γ' ταύτης περιόδου, καταστήσασα αὐτὴν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐφάμιλλον τοῖς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἐκδιδομένοις τοιούτοις περιοδικοῖς, οὐδεμιᾶς πρὸς τοῦτο φεισθεῖσα δαπάνης, διότι διὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ 1883 μέχρι τοῦ 1894 ἐκδοθέντας δώδεκα τόμους ἐδαπάνησεν ἐν ὅλῳ δρ. 100517 ἀπέναντι δρ. 25928, ἃς μόνον εἰσέπραξε κατὰ τὴν δωδεκαετῆ ταύτην περίοδον ἐκ τῶν πωληθέντων τόμων.

Ὡς ὄργανον δὲ τῆς Ἑταιρείας πρὸς ἀνακοίνωσιν τῶν ἀνασκαφικῶν καὶ λοιπῶν αὐτῆς ἔργων ἐχρησίμευον καὶ τὰ κατ' ἔτος ἐκδιδόμενα ὑπ' αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1859 Πρακτικά, ἐν οἷς ἐξετίθεντο τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν καὶ πολλάκις ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι περὶ τῶν ἀποκαλυφθέντων οἰκοδομημάτων μετὰ σχεδίων ἐδημοσιεύοντο.

Λῆξις τῆς Β' περιόδου τῆς Ἑταιρείας
Τροποποίησις τοῦ Ὀργανισμοῦ

Ἀφ' οὗ οἱ πόροι τῆς Ἑταιρείας ηὐξήθησαν ἐκ τοῦ ἐκδιδομένου ὑπ' αὐτῆς λαχείου καὶ τὰ ἔργα αὐτῆς ἐπεξετάθησαν, ὁ παλαιὸς ἀπὸ τοῦ 1862 Ὀργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας δὲν ἐφαίνετο πλέον ἀνταποκρινόμενος ἐν πᾶσιν εἰς τὴν παραχθεῖσαν νέαν κατάστασιν πραγμάτων. Ἐν τῇ τῶν ἑταίρων συνελεύσει τῆς 29 Μαρτίου 1887 προὐτάθη ὅπως ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ συντάξῃ σχέδιον κανονισμοῦ, καθ' ὃν εἰς τὸ μέλλον δέον νὰ διαχειρίζηται ὁ ταμίας καὶ τὸ Συμβούλιον τὴν περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας καὶ νὰ ἐνεργῆται ἡ λογιστικὴ ὑπηρεσία· ἡ δὲ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ προέτεινε κατὰ τὴν αὐτὴν συνέλευσιν διαφόρους διατάξεις περὶ

διαχειρίσεως καὶ τηρήσεως τῶν λογιστικῶν βιβλίων, εἰσακτέας ἐν τῷ συνταχθησομένῳ νέῳ Ὀργανισμῷ, καὶ πρὸς τούτοις α') νὰ παρίσταται αὐτοδικαίως εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου ὁ Γενικὸς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ὡς Βασιλικὸς ἐπίτροπος· β') ὁ ταμίας νὰ μὴ εἶνε μέλος τοῦ Συμβουλίου, ἀλλ' ἔμμισθος καὶ ὑπόλογος καὶ νὰ καταθέτῃ ἐγγύησιν· γ') τὸ Συμβούλιον νὰ διαχειρίζηται τοὺς πόρους τῆς Ἑταιρείας ἐπὶ τῇ βάσει προϋπολογισμοῦ, ψηφιζομένου ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν ἑταίρων. Τὴν αὐτὴν δὲ περὶ τῆς τροποποιήσεως τοῦ Ὀργανισμοῦ πρότασιν προέτεινε τῇ 7 Ἀπριλίου 1891 καὶ ἡ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπή, «διότι ὁ ἐν ἰσχύϊ Ὀργανισμὸς ὡς ἔργον ἀνθρώπινον περιέχει οὐκ ὀλίγας ἐλλείψεις». Ἀπεφάσισε δὲ κατ' ἀκολουθίαν τούτων ἡ συνέλευσις τῶν ἑταίρων (7 Ἀπριλίου 1891) ὅπως τὸ Συμβούλιον ἐκλέξῃ πενταμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ δύο τῶν ἑαυτοῦ μελῶν καὶ τριῶν ἑταίρων, ἥτις νὰ συντάξῃ νέον σχέδιον Ὀργανισμοῦ.

Τὸ Συμβούλιον ἐξέλεξε τοὺς Σ. Φιντικλῆν, Στ. Δραγούμην, Β. Λάκωνα, Γ. Μελισσουργὸν καὶ Ἰω. Πρωτόδικον, οἵτινες συνέταξαν σχέδιον νέου Ὀργανισμοῦ ἐκ 36 ἄρθρων(1), ὅπερ κατὰ τὴν συνέλευσιν τῶν ἑταίρων τῇ 2 Ἰουνίου 1891 ἐγένετο κατ' ἀρχὴν δεκτὸν διὰ ψήφων 23 κατὰ 22. Ἀλλ' ἡ πλειοψηφία τοῦ Συμβουλίου καὶ ἰδίως ὁ πρόεδρος Ἀλ. Κοντόσταυλος καὶ ὁ γραμματεὺς Στ. Κουμανούδης εἶχον κηρυχθῆ ἐναντίον τῆς τροποποιήσεως τοῦ Ὀργανισμοῦ, ἐμμένοντες εἰς τὰ ἀπὸ τοῦ 1862 κείμενα. Βλέπων δὲ ὁ πρόεδρος ὅτι ὁ προταθεὶς νέος Ὀργανισμὸς εἶχε γείνει κατ' ἀρχὴν δεκτός, ὑπέβαλε διὰ τοῦ Συμβουλίου εἰς τὴν ἑπομένην συνέλευσιν τῶν ἑταίρων (22 Σεπτεμβρίου 1891) τὴν ἀπὸ τῆς προεδρίας τῆς Ἑταιρείας ἑαυτοῦ παραίτησιν. Ἀλλ' ἡ συνέλευσις τὴν μὲν παραίτησιν τοῦ Κοντοσταύλου δὲν ἐδέχθη, τὴν δὲ συζήτησιν ἐπὶ τῶν καθέκαστα τοῦ νέου κατ' ἀρχὴν δεκτοῦ γενομένου Ὀργανισμοῦ ἀνέβαλεν ἐπ' ἀόριστον(2).

Οὕτως ἔμενον τὰ πράγματα μέχρι τῶν πρώτων μηνῶν τοῦ

---

(1) Ἴδε τὸ σχέδιον τοῦτο ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1890, σ. 63.
(2) Ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1890, σ. 76.

1894, ὅτε κατὰ τὴν πρὸς λογοδοσίαν συνέλευσιν τῆς 20 Φεβρουαρίου ἀνεκοινώθη τοῖς ἑταίροις καὶ δευτέρα παραίτησις τοῦ προέδρου, ἀμετάκλητος αὕτη. Ἀφορμῆς δὲ δοθείσης ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἐπομένην συνέλευσιν τῶν ἑταίρων, τὴν τῆς 13 Μαρτίου 1894, ἀναγνωσθείσης ἐκθέσεως τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς περιεχούσης ἐπικρίσεις περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Συμβουλίου καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς τηρήσεως τῶν λογιστικῶν βιβλίων τοῦ ταμείου καὶ τοῦ λαχείου (1), ἀπεφασίσθη ἐκ νέου ἡ τροποποίησις τοῦ Ὀργανισμοῦ, καὶ τῇ 10 Ἀπριλίου ἐξελέγη ὑπὸ τῶν ἑταίρων ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Στ. Δραγούμη, Π. Καββαδία, Π. Παπαναστασίου, Στ. Ἀνδροπούλου καὶ Δ. Μακκᾶ ἵνα συντάξῃ καὶ ὑποβάλῃ εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν ἑταίρων ἄλλο σχέδιον νέου Ὀργανισμοῦ. Συνετάχθη δὲ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὁ Ὀργανισμὸς οὗτος καί, δεκτὸς γενόμενος ὑπὸ τῶν ἑταίρων, ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 21 Νοεμβρίου 1894 καὶ οὕτως ἐγένετο ὁ καταστατικὸς νόμος τῆς Ἑταιρείας (2).

Πρὸς ἐκτέλεσιν διατάξεως τοῦ νέου τούτου Ὀργανισμοῦ ἐκλήθησαν οἱ ἑταῖροι εἰς συνέλευσιν τῇ 4 Δεκεμβρίου 1894, ὅπως ἐκλέξωσι νέον Συμβούλιον, καὶ ἐξέλεξαν ἀντιπρόεδρον καὶ γραμματέα τοὺς τέως τοιούτους Σπ. Φιντικλῆν καὶ Στ. Κουμανούδην, συμβούλους δὲ τοὺς τέως τοιούτους Δ. Τσιβανόπουλον, Π. Καββαδίαν, Γ. Νικολαΐδην, Ἀντ. Οἰκονόμου, Δ. Φίλιον, Κ. Μυλωνᾶν, καὶ νέους συμβούλους τοὺς Σταῦρον Ἀνδρόπουλον, Γ. Τυπάλδον Κοζάκην καὶ Ἰω. Σβορῶνον. Ἀνεδείχθησαν δὲ τότε, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νέου Ὀργανισμοῦ, καὶ ἀναπληρωματικοὶ σύμβουλοι οἱ Π. Παπαναστασίου καὶ Δ. Μακκᾶς, οἵτινες μετ' ὀλίγον, κενωθεισῶν θέσεων ἐν τῷ Συμβουλίῳ, ἐγένοντο τακτικοὶ σύμβουλοι, καὶ ὁ Ν. Πολίτης, ὅστις, κληθεὶς ἵνα καταλάβῃ καὶ οὗτος θέσιν ἐν τῷ Συμβουλίῳ, παρῃτήθη. Πρόεδρος δὲ τῆς Ἑταιρείας οὐδεὶς ἐξελέγη, διότι ὁ σχετικῶς πλειονοψηφίσας Στέφανος Δραγούμης, λαβὼν ψήφους 73 ἐπὶ 146 ψηφοφορησάντων, δὲν

(1) Ἴδε τὴν ἔκθεσιν ταύτην τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀπάντησιν τοῦ Συμβουλίου ἀνασκευάζουσαν τὰ ἐν αὐτῇ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1893, σ. 41 καὶ 61.

(2) Ἴδε τὸν Ὀργανισμὸν τοῦτον ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1894, σ. 53 κ. ἑ.

ἔτυχε, παρὰ μίαν ψῆφον, τῆς ὑπὸ τοῦ νέου Ὀργανισμοῦ ἀπαιτουμένης ἀπολύτου πλειονοψηφίας πρὸς ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου. Ἐπαναληφθείσης δὲ τῆς ἐκλογῆς τῇ 18ῃ Δεκεμβρίου, ὁ Δραγούμης ἔλαβε ψήφους 57 ἐπὶ 113 ψηφοφορησάντων, δὲν ἀνεκηρύχθη ὅμως πρόεδρος, ἐκληφθεὶς ὡς μὴ τυχὼν τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας. Καὶ ὑπεστηρίχθη μὲν καὶ ἐν τῇ συνελεύσει καὶ ἐν τῷ Συμβουλίῳ ὅτι ὁ Δραγούμης ἐξελέγη πρόεδρος, διότι 57 ψῆφοι ἐπὶ 113 ψηφοφορησάντων ἀποτελοῦσι νομίμως ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν, κατὰ τὴν μᾶλλον κρατοῦσαν γνώμην περὶ τῆς σημασίας τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας(1), ἀλλ᾽ ὑπερίσχυσεν ἡ ἐναντία γνώμη καὶ ἐκλήθησαν πάλιν οἱ ἑταῖροι εἰς συνέλευσιν, τῇ 25 Δεκεμβρίου, ἵνα προβῶσι καὶ τρίτην φορὰν εἰς ἐκλογὴν προέδρου, ἥτις ἔμελλε πλέον, συμφώνως τῷ Ὀργανισμῷ, νὰ γείνῃ οὐχὶ δι᾽ ἀπολύτου, ἀλλὰ διὰ σχετικῆς πλειονοψηφίας· ἀλλὰ καὶ ἡ συνέλευσις αὕτη, καθ᾽ ἣν ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ Δραγούμη, δηλοῦντος ὅτι «παραιτεῖται τὴν προεδρίαν καὶ δὲν ἐπιθυμεῖ ν᾽ ἀναγραφῇ πλέον τὸ ὄνομά του ἐν ψηφοδελτίῳ», διελύθη ἄπρακτος, ἀναβαλοῦσα τὴν ἐκλογὴν διὰ τὴν 28 Δεκεμβρίου ἕνεκα τοῦ ἐπισυμβάντος τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θανάτου τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Ἑταιρείας Σπυρ. Φιντικλέους.

Οὕτως ἀπεχώρησεν ὁ Δραγούμης τῆς διοικήσεως τῆς Ἑταιρείας, ἐνῷ εἶχεν ἤδη ἀποχωρήσει καὶ ὁ Κοντόσταυλος, καὶ ἀπεβίωσε πρὸς τούτοις ὁ Φιντικλῆς. Ἐστερήθη ἄρα ἡ Ἑταιρεία τριῶν ἀνδρῶν, οἵτινες κρατερῶς ἐστήριζον αὐτὴν καὶ ὑπὸ πολλὰς ἕκαστος ἐπόψεις ἱκανῶς προῆγον τὰ κατ᾽ αὐτήν.

Τῇ ὡρισμένῃ δὲ πρὸς ἐκλογὴν τοῦ προέδρου ἡμέρᾳ (28 Δεκεμβρίου) συνῆλθον τετάρτην ἤδη φορὰν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ ἑταῖροι καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων Στ. Ἀνδροπούλου, ἅτε μὴ ὑπάρχοντος οὔτε προέδρου, οὔτε ἀντιπροέδρου, ἐξέλεξαν πρόεδρον τὸν τέως σύμβουλον Δημοσθ. Τσιβανόπουλον. Συμπληρωθὲν δ᾽ οὕτω τὸ Συμβούλιον, ἐξέλεξεν ἀντι-

---

(1) Ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1894, σ. 8, καὶ χειρόγραφα πρακτικὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς κατὰ τὴν 19 Δεκεμβρίου 1894 συνεδρίας.

πρόεδρον ἐν τῇ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Φιντικλέους κενωθείσῃ θέσει τὸν τέως σύμβουλον Γ. Νικολαΐδην.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰς ἐπανειλημμένας ταύτας συνελεύσεις καὶ ἐκλογάς, δὲν ἐπῆλθε γαλήνη εἰς τὰ τῆς Ἑταιρείας, διότι καὶ δύο μέλη τοῦ Συμβουλίου, ὁ ἀπὸ τοῦ 1888 σύμβουλος Δ. Φίλιος καὶ ὁ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τὸ πρῶτον ἐκλεγεὶς Ἰω. Σβορῶνος, παρῃτήθησαν καί, τὸ πάντων δεινότατον, ὅπερ εἰς κίνδυνον καὶ ἀμηχανίαν ἐνέβαλε τὴν Ἑταιρείαν, καὶ αὐτὸς ὁ γραμματεὺς Στ. Κουμανούδης ἀπεχώρησεν, ὑποβαλὼν ἔγγραφον παραίτησιν(1).

Τὸ Συμβούλιον ἀναγνωρίζον τὰς μεγάλας τοῦ Κουμανούδη ἐργασίας ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ καὶ βλέπον τὸ μέγα κενόν, ὅπερ κατέλειπεν οὗτος ἀποχωρῶν ἐν τοῖς κρισίμοις ἐκείνοις καιροῖς, παρεκάλεσεν αὐτὸν δίς, διὰ τοῦ προέδρου καὶ διὰ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, νὰ ἀποσύρῃ τὴν παραίτησίν του· ἀλλ᾽ ὁ Κουμανούδης ἀντέταξεν ἀπόλυτον ἄρνησιν, δηλώσας ὅτι ἐμμένει ἐν τῇ παραιτήσει του.

Κατ᾽ ἀκολουθίαν τούτων τὸ Συμβούλιον προέβη εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Ὀργανισμοῦ καὶ ἐξελέξατο γραμματέα τὸν τέως σύμβουλον Π. Καββαδίαν. Οὕτω δὲ κατηρτισμένον ἐλογοδότησε τῇ 8 Ἰανουαρίου 1895 περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ λήξαντος ἔτους καί, πρὸς πλήρωσιν τῶν κενωθεισῶν θέσεων συμβούλων, ἐκάλεσε συνέλευσιν τῶν ἑταίρων τῇ 5 Φεβρουαρίου 1895, καθ᾽ ἣν ἐξελέγησαν σύμβουλοι οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Γ. Μιστριώτης, Β. Λάκων καὶ Π. Καρολίδης.

Οὕτω συνεπληρώθη τὸ μέλλον νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νέον Ὀργανισμὸν Συμβούλιον καὶ οὕτως ἔληξε τὸ πολυτάραχον εἰς συνελεύσεις, συζητήσεις, ἐκλογὰς καὶ παραιτήσεις ἔτος 1894, σὺν τῷ ὁποίῳ ἔληξε καὶ ἡ Β´ περίοδος τῆς Ἑταιρείας.

---

(1) Ἴδε τὰ κατὰ τὰς παραιτήσεις ταύτας ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1894.

Γ΄ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ἀπὸ τοῦ 1895 κ. ἑ.

Ψηφισθέντος νέου Ὀργανισμοῦ κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ 1894, ἡ Ἑταιρεία εἰσῆλθεν ἀπὸ τοῦ 1895, ὑπὸ τὴν ἰσχὺν τοῦ Ὀργανισμοῦ τούτου, εἰς νέαν περίοδον βίου, ἣν μέχρι σήμερον ἐπὶ πενταετίαν διανύει. Ἄλλο δὲ γνώρισμα τῆς Γ΄ ταύτης περιόδου εἶνε ὅτι τὰ ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ᾽ ἔτος ἐκδιδομένων γραμματίων τοῦ λαχείου καὶ κατ᾽ ἀκολουθίαν τὰ ἔργα αὐτῆς ηὐξήθησαν καὶ κατὰ ποσὸν καὶ κατὰ ποιόν.

Ἀρχαὶ τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν Γ΄ περίοδον

Τὸ ἐκ τῶν κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ 1894 ἐκλογῶν καὶ τῶν κατὰ τὴν 5 Φεβρουαρίου 1895 συμπληρωτικῶν ἐκλογῶν προκύψαν Συμβούλιον, ὅπερ ἔμελλε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν νέον Ὀργανισμὸν καὶ διευθύνῃ τὰ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ ἔτος 1895, ἦτο, καθ᾽ ἃ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴπομεν, τὸ ἑξῆς:

Πρόεδρος: Δ. Τσιβανόπουλος.

Ἀντιπρόεδρος: Γ. Νικολαΐδης.

Γραμματεύς: Π. Καββαδίας.

Σύμβουλοι: Στ. Ἀνδρόπουλος, Γ. Τυπάλδος Κοζάκης, Κ. Μυλωνᾶς, Ἀντ. Οἰκονόμου, Π. Παπαναστασίου, Δ. Μακκᾶς, Β. Λάκων, Γ. Μιστριώτης καὶ Π. Καρολίδης.

Τὸ αὐτὸ δὲ Συμβούλιον ἐξελέγη καὶ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐν τῇ συνελεύσει τῆς 4 Φεβρουαρίου 1896, ἐξαιρουμένου τοῦ Κ. Μυλωνᾶ, ἀνθ᾽ οὗ, ἀπουσιάζοντος ἐξ Ἀθηνῶν, ἐξελέγη ὁ Σπ. Βάσης. Ψηφισθείσης δὲ μετ᾽ ὀλίγον καὶ διὰ Β. Διατάγματος κυρωθείσης

τροποποιήσεως τοῦ Ὀργανισμοῦ, καθ' ἣν Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας ἀνεκηρύσσετο ἡ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ηὔξανε κατὰ δύο, ἐγένετο συμπληρωτικὴ ἐκλογὴ τῇ 10 Μαρτίου 1896, δι' ἧς ἐξελέγησαν σύμβουλοι οἱ Ὄθων Λύδερς καὶ Θ. Παπαδημητρακόπουλος. Ἄλλη δὲ τροποποίησις τοῦ Ὀργανισμοῦ ἐψηφίσθη καὶ διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1896 ἐκυρώθη, καθ' ἣν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν ἑταίρων ἐκλεγομένων συμβούλων ἠλαττοῦτο κατὰ δύο· τοῦτο ὅμως τὸ ὑπὸ τῆς συνελεύσεως ἐκλεγόμενον συμβούλιον ἐξέλεγε τέσσαρας εἰσέτι συμβούλους ἐξ ἑταίρων ἀσχολουμένων εἰδικῶς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν.

Κατ' ἀκολουθίαν τῆς τελευταίας ταύτης τροποποιήσεως συνῆλθον οἱ ἑταῖροι τῇ 10 Νοεμβρίου 1896 ἵνα ἐκλέξωσι νέον Συμβούλιον. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου γενομένης τῇ ἐπιούσῃ (11 Νοεμβρίου 1896) συμπληρωτικῆς ἐκλογῆς, προέκυψε τὸ ἑξῆς Συμβούλιον:

Πρόεδρος: Ἡ Α. Β. Υ. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἀντιπρόεδρος: Δ. Τσιβανόπουλος.

Β' Ἀντιπρόεδρος: Γ. Νικολαΐδης.

Γραμματεύς: Π. Καββαδίας.

Σύμβουλοι: Ὄθων Λύδερς, Δ. Μακκᾶς, Στ. Ἀνδρόπουλος, Γ. Τυπάλδος Κοζάκης, Δ. Θεοφανόπουλος, Β. Λάκων, Σπ. Βάσης, Π. Καρολίδης, Γ. Μιστριώτης, Χ. Τσούντας, Β. Στάης, Α. Σκιᾶς.

Τοῦτο τὸ Συμβούλιον, ἐξαιρουμένου τοῦ Σπ. Βάση, ὃν ἀποχωρήσαντα ἀνεπλήρωσεν ὁ Ἄθως Ρωμᾶνος, διευθύνει τὰ τῆς Ἑταιρείας μέχρι σήμερον.

Νέος Ὀργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν Γ' περίοδον

Ὁ διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 21 Νοεμβρίου 1894 ἐγκριθεὶς νέος Ὀργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας ὑπέστη, πρωτοβουλίᾳ καὶ προτάσει τοῦ Συμβουλίου, τροποποιήσεις τινὰς ψηφισθείσας ὑπὸ τῶν ἑταίρων καὶ ἐγκριθείσας διὰ Β. Διαταγμάτων ἀπὸ 9 Μαΐου

καὶ 30 Ἰουλίου 1895, 20 Ἀπριλίου καὶ 2 Νοεμβρίου 1896. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν τροποποιήσεων τούτων, κωδικοποιηθεὶς καὶ ψηφισθεὶς ἐν ὅλῳ ὑπὸ τῶν ἑταίρων κατὰ τὴν συνέλευσιν τῆς 17 Ἰανουαρίου 1899, ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1899(1). Οὕτως ἐμονιμοποιήθη ὁ τῆς Ἑταιρείας νέος Ὀργανισμός, ἐπενεχθεισῶν ἐν αὐτῷ πασῶν τῶν μεταβολῶν, ἃς τὸ Συμβούλιον ἐνόμισεν ἀναγκαίας πρὸς εὐχερῆ καὶ κανονικὴν διεξαγωγὴν τῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν καὶ ὡς πρὸς τὸν καταρτισμὸν τοῦ Συμβουλίου.

Κατὰ τὸν Ὀργανισμὸν τοῦτον ἡ Ἑταιρεία σκοπὸν ἔχει νὰ συνεργῇ εἰς τὴν «ἀνεύρεσιν, συλλογήν, συντήρησιν, ἐπιτήρησιν, ἐπισκευὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν διάδοσιν ἀρχαιολογικῶν γνώσεων δι' ἐπιστημονικῶν διαλέξεων καὶ ἀνακοινώσεων, δι' ἀρχαιολογικῶν δημοσιευμάτων καὶ διὰ τῆς ἱδρύσεως καὶ λειτουργίας ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἐν Ἀθήναις». Διαφέρει ἄρα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ Ὀργανισμὸς οὗτος ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ 1862, διότι διὰ τοῦ νέου τούτου Ὀργανισμοῦ εὐρύνεται ἡ ἐνέργεια τῆς Ἑταιρείας τρεπομένης οὕτω καὶ εἰς καθαρῶς ἐπιστημονικὰ ἔργα. Δὲν εἶναι πλέον ἡ Ἑταιρεία τοῦ παρελθόντος, ἡ μόνον περὶ ἀνακαλύψεως καὶ συντηρήσεως τῶν ἀρχαίων ὀφείλουσα νὰ φροντίζῃ, ἀλλὰ καὶ ἡ προαγωγὴ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ παρ' ἡμῖν διάδοσις ἀρχαιολογικῶν γνώσεων εἶναι ἔργα, περὶ ἃ ὡσαύτως ὀφείλει νῦν ἡ Ἑταιρεία νὰ ἀσχολῆται.

Τὸ δὲ διοικητικὸν Συμβούλιον δὲν ἐκλέγεται πλέον κατ' ἔτος, ἀλλὰ κατὰ τριετίαν, καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου, διαρκοῦς Προέδρου τῆς Ἑταιρείας, ἐξ Α' Αντιπροέδρου καὶ Β' Ἀντιπροέδρου, ἐκ Γραμματέως καὶ ἐκ δεκατριῶν συμβούλων, ὧν οἱ τρεῖς, ἑταῖροι εἰδικῶς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἔχοντες, ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν ἑταίρων ἐκλεγομένου συμβουλίου. Οὕτω δὲν ἐπαναλαμβάνονται

(1) Ἴδε τὸν Ὀργανισμὸν τοῦτον ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1898, σ. 37.

κατ' ἔτος αἱ ἐκλογαί, ἐξασφαλίζεται δὲ καὶ ἡ ἐκλογὴ ὡς συμβούλων τριῶν τοὐλάχιστον τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογούντων.

Τὰ δὲ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως, γινομένης συμφώνως πρὸς τὸν κρατοῦντα σήμερον λογιστικὸν τρόπον, καθορίζονται λεπτομερῶς ἐν τῷ νέῳ τούτῳ Ὀργανισμῷ καὶ διεξάγονται ὑπὸ δύο ἐμμίσθων ὑπαλλήλων τῆς Ἑταιρείας, ἑνὸς ταμίου καὶ ἑνὸς λογιστοῦ. Αἱ δὲ δαπάναι γίνονται ἐπὶ τῇ βάσει ἐνιαυσίου προϋπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς Ἑταιρείας, ψηφιζομένου ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἐν κοινῇ συνεδρίᾳ μετὰ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκλεγομένης ὑπὸ τῶν ἑταίρων, ἧς μετέχουσι καὶ πάντες οἱ ἔφοροι ἀρχαιοτήτων τοῦ τε δημοσίου καὶ τῆς Ἑταιρείας, διότι κατὰ τὸν νέον τοῦτον Ὀργανισμὸν καὶ ἡ Ἑταιρεία διορίζει ἐφόρους, τρεῖς ἐν ὅλῳ, ὧν δύο διδάκτορας τῆς φιλοσοφίας καὶ ἕνα ἀρχιτέκτονα.

Τὰ δὲ περὶ τῶν ἑταίρων ἔμειναν ὡς εἶχον καὶ κατὰ τοὺς παλαιοτέρους Ὀργανισμούς, σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι οἱ τακτικοὶ ἑταῖροι ὀφείλουσι νὰ καταβάλλωσι κατ' ἔτος τὴν ἑαυτῶν συνδρομήν, ἄλλως διαγράφονται ἐκ τοῦ Μητρῴου. Ἑταῖροι δὲ καταβαλόντες ἐπὶ εἰκοσαετίαν τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν ἀπαλλάσσονται πάσης χρηματικῆς ὑποχρεώσεως καὶ εἶνε ἑταῖροι ἰσόβιοι. Ἐπὶ πλέον δὲ τὸ Συμβούλιον ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ κατ' ἔτος πέντε τὸ πολὺ τακτικοὺς ἰσοβίους ἑταίρους, ἀπηλλαγμένους πάσης χρηματικῆς ὑποχρεώσεως, ἄνδρας τῶν παρ' ἡμῖν διαπρέποντας ἐν τῇ πολιτείᾳ ἢ ἐν τοῖς γράμμασιν. Καὶ οἱ δωρησάμενοι δὲ τῇ Ἑταιρείᾳ δρ. 1000 κατ' ἐλάχιστον θεωροῦνται αὐτοδικαίως τακτικοὶ ἰσόβιοι ἑταῖροι. Ἐκλέγει δὲ τὸ Συμβούλιον καὶ ἐπιτιμίους ἑταίρους καὶ ἀντεπιστέλλοντας. Ἡ δὲ συνέλευσις τῶν ἑταίρων δύναται νὰ ἐκλέξῃ, κατὰ πρότασιν τοῦ Συμβουλίου, καὶ πέντε ἐπιτιμίους Ἀντιπροέδρους.

Τὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ἀνευρισκόμενα ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας καὶ τὰ ὑπ' αὐτῆς ἀγοραζόμενα ἢ ὁπωσδήποτε προσκτώμενα ἀρχαῖα λογίζονται κτῆμα δημόσιον καὶ ὡς τοιαῦτα παραδίδονται εἰς τὸ Κράτος.

Ἐνεργεῖ δὲ ἀνασκαφὰς ἡ Ἑταιρεία διὰ τῶν ἐφόρων τοῦ δημοσίου καὶ διὰ τῶν ἑαυτῆς ἐφόρων ὄχι μόνον ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ

καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐν χώραις Ἑλληνικαῖς, συμμορφουμένη πρὸς τοὺς ἐν ἑκάστῃ ἐπικρατείᾳ ἰσχύοντας νόμους.

Τοιοῦτος εἶνε ἐν συνόψει ὁ κατὰ τὴν Γ' περίοδον Ὀργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας, οὐσιωδῶς πολὺ διάφορος τῶν παλαιοτέρων Ὀργανισμῶν. Ὡς συμπλήρωμα δὲ τοῦ Ὀργανισμοῦ μέλλουσι νὰ συνταχθῶσι (κατὰ διάταξιν αὐτοῦ) καὶ ψηφισθῶσιν ὑπὸ τῶν ἑταίρων δύο εἰδικοὶ Κανονισμοί, ὁ μὲν περὶ τοῦ καταρτισμοῦ καὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, ὁ δὲ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως ἀνασκαφῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Πόροι τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν Γ' περίοδον.

Τὸ διευθύνον τὴν Ἑταιρείαν Συμβούλιον κατὰ τὴν προκειμένην Γ' περίοδον αὐτῆς, ἵνα δυνηθῇ νὰ καταστήσῃ τὴν Ἑταιρείαν ἀνταξίαν ὄχι μόνον τοῦ παρελθόντος αὐτῆς ἀλλὰ καὶ τοῦ παρόντος, ὅπερ ἐπέβαλλεν αὐτῇ πολὺ μεγαλητέρας ὑποχρεώσεις, ἢ τὸ παρελθόν, ἐπεδίωξεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἐπαυξήσῃ τοὺς πόρους αὐτῆς διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ' ἔτος ἐκδιδομένων καὶ ἐκκυβευομένων γραμματίων τοῦ λαχείου. Τῆς Κυβερνήσεως δὲ εὐμενῶς ἀποδεξαμένης τὰς πρὸς τοῦτο προτάσεις τοῦ Συμβουλίου, ἐξεδόθη ἐν πρώτοις τὸ ἀπὸ 18 Μαρτίου 1895 Β. Διάταγμα, δι' οὗ, ἀνακαλουμένου τοῦ ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1889 Διατάγματος περὶ ἐκδόσεως ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας 100000 γραμματίων λαχείου κατ' ἔτος, ἐπετρέπετο αὐτῇ νὰ ἐκδίδῃ τοῦ λοιποῦ 150000 γραμμάτια κατ' ἔτος. Μετ' ὀλίγον δέ, ἀναλαβούσης τῆς Ἑταιρείας νὰ προβῇ καὶ εἰς τὴν στερέωσιν τοῦ κινδυνεύοντος Παρθενῶνος, ἡ Κυβέρνησις προὐκάλεσε καὶ ἄλλο Β. Διάταγμα, τὸ τῆς 20 Ἰανουαρίου 1896, δι' οὗ ἐπιτρέπεται τῇ Ἑταιρείᾳ νὰ ἐκδίδῃ κατ' ἔτος 225000 γραμμάτια. Κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο Διάταγμα, καθ' ὃ ἡ Ἑταιρεία ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερον ἐκδίδουσα τὸ λαχεῖον, δύναται νὰ εἰσπράττῃ καθαρὰ ἐκ τοῦ λαχείου ἔσοδα περὶ τὰς 250000 δραχμῶν κατ' ἔτος, διότι εἰσπράττονται μὲν ἐκ τῶν ἐκδιδομένων γραμματίων 450000 δρ. κατ' ἔτος, ἀλλ' ἐκ τούτων δρ. 150000 δίδονται εἰς τοὺς

κερδαίνοντας κλήρους, δρ. 45000 χορηγοῦνται ὡς ποσοστὰ εἰς τοὺς πωλοῦντας τὰ γραμμάτια καὶ μικρόν τι ποσὸν δαπανᾶται εἰς ἔξοδα ἐκδόσεως τοῦ λαχείου.

Ἀποτέλεσμα τῶν γενομένων τούτων μεταβολῶν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ λαχείου εἶνε ὅτι τὰ καθαρὰ τῆς Ἑταιρείας ἐνιαύσια ἔσοδα σχεδὸν ἐτριπλασιάσθησαν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ πρὸ τοῦ 1895 ἔσοδα. Κατὰ τὴν προκειμένην πενταετῆ ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τοῦ 1899 χρονικὴν περίοδον ἡ Ἑταιρεία εἰσέπραξε καθαρὰ ἐκ τοῦ λαχείου ἔσοδα δρ. 1,132,452. Προστιθεμένων δὲ τούτοις καὶ δρ. 112,167 εἰσπραχθεισῶν ἐκ τῶν λοιπῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας, τὰ ὅλα ἔσοδα αὐτῆς ἀνῆλθον κατὰ τὴν πενταετίαν ταύτην εἰς δρ. 1,244,619. Ἐδαπανήθησαν δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον δρ. 1,000,146. Προέκυψεν ἄρα καὶ περίσσευμα ἐκ δραχμῶν 244,471.

Ταῦτα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς Ἑταιρείας κατανέμονται ὡς ἑξῆς:

Ἔσοδα ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τέλους τοῦ 1899

Τακτικαὶ συνδρομαὶ ἑταίρων	Δρ.	17515
Ἔκτακτοι συνδρομαί, δωρεαὶ καὶ κληροδοτήματα	»	17187
Τόκοι καὶ μερίσματα	»	45373
Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς (τῆς Γ' περιόδου)	»	25169
Ἄλλα δημοσιεύματα καὶ διάφορα ἔσοδα, ἐνοίκια κτλ.	»	6923
Καθαρὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ λαχείου	»	1132452
Ἄθροισμα	Δρ.	1,244,619

Ἔξοδα ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τέλους τοῦ 1899

Ἀνασκαφαί, ὑποστήριξις καὶ συντήρησις μνημείων	Δρ.	682915
Ἀγορὰ ἀρχαίων	»	31470
Προσωπικὸν ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων	»	88534
Γραφεῖα, Βιβλιοθήκη, προσωπικόν, ἐνοίκιον καταστήματος, Πρακτικὰ καὶ ἄλλα δημοσιεύματα	»	120873
Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς (τῆς Γ' περιόδου)	»	41359
Διάφορα ἔξοδα	»	34995
Ἄθροισμα	Δρ.	1,000,146

Ἐργασίαι τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν Γ' περίοδον αὐτῆς.

Ἅμα ἐγκατασταθὲν τὸ μετὰ τὴν κύρωσιν τοῦ νέου Ὀργανισμοῦ Συμβούλιον ἐφρόντισεν ἐν τοῖς πρώτοις νὰ ἐκτελέσῃ ἀναγκαῖα πάντως καὶ ἐπείγοντα ἔργα πρὸς ὑποστήριξιν κινδυνευόντων μνημείων καὶ ἐξασφάλισιν τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ δὴ ἀνέλαβεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἐκ τῶν κατὰ τὸ 1894 σεισμῶν παθόντος καὶ κίνδυνον μέγαν διατρέχοντος Παρθενῶνος. Ἀφ' οὗ ἐκλήθησαν τὸ πρῶτον ὁ ἐν Καρλσρούῃ καθηγητὴς J. Durm καὶ ὁ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως ἀρχιτέκτων L. Magne, ἵνα γνωματεύσωσι περὶ τοῦ πρακτέου καὶ ἐλθόντες ἐνταῦθα ἀπεφάνθησαν ὅτι δέον νὰ ἀντικατασταθῶσι τὰ κατὰ τὴν δυτικὴν πρόστασιν τοῦ οἰκοδομήματος βεβλαμμένα ἐπιστύλια διὰ νέων μαρμάρων, καὶ ἀφ' οὗ, ἐλθὼν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ὁ ἄγγλος ἀρχιτέκτων Penrose τὰ αὐτὰ ἐγνωμάτευσεν, ἤρξαντο αἱ πρὸς τοῦτο ἐργασίαι (1) καὶ ἐξακολουθοῦσι μέχρι σήμερον, δαπανηθεισῶν ἀπὸ τοῦ 1895 μέχρι τέλους τοῦ 1899 δρ. 139368.

Ἐκ τῶν αὐτῶν σεισμῶν ἔπαθε σπουδαίως καὶ ὁ ἐν Δαφνίῳ Βυζαντινὸς ναός, οὗ τὴν στερέωσιν τῶν μωσαϊκῶν εἶχεν ἀναλάβει ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τοῦ 1893 διὰ τοῦ πρὸς τοῦτο ἐκ Βενετίας κληθέντος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως μουσειωτοῦ Fr. Novo. Παθόντος δὲ τοῦ οἰκοδομήματος ἀνέλαβεν ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τοῦ 1895 καὶ τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Εὐγ. Τρουμπ, καὶ οὕτω προέβη εἰς τὴν κατεδάφισιν τῶν ἑτοιμορρόπων τοίχων καὶ εἰς τὴν ἐκ νέου διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑλικοῦ ἀνοικοδόμησιν αὐτῶν. Στερεωθέντων δὲ τῶν τοίχων, προσηρμόσθησαν ὑπὸ τοῦ Novo ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει τὰ πρότερον κατὰ τὰ ἔτη 1893 καὶ 1894 ἀποσπασθέντα ἐκ τῶν τοίχων μωσαϊκὰ καὶ οὕτως ἐξησφαλίσθη τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἐν Ἑλλάδι Βυζαντιακὸν μνημεῖον, περατωθεί-

(1) Περὶ τῶν ἐν τῷ Παρθενῶνι ἐργασιῶν ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1895 σ. 12 καὶ 194 (E. Penrose), Ἀρχ. Ἐφημερὶς 1895 σ. 1 κ. ἑ. (J. Durm), Lucien Magne· Le Parthénon, études faites au cours de deux missions en Grèce, 1895.

σης τῆς ἐργασίας κατὰ τὸ ἔτος 1898 (1) διὰ δαπάνης ἐν ὅλῳ δρ. 84924, ἐν ᾗ συμπεριλαμβάνονται καὶ δρ. 19385 δαπανηθεῖσαι κατὰ τὰ ἔτη 1893 καὶ 1894. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1898 ἀνέλαβεν ἡ Ἑταιρεία καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ εἰς ἑτοιμόρροπον κατάστασιν περιελθόντος μνημείου τοῦ Φιλοπάππου, δαπανηθεισῶν μέχρι τοῦδε ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ δραχμῶν 9973.

Τῷ 1895 ἐξετέλεσεν ἡ Ἑταιρεία διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἰω. Μούση καὶ ἐργασίας τινὰς πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐν Μιστρᾷ βυζαντιακῶν οἰκοδομημάτων διὰ δαπάνης δρ. 1570, ἃς ἐξηκολούθησε καὶ ἐν ἔτει 1897 καὶ 1899.

Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος 1895 καὶ 1896, τὸν τύμβον τῶν Μαραθωνομάχων ἀνασκαφέντα πρὸ ἐτῶν ὑπὸ τῆς Γενικῆς Ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπανήγαγεν ἡ Ἑταιρεία εἰς τὴν πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν μορφὴν αὐτοῦ πληρώσασα χώματος τὰ ἐν αὐτῷ ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς χάσματα διὰ δαπάνης δρ. 2666. Τῷ δὲ 1897 ἐνήργησεν ἐπισκευάς τινας ἐν Μυκήναις διὰ δαπάνης δρ. 1577 στερεώσασα τὸ ὑπὲρ τὸ ὑπέρθυρον τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως τρίγωνον καὶ ὑποστηρίξασα τὸν λεγόμενον τάφον τῆς Κλυταιμήστρας. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1899 ἐπελήφθη τῆς στερεώσεως καὶ τῆς ἐν μέρει ἀνοικοδομήσεως τοῦ κατεστραμμένου κρηπιδώματος τοῦ ἐν Σουνίῳ ναοῦ.

Τέλος δὲ ἐπελήφθη ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὴν Γ′ ταύτην περίοδον καὶ τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ λέοντος τῆς Χαιρωνείας (πρβ. σ. 82) καὶ ἀπέστειλεν εἰς Χαιρώνειαν τῷ 1898 τὸν καθηγητὴν τῆς γλυπτικῆς κ. Βροῦτον καὶ τὸν μηχανικὸν τοῦ Δημοσίου κ. Μουντάκην πρὸς μελέτην τῶν σωζομένων τεμαχίων τοῦ λέοντος καὶ σκέψιν περὶ τῶν δεόντων γενέσθαι. Καὶ ὁ μὲν Μουντάκης ἐγνωμάτευσεν ὅτι τὸ σωζόμενον μέρος τοῦ τείχους τοῦ περιβόλου καὶ τοῦ βάθρου εἶνε σεσαθρωμένα καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀνοικοδομηθῶσιν ἐκ νέου, ὁ δὲ Βροῦτος παρετήρησεν ὅτι τὰ τοῦ λέοντος τεμάχια ἔχουσι ρωγμάς, αἵτινες καθιστῶσι δυσχερῆ καὶ ἐπικίνδυνον τὸν διὰ σιδηρῶν γόμφων σύνδεσμον αὐτῶν, καὶ προέτεινεν ὅπως

(1) Ὑπελείφθη τότε ἡ κατασκευὴ δύο ἀντηρίδων πρὸς ὑποστήριξιν τῶν παλαιῶν τοίχων τοῦ ναοῦ καὶ ἄλλαι τινὲς μικραὶ ἐργασίαι, αἵτινες ἐκτελοῦνται νῦν.

κατασκευασθῶσιν ἐκμαγεῖα τῶν τεμαχίων τούτων καὶ συμπληρωθῇ ἐν πρώτοις ὅλος ὁ λέων ἐκ γύψου, ἵνα γείνῃ οὕτως εὐχερὴς ἡ ἐκ λίθου κατασκευὴ τῶν ἐλλειπόντων τεμαχίων καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ συμπλήρωσις καὶ ἀνίδρυσις τοῦ μνημείου.

Πρὸς ταῖς ἐργασίαις δὲ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων προέβη ἡ Ἑταιρεία εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῆς προκειμένης περιόδου καὶ εἰς σπουδαίας ἐργασίας πρὸς συντήρησιν αὐτῶν. Κατὰ τὸ 1895 καὶ τὸ 1896 περιέβαλε διὰ κρηπιδώματος καὶ σιδηροῦ κιγκλιδώματος τὰ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Ἀκροπόλεως μνημεῖα, ἤτοι τὸ Διονυσιακὸν θέατρον σὺν τῇ καλουμένῃ στοᾷ τοῦ Εὐμένους μέχρι τοῦ Ὠδείου, διὰ δαπάνης δρ. 38031, περιέβαλε διὰ τείχους καὶ διὰ σιδηροῦ κιγκλιδώματος μέρος τοῦ κατὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα χώρου διὰ δαπάνης δρ. 2385, περιέβαλε διὰ σιδηροῦ κιγκλιδώματος τὴν καλουμένην Ἀδριάνειον Στοὰν διὰ δαπάνης δρ. 3261, περιέβαλεν ὡσαύτως διὰ τείχους καὶ σιδηροῦ κιγκλιδώματος τὴν καλουμένην Στοὰν τῶν Γιγάντων διὰ δαπάνης δρ. 7851, διηυθέτησε τὸν κατὰ τὴν καεῖσαν Ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν χῶρον (ἴδε σ. 71) καὶ περιέφραξεν αὐτὸν διὰ τείχους καὶ σιδηροῦ κιγκλιδώματος διὰ δαπάνης δρ. 15329. Τὸν ἐν Ὀρχομενῷ δὲ θησαυρὸν τοῦ Μινύου περιέφραξε διὰ σιδηρᾶς θύρας καὶ ἀνακαλυφθὲν μωσαϊκὸν ἐν Πάτραις περιέφραξε τῷ 1898 καὶ ἐξησφάλισε διὰ ξυλίνου ἐπιστεγάσματος κατασκευασθέντος κατὰ σχέδιον τοῦ Ἐρν. Τσίλλερ διὰ δαπάνης δρ. 9926. Ἐπίσης περιέφραξε καὶ ἐπεστέγασε τῷ 1899 Μωσαϊκὸν ἀνακαλυφθὲν ἐν Σπάρτῃ.

Κατεσκεύασε δὲ ἡ Ἑταιρεία καί τινα φυλακεῖα, καὶ πρὸς τούτοις κτίσματά τινα ἐν τῇ αὐλῇ καὶ τῷ περιβόλῳ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου καὶ ἐπιγραφικὸν Μουσεῖον ἐν Ἐπιδαύρῳ. Ἐπὶ πλέον ἀνέλαβε τὴν ἐπιδιόρθωσιν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ Μουσείου τῆς Ὀλυμπίας καὶ τὴν οἰκοδομὴν Μουσείου ἐν Μυκόνῳ διὰ τὰς ἐν Δήλῳ εὑρεθείσας ἀρχαιότητας καὶ ἑτέρου ἐν Χαλκίδι πρὸς κατάθεσιν καὶ συγκέντρωσιν ἐν αὐτῷ τῶν κατὰ τὴν Εὔβοιαν ἀρχαίων.

Τῷ δὲ 1899 ἀνέλαβεν ἡ Ἑταιρεία και τὸν ἐξωραϊσμὸν καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῶν τόπων καὶ ἐπὶ πλέον προέβη εἰς συστηματικὰς ἐργασίας πρὸς περισυναγωγὴν καὶ

κατάθεσιν ἐν Συλλογαῖς τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμένων καὶ εἰς φθορὰν καὶ ὑπεξαίρεσιν ὑποκειμένων ἀρχαίων.

Πρὸς συντήρησιν δὲ τῶν μνημείων ἐξηκολούθησεν ἡ Ἑταιρεία πληρώνουσα ἐκ τοῦ ἰδίου ταμείου φύλακας ἀρχαιοτήτων κατὰ τὰς ἐπαρχίας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κατὰ τὸν νόμον ͵ΑΦΛΒ΄ ὑπηρετικὸν προσωπικὸν τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους δὲν ἐπαρκεῖ καθόλου εἰς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας, ἠναγκάσθη ἡ Ἑταιρεία νὰ ἐπαυξήσῃ ἱκανῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπ᾽ αὐτῆς συντηρουμένων φυλάκων, νὰ διορίσῃ δὲ φύλακας καὶ ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως διωρισμένου προσωπικοῦ. Ἐπὶ πλέον ἡ Ἑταιρεία, συμφώνως τῷ νέῳ αὐτῆς Ὀργανισμῷ, καὶ δύο ἐφόρους ἀρχαιοτήτων καὶ ἀρχιτέκτονα πρὸς σύνταξιν τῶν σχεδίων τῶν ἀνασκαφῶν ἔχει διορίσει καὶ ἐκ τοῦ ἰδίου ταμείου συντηρεῖ.

Ἐν ᾧ δὲ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοιούτων πρὸς ὑποστήριξιν καὶ συντήρησιν τῶν μνημείων ἔργων ἠσχολεῖτο κατὰ προτίμησιν ἡ Ἑταιρεία, δὲν παρημέλησε καὶ τὰ ἀνασκαφικὰ ἑαυτῆς ἔργα, ἀλλὰ καὶ νέας ἀνασκαφὰς ἐπεχείρησε καὶ τὰς παλαιοτέρας, τὰς ἀπὸ τῆς Β΄ περιόδου ἡμιτελεῖς ὑπολειφθείσας, ἐξηκολούθησε:

Πρώτην μεγάλην ἐν Ἀθήναις ἀνασκαφὴν ἐπεχείρησεν ἡ Ἑταιρεία ἀπὸ τοῦ 1896 διὰ τοῦ Π. Καββαδία τὴν περὶ τὴν Ἀκρόπολιν, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀποκαλύψεως καὶ ἐρεύνης ἅπαντος τοῦ κατὰ τὴν ἀρκτικὴν κλιτὺν τῆς Ἀκροπόλεως χώρου, ἀπὸ τῶν Προπυλαίων μέχρι τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου. Ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις, αἵτινες ἐπὶ μακρὸν χρόνον θὰ ἐξακολουθήσωσιν, ἀφ᾽ οὗ προς ἀποπεράτωσιν αὐτῶν πρέπει νὰ κατεδαφισθῶσι καὶ αἱ κατὰ τὰ Ἀναφιώτικα οἰκίαι (1), ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ κατὰ τὰ ἔτη 1896, 1897 καὶ 1898, δρ. 45794. Δευτέραν δὲ ἀνασκαφὴν ἐνήργησε τῷ 1897 καὶ 1898 διὰ τοῦ Γ. Νικολαΐδου ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ Ὀλυμπιείου πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους καὶ ἐξερεύνησιν τοῦ κρηπιδώματος τοῦ ναοῦ δαπανήσασα δρ. 23618, καὶ ἄλλην τῷ 1896

(1) Τὰ μέτρα ἃ ἔλαβεν ἡ Ἑταιρεία ὅπως εὐκολύνῃ τὸν μετοικισμὸν τῶν Ἀναφιωτῶν ἴδε ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1896 σ. 19.

καὶ 1897 κατὰ τὸν ἔξω Κεραμεικὸν διὰ τοῦ Ἀντ. Οἰκονόμου ἔν τισιν ἰδιωτικοῖς γηπέδοις διὰ δαπάνης δρ. 6699.

Ἐπεράτωσε δὲ ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὴν προκειμένην πενταετῆ χρονικὴν περίοδον καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Β' περιόδου ἡμιτελῆ ὑπολειφθεῖσαν ἀνασκαφὴν τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀττάλου (ἴδε σ. 68) ἐνεργήσασα ἀνασκαφὰς ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ κατὰ τὰ ἔτη 1898 καὶ 1899 διὰ τοῦ Κ. Μυλωνᾶ, διευθετήσασα τοὺς κατὰ τὸν χῶρον τοῦτον λίθους καὶ περιφράξασα αὐτὸν διὰ τείχους. Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ δρ. 20915.

Ἄλλας δὲ ἀνασκαφικὰς ἐργασίας ἐν Ἀθήναις ἐξετέλεσεν ἡ Ἑταιρεία τὰς ἑξῆς: α') τῷ 1896 ἀνασκαφὴν ἐν τῷ παρὰ τὸ Δίπυλον ἀρχαίῳ νεκροταφείῳ διὰ τοῦ Β. Στάη καὶ ἀνασκαφὴν τύμβου παρὰ τὸ Ἀμαρούσιον, β') τῷ 1897 ἀνασκαφὴν παρὰ τὸν Ἰλισσὸν κατὰ τὸ Βατραχονῆσι διὰ τοῦ Ἀνδρ. Σκιᾶ, καὶ τῷ 1898 παρὰ τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου, γ')τῷ 1897 καὶ 1898 ἀνακάθαρσιν ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ καὶ τῷ 1898 σκαφήν τινα παρὰ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον διὰ τοῦ ἐφόρου Γ. Σωτηριάδου, δ') τῷ 1899 ἀνασκαφὴν τάφων παρὰ τὸν Κολωνὸν διὰ τοῦ ἐφόρου Κ. Κουρουνιώτου.

Καὶ ἐν Πειραιεῖ δὲ ἐγένετο ἀνασκαφὴ διὰ τοῦ Ἰ. Δραγάτση τῷ 1897 πρὸς ἐξακρίβωσιν καὶ ἀνακάθαρσιν τοῦ Σηραγγίου καὶ τῷ 1898 καὶ 1899 πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν κατὰ τοὺς νεωσοίκους.

Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ἐξηκολούθησεν ἡ Ἑταιρεία τὰς ἀπὸ τῆς Β' περιόδου μεγάλας ἀνασκαφὰς ἐν τῷ Ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαυρίᾳ, ἐν Μυκήναις καὶ ἐν Ἐλευσῖνι. Ἐδαπανήθησαν δὲ ἐν μὲν ταῖς ἀνασκαφαῖς τῆς Ἐπιδαύρου, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1895 μέχρι τοῦ 1899, δρ. 58913 (1)· ἐν δὲ ταῖς ἀνασκαφαῖς ἐν Μυκήναις, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1895 μέχρι τοῦ 1897 καὶ κατὰ τὸ 1899, δρ. 24703 (2) καὶ ἐν ταῖς διὰ τοῦ Σκιᾶ

(1) Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ δαπάνη τῆς κατὰ τὸ 1899 οἰκοδομῆς ἐν τῷ Ἱερῷ μεγάλου ἐπιγραφικοῦ Μουσείου καὶ ἄλλων κτισμάτων. Ἐδαπανήθησαν δὲ ἐν ὅλῳ διὰ τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας ἀπὸ τοῦ 1881 μέχρι τοῦ 1899 δρ. 128,913. Πρβλ. σ. 75.

(2) Οὕτως ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ ἐν ταῖς ἐν Μυκήναις ἀνασκαφαῖς δρ. 59,703. Πρβλ. σ. 76.

ἐνεργηθείσαις ἀνασκαφαῖς Ἐλευσῖνος, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1895 μέχρι τοῦ 1898, δρ. 30897 (1). Ἐπίσης ἐξηκολούθησε μικρόν, κατὰ τὰ ἔτη 1896, 1897, 1898, καὶ τὰς ἐν Λυκοσούρᾳ ἀνασκαφὰς (ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1897 σ. 28 καὶ τοῦ 1898 σ. 16).

Νέας δὲ ἀνασκαφὰς κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἐνήργησε τὰς ἑξῆς:

α') ἀνασκαφὴν ἐν Μεσσήνῃ τῷ 1895 διὰ τοῦ Θεμ. Σοφούλη, δι' ἧς ἀνευρέθη ἡ ὑπὸ τοῦ Παυσανίου μνημονευομένη Κρήνη Ἀρσινόη καὶ ἀπεκαλύφθη ἱκανὸν μέρος τῆς Ἀγορᾶς τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ θεατροειδές τι κατασκεύασμα, Συνέδριον καλούμενον. Ἐδαπανήθησαν δρ. 6155.

β') ἀνασκαφὴν ἐν Σουνίῳ τῷ 1897, 1898 καὶ 1899, διὰ τοῦ Β. Στάη, δι' ἧς ἀπεκαλύφθη ὁ περίβολος τοῦ ἐκεῖ ναοῦ, ἐξηρευνήθη τὸ κρηπίδωμα τοῦ ναοῦ τούτου καὶ εὑρέθη ἐπιγραφὴ διδάσκουσα ὅτι οὗτος εἶνε οὐχὶ ὁ τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς, ὡς γενικῶς ἐπιστεύετο, ἀλλὰ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος. Ἀπεκαλύφθη δὲ μακρὰν τοῦ περιβόλου καὶ τὸ κρηπίδωμα ἄλλου ναοῦ, ὅστις φαίνεται ὅτι εἶνε τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς. Ἐδαπανήθησαν δρ. 12270, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς πρὸς στερέωσιν τοῦ κρηπιδώματος τοῦ ναοῦ γενομένης δαπάνης.

γ') ἀνασκαφὴν ἐν Θέρμῳ τῆς Αἰτωλίας τῷ 1897, 1898 καὶ 1899, διὰ τοῦ Γ. Σωτηριάδου, δι' ἧς ἀπεκαλύφθη ἱκανὸν μέρος τοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ, ἀπεκαλύφθη τὸ κρηπίδωμα τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Θερμίου Ἀπόλλωνος, καὶ εὑρέθησαν πήλιναι μετόπαι μετὰ γραπτῶν παραστάσεων, ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου προερχόμεναι, καὶ πήλιναι κεφαλαί, ἀκροκέραμοι, ἔργα πρωτοφανῆ καὶ θαυμάσια, καθιστῶντα σὺν πολλοῖς ἄλλοις εὑρήμασι τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην τὴν σπουδαιοτάτην τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἐνεργουμένων κατὰ τὴν προκειμένην περίοδον ἀνασκαφῶν τῆς Ἑταιρείας. Ἐδαπανήθησαν δρ. 20677.

δ') ἀνασκαφὰς τάφων κυρίως ἐν Πάρῳ καὶ Ἀντιπάρῳ τῷ 1897, ἐν Σίφνῳ καὶ Σύρῳ τῷ 1898 καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ τῷ 1899 διὰ τοῦ Χ. Τσούντα, δι' ὧν ἄξια λόγου εὑρήματα ἐγέ-

---

(1) Οὕτως ἐδαπανήθησαν ἐν ὅλῳ διὰ τὰς ἀνασκαφὰς Ἐλευσῖνος ἀπὸ τοῦ 1882 μέχρι τοῦ 1898 δρ. 168,897. Πρβλ. σ. 75.

νοντο συντελοῦντα ἱκανῶς πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν τῆς κατὰ τοὺς προελληνικοὺς χρόνους τέχνης. Ἐδαπανήθησαν δρ. 7514.

ε') ἀνασκαφὰς τάφων ἐν Ἐρετρίᾳ τῷ 1897, 1898 καὶ 1899, διὰ τοῦ Κ. Κουρουνιώτου, δι' ὧν εὑρέθησαν ἀγγεῖα καὶ ἄλλα εὑρήματα ἄξια λόγου. Ἐδαπανήθησαν δρ. 11744.

ς') ἀνασκαφὰς ἐν Ῥηνείᾳ τῷ 1898 καὶ 1899 διὰ τοῦ Κ. Σταυροπούλου, αἵτινες ἤνεγκον εἰς φῶς αὐτὰς τὰς παλαιὰς σκαφὰς τῆς Δήλου τὰς κατὰ τὴν κάθαρσιν τῆς νήσου τῷ 406/5 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐξορυχθείσας καὶ εἰς Ῥήνειαν μετενεχθείσας. Ἐδαπανήθησαν δρ. 7879.

ζ') ἀνασκαφὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1899 διὰ τοῦ Π. Καββαδία, δι' ὧν κυρίως ἐγένοντο εὑρήματα βεβαιοῦντα, ὅτι ἐν Κεφαλληνίᾳ ἠσκεῖτο κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἡ καλουμένη μυκηναϊκὴ τέχνη. Ἐδαπανήθησαν δρ. 1178.

Ἐπὶ πλέον ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία τῷ 1897 μικράν τινα ἀνασκαφὴν τάφου ἐν Θήβαις διὰ τοῦ Δ. Φιλίου καὶ τῷ 1899 ἀνασκαφικήν τινα ἔρευναν ἐν Θερμοπύλαις διὰ τοῦ Π. Καστριώτου καὶ ἀνασκαφικὰς ἐργασίας διὰ τοῦ Α. Σκιᾶ ἐν Πλαταιαῖς.

Προέβη δὲ ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὴν πενταετῆ ταύτην περίοδον καὶ εἰς ἀγορὰν ἀρχαίων πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου δαπανήσασα δρ. 31470 καὶ ἐξηκολούθησε τακτικῶς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, ἧς ἐπιμελεῖται ἐπιτροπὴ ἐκ μελῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ εἷς ἐκδότης. Πρῶτος δὲ ἐκδότης κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς εἰς Γ' περίοδον δημοσιεύσεως τῆς Ἐφημερίδος (ἴδε σ. 87) διετέλεσεν ὁ Κ. Μυλωνᾶς τῷ 1883 καὶ 1884, ἀκολούθως ἡ ἔκδοσις αὐτῆς ἀνετέθη εἰς τὸν Ἀθανάσιον Στ. Κουμανούδην ἀπὸ τοῦ 1885 μέχρι τοῦ 1892, πάλιν εἰς τὸν Κ. Μυλωνᾶν τὸ 1893 καὶ 1894, εἰς τὸν Β. Λεονάρδον τὸ 1895 καὶ εἰς τὸν Β. Στάην ἀπὸ τοῦ 1896 μέχρι σήμερον.

Ἐπὶ πλέον δὲ πρὸς τῇ τακτικῇ ἐκδόσει τῶν Πρακτικῶν προέβη ἡ Ἑταιρεία καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν ἄλλων δημοσιευμάτων, ὡς τόμων Βιβλιοθήκης τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ταῦτα εἶνε τὰ ἑξῆς: Ι Κατάλογος τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου, Τόμος Α' Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς Ἀκροπό-

λεως, τεῦχος Α' ὑπὸ H. G. Lolling. 1899. II Τὸ Ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν ὑπὸ Π. Καββαδία, 1900.

Σπουδαίως δὲ ἐφρόντισε τὸ Συμβούλιον καὶ περὶ πλουτισμοῦ τῆς Βιβλιοθήκης δι' ἀγορᾶς βιβλίων. Ἀλλ' ὁ πλήρης καταρτισμὸς ἀρχαιολογικῆς Βιβλιοθήκης, ἀναγκαιοτάτης διὰ τοὺς παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογοῦντας, δύναται νὰ γείνῃ ἀπὸ τοῦδε, ἀφ' ὅτου ὑπάρχει πλέον εὐρύχωρος καὶ κατάλληλος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον χῶρος ἐν τῷ νέῳ κτιρίῳ τῆς Ἑταιρείας.

Κτίριον τῆς Ἑταιρείας

Λήγοντος τοῦ ἔτους 1899, ἐκτήσατο ἡ Ἑταιρεία ἴδιον ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν ὁδὸν Πανεπιστημίου κτίριον οἰκοδομηθὲν ἐπιμελείᾳ τοῦ Συμβουλίου, κατ' ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως τῶν ἑταίρων, διὰ δαπάνης δρ. 259,863 συμπεριλαμβανομένων τῷ ποσῷ τούτῳ καὶ δρ. 134,531 δαπανηθεισῶν διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ οἰκοπέδου. Ἐν τῷ κτιρίῳ τούτῳ ἐγκατεστάθη ἤδη ἡ Ἑταιρεία, τάτε γραφεῖα αὐτῆς καὶ ἡ Βιβλιοθήκη. Ἐν τῇ μεγάλῃ δὲ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων ἱδρύθησαν μαρμάριναι προτομαὶ τῶν ἀειμνήστων τῆς Ἑταιρείας ἐργατῶν, Ἰακ. Ῥίζου Νερουλοῦ, Ἀλεξάνδρου Ραγκαβῆ, Φιλίππου Ἰωάννου, Εὐθυμίου Καστόρχη, Σπυρίδωνος Φιντικλέους καὶ Στεφάνου Κουμανούδη.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ

I

Οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἑταιρείας
ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον

Ἐκ τῶν ἐκτεθειμένων ἐν τοῖς ἐν σελ. 48, 49, 50, 64 καὶ 97 πίναξι ἐξάγεται ἡ ἐν τοῖς ἑπομένοις γενικὴ κατάστασις τῶν ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι σήμερον ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς Ἑταιρείας. Ἐννοεῖται δ' ὅτι τὰ ἐκτιθέμενα ποσὰ μόνον κατὰ προσέγγισιν τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Ἑταιρείας παριστῶσι, διότι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ τις πεποίθησιν περὶ μαθηματικῆς ἀκριβείας πανταχοῦ ποσῶν ἐξαχθέντων διὰ πολλῶν προσθαφαιρέσεων ἐκ τῶν δημοσιευμένων ἐνιαυσίων ἀπολογισμῶν τῆς Ἑταιρείας, οἵτινες ἀληθὲς χάος παριστῶσι, διότι κατὰ διάφορα ἑκάστοτε συστήματα εἶνε συντεταγμένοι καὶ δὲν ἐκθέτουσι σαφῶς τὴν πραγματικὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Ἑταιρείας, διότι δὲν εἶνε ἀπολογισμοὶ τῆς Ἑταιρείας, κυρίως εἰπεῖν, ἀλλ' ἀπολογισμοὶ τοῦ ταμείου τῆς Ἑταιρείας.

Ἔσοδα ἀπὸ 1837 μέχρι 1899

	ἀπὸ 1837 μέχρι 1855	ἀπὸ 1858 μέχρι 1894	ἀπὸ 1895 μέχρι 1899	ἄθροισμα ἐσόδων
Τακτικαὶ συνδρομαὶ ἑταίρων	20931	208957	17515	**247403**
Ἔκτακτοι συνδρομαί, δωρεαὶ καὶ κληροδοτήματα (*). .	29783	161971	17187	**208941**
Τόκοι καὶ μερίσματα . . .	6384	521580	45373	**573337**
Ἀρχ. Ἐφημερὶς (Γ' περιόδ.) ἀπὸ 1883 μέχρι σήμερον .	—	25928	25169	**51097**
Ἄλλα δημοσιεύματα, ἐνοίκια, διάφορα ἔσοδα . . .	6800	43490	6923	**57213**
Ἐξ εἰσιτηρίων εἰς τὰ Μουσεῖα ἀπὸ 1877 μέχρι 1890	—	22690	—	**22690**
Καθαρὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ *λαχείου* ἀπὸ 1875 μέχρι σήμερον .	—	1179671	1132452	**2312123**
Ἄθροισμα ἐσόδων.				**3,472,804**

(*) Εἰς ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνονται αἱ δωρηθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλαρχαίων δρ. 150461 (ἴδε σ. 60). Ἐννοεῖται δὲ ὅτι δὲν συμπεριλαμβάνονται αἱ ὡσαύτως ἐν σ. 60 μνημονευόμεναι δέκα μετοχαὶ τοῦ Ι. Ρώμα.

Ἔξοδα ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1899

	ἀπὸ 1837 μέχρι 1855	ἀπὸ 1858 μέχρι 1894	ἀπὸ 1895 μέχρι 1899	ἄθροισμα ἐξόδων
Ἀνασκαφαί, ὑποστήριξις καὶ συντήρησις μνημείων. . .	25652	922380	682915	**1630947**
Ἀγορὰ ἀρχαίων	631	286108	31470	**318209**
Προσωπικὸν ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἔξοδα διὰ τὰς ἐν ταῖς ἐπαρχ. ἀρχαιότητας.	—	155142	88534	**243676**
Μουσεῖα Ἑταιρείας, προσωπικόν, ἀρχαιοθῆκαι κτλ. .	—	221380	—	**221380**
Γραφεῖα, Βιβλιοθήκη, προσωπικόν, ἐνοίκιον καταστήματος, Πρακτικὰ καὶ ἄλλα δημοσιεύματα	15271	167053	120873	**303197**
Ἀρχ. Ἐφημερὶς (Γ′ περιόδ.) ἀπὸ 1883 μέχρι 1894 . .	—	100517	41359	**141876**
Διάφορα ἔξοδα.	—	124342	34995	**159337**
Ἄθροισμα ἐξόδων.	41554	1976922	1000146	**3,018,622**

Κατὰ ταῦτα ἡ Ἑταιρεία εἰσέπραξεν ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τέλους τοῦ 1899 δρ. 3,472,804, ἐδαπάνησε δὲ δρ. 3,018,622, ὥστε ἔσχε περίσσευμα δρ. 454182, ὅπερ, προστιθεμένων εἰς αὐτὸ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλαρχαίων δωρηθεισῶν τῇ Ἑταιρείᾳ δρ. 150461 (ἴδε σ. 60), ἀνέρχεται εἰς δρ. 604643. Προστιθεμένων δὲ καὶ δρ. 40000, σημερινῆς περίπου ἀξίας τῶν ἐν σ. 60 μνημονευομένων δέκα μετοχῶν τοῦ Ρώμα, τὸ ὅλον ποσὸν ἀνέρχεται εἰς δρ. 644643.

Ἐκ τούτου τοῦ πλεονάσματος ἐδαπανήθησαν αἱ διὰ τὸ κτίριον τῆς Ἑταιρείας δρ. 259863 (ἴδε σ. 105). Τὸ ὑπόλοιπον ἐκ δρ. 384780 καλύπτει ἡ νῦν χρηματικὴ περιουσία τῆς Ἑταιρείας συνισταμένη εἰς 56 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης (ἐν αἷς συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ δέκα μετοχαὶ τοῦ Ρώμα), εἰς 754 ὁμολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου ἑνοποιήσεως, εἰς μετρητά τινα καὶ εἰς χρέη τινὰ πρὸς τὴν Ἑταιρείαν ἐξ ἐλλειμμάτων καὶ ἐκ προκαταβολῶν. Ταῦτα βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1899, ἐν οἷς εἶνε ἀναγεγραμμένη ἡ σήμερον περιουσία τῆς Ἑταιρείας.

II

Ὀργανισμοὶ τῆς Ἑταιρείας

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1837 (πρβ. σ. 17).

Ἄρθρ. 1. Συνιστᾶται Ἑταιρία ὑπὸ τὴν ἐπίκλησιν ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ, καὶ ἔχουσα τὴν ἕδραν της ἐν Ἀθήναις.

Ἄρθρ. 2. Σκοπὸς τῆς Ἑταιρίας ταύτης εἶνε νὰ συνδράμῃ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν, ἀνέγερσιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιοτήτων.

Ἄρθρ. 3. Μέλος τῆς Ἑταιρίας γίνεται ὁ βουλόμενος, εἴτε ἐν Ἑλλάδι, εἴτε ἐν ἀλλοδαπῇ κατοικῶν.

Ἄρθρ. 4. Ἕκαστον μέλος χρεωστεῖ νὰ πληρώνῃ ἐτησίαν τινὰ συνεισφοράν, τῆς ὁποίας ὁ μὲν κατώτατος ὅρος προσδιορίζεται εἰς 15 δραχμάς, ὁ δὲ ἀνώτατος ἀνατίθεται εἰς τὰς προαιρέσεις. Ἐκτὸς τούτου δύναται ἕκαστον μέλος νὰ κάμῃ οἱασδήποτε ἄλλας συνδρομὰς προαιρεῖται, εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς ἀρχαιολογικὰ βιβλία καὶ λοιπὰ ἀντικείμενα.

Ἡ Ἑταιρία ὀνομάζει πρὸς τιμὴν καὶ μέλη ἀντεπιστέλλοντα ὅσους ἐκ τῶν ξένων διὰ τὰς ἀρχαιολογικάς των γνώσεις διακρινομένων ἤθελεν ἐγκρίνει, καὶ οἱ τοιοῦτοι εἶνε ἀπηλλαγμένοι πάσης ὑποχρεώσεως.

Εἰς τὰ μέλη δίδονται διπλώματα ὑπογεγραμμένα ἀπὸ τὴν ἐφορείαν καὶ τὰ ὀνόματά των καταγράφονται εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἑταιρίας.

Κατὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ διπλώματος δύναται ἕκαστος νὰ δώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑταιρίας ὅ,τι προαιρεῖται.

Ἄρθρ. 5. Τὰ ἐν Ἀθήναις παρόντα μέλη τῆς Ἑταιρίας θέλουν συνέρχεσθαι ἅπαξ τοῦ ἔτους κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Παρθενῶνος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, διὰ νὰ ἐκλέγουν ἕνα πρόεδρον, ἕνα ἀντιπρόεδρον, ἕνα γραμματέα, ἕνα ταμίαν καὶ τέσσαρα μέλη τῆς ἐφορείας, καὶ διὰ νὰ λαμβάνουν λόγον παρὰ τῶν διαχειρισθέντων τὰ τῆς Ἑταιρίας κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

Ἄρθρ. 6. Ὁ πρόεδρος ἢ ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ ὁ ἀντιπρόεδρος μετὰ τοῦ γραμματέως, τοῦ ταμίου καὶ τῶν τεσσάρων μελῶν θέλουν ἀποτελεῖ τὴν ἐφορείαν τῆς Ἑταιρίας. Ἔργα δὲ αὐτῆς θέλουν εἶσθαι·

Α΄) Νὰ συνυπακούηται μετὰ τοῦ ἐφόρου τοῦ κεντρικοῦ μουσείου περὶ τῶν ἀνασκαφῶν, ἀνεγέρσεων ἢ συμπληρώσεων τῶν ἀρχαιοτήτων· διότι οὐδεμία αὐτῶν θέλει ἐνεργεῖσθαι χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως καὶ συμπράξεως τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου, τὸν ὁποῖον ἡ ἐφορεία δύναται, ὁσάκις τὸ κρίνει εὔλογον, νὰ προσκαλῇ, ὥστε ν᾽ ἀναλαμβάνῃ καὶ τὴν ἐκτέλεσιν μιᾶς ἢ ἄλλης ἐργασίας, χορηγοῦσα εἰς αὐτὸν καὶ τὰ χρηματικὰ πρὸς τοῦτο μέσα, καὶ λαμβάνουσα ἔπειτα παρ᾽ αὐτοῦ λογαριασμὸν αὐτῶν, διὰ νὰ τὸν καθυποβάλῃ ἐν καιρῷ εἰς τὴν Ἑταιρίαν.

Β΄) Ἀποφασίσασα ἀρχαιολογικήν τινα ἐργασίαν, νὰ δίδῃ τὴν ἄδειαν τῆς δι᾽ αὐτὴν δαπάνης, κατὰ προϋπολογισμὸν ἐγκρινόμενον ἀπὸ τὴν ἐφορείαν.

Γ΄) Νὰ ἐξετάζῃ ἐπιστημονικῶς τὰς ἀνευρισκομένας ἀρχαιότητας, καὶ συνυπα-

κούηται περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μετὰ τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως συστάσης ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἐναπόκειται ἡ δημοσίευσις αὐτῶν.

Ἄρθρ. 7. Ὁ πρόεδρος ἢ ὁ κατὰ τὸ ἄρθρ. 6 ἀντιπρόεδρος μετὰ τοῦ γραμματέως καὶ τοῦ ταμίου ἀποτελοῦν τὴν ἐπὶ τοῦ ταμείου ἐπιτροπήν. Δοθείσης ἑπομένως τῆς ἀδείας δαπάνης τινὸς ἀπὸ τὴν ἐφορείαν, ἐκτελοῦν καὶ οἱ τρεῖς τὰς εἰδικὰς πληρωμάς, ἔχοντες ἕκαστος ἀνὰ μίαν κλεῖδα τοῦ ταμείου, εἰς τὴν ὁποίαν κατατίθενται τὰ ἀποδεικτικὰ ἀντὶ μετρητῶν. Ὁ ταμίας κρατεῖ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων.

Ἄρθρ. 8. Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους θέλει ἐκδίδεσθαι σύνοψις τῶν πρακτικῶν τῆς ἐφορείας καὶ διανέμεσθαι εἰς τὰ μέλη δωρεάν.

Ἄρθρ. 9. Τὰ ἀνευρισκόμενα εἶνε κτῆμα τοῦ δημοσίου μουσείου, ἀλλὰ εἰς τοὺς καταλόγους αὐτοῦ θέλουν καταγράφεσθαι ὡς ἀνευρεθέντα ΔΑΠΑΝῌ τῆς ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

Ἄρθρ. 10. Ἡ Ἑταιρία θέλει λογίζεσθαι ὡς ὑπάρχουσα ἅμα λάβῃ τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1848.

(Ἴδε αὐτὸν ἐν σελ. 30 κέ.).

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1862 (πρβ. σ. 58).

Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία, ἡ συστᾶσα τῷ 1837 ἔτει, συνελθοῦσα εἰς γενικὴν συνέλευσιν, μεταρρυθμίζει τὸν Ὀργανισμὸν αὐτῆς κατὰ τὸν ἑπόμενον τρόπον.

Ἄρθρ. 1. Ἡ Ἑταιρία, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, σκοπὸν ἔχει νὰ συντελῇ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν, συλλογήν, συντήρησιν ἐπισκευὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ ἰδίως τῶν ἑλληνικῶν· ἔτι δὲ καὶ εἰς τὴν δημοσίευσιν ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων.

Ἄρθρ. 2. Οἱ συνιστῶντες τὴν Ἑταιρίαν διαστέλλονται εἰς ἑταίρους τακτικούς, ἀντεπιστέλλοντας καὶ ἐπιτιμίους.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν καὶ τῶν ἐπιτιμίων εἶνε ἀόριστος

Οἱ τακτικοὶ ἀναδέχονται νὰ συντελῶσιν εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Ἑταιρίας δι' ἐτησίας χρηματικῆς συνεισφορᾶς, ἧς ὁ ἐλάχιστος ὅρος εἶνε δραχμαὶ 15· διὰ δὲ τὸ δίπλωμα προσφέρει ἕκαστος εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἐφάπαξ ὅ,τι προαιρεῖται.

Ἀντεπιστέλλοντες γίνονται οἱ ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους ζῶντες ἀλλογενεῖς, συντελοῦντες μόνον ἐπιστημονικῶς, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὁρίζεται εἰς 60.

Ἐπιτίμιοι δὲ οἱ διὰ τὴν κοινωνικὴν αὐτῶν θέσιν δυνάμενοι νὰ προστατεύωσι καὶ προάγωσι τὴν Ἑταιρίαν.

Ἄρθρ. 3. Ἡ Ἑταιρία ὀνομάζει καὶ ἐπιτιμίους προέδρους μέχρι πέντε, ὡσαύτως καὶ ἀντιπροέδρους μέχρι πέντε, ἐκλεγομένους ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρ. 4. Οὐ μόνον χρηματικὰς προσφορὰς δέχεται εὐγνωμόνως ἡ Ἑταιρία, ἀλλὰ καὶ ἄλλας συνισταμένας εἰς κινητὰ καὶ ἀκίνητα παντὸς εἴδους.

Ἄρθρ. 5. Πᾶσα χρηματικὴ δόσις λόγῳ κεφαλαίου γινομένη εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἐναποτίθεται οὐχὶ εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῆς, ἀλλ' εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἐπὶ τόκῳ, μέχρις οὗ συμπληρῶται ἡ ποσότης μιᾶς μετοχῆς ἑκάστοτε.

Ἄρθρ. 6. Ὁ ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος μὴ ἀποτίσας τὴν συνδρομήν του προσ-

καλεῖται δὶς κατ' ἐπανάληψιν ὑπὸ τοῦ γραμματέως κατὰ διάλειψιν τριῶν μηνῶν, καὶ ἂν ἀδιαφορήσῃ μέχρι συμπληρώσεως διετίας, λογίζεται π:ρητημένος, καὶ σημειοῦται ὡς τοιοῦτος ἐν τῷ μητρῴῳ ἄνευ ἄλλης γνωστοποιήσεως, ὁ δὲ γραμματεὺς εἰς τὴν προσεχῆ τοῦ συμβουλίου συνεδρίασιν διαδηλοῖ ἁπλῶς τὴν γενομένην σημείωσιν. Ἐξαιροῦνται οἱ ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν τακτικῶς πληρώσαντες τὴν συνδρομήν των, ὡς καὶ οἱ ἅπαξ προσενεγκόντες ὑπὲρ τὰς χιλίας δραχμάς, θεωρούμενοι ὡς διηνεκεῖς ἑταῖροι.

Ἄρθρ. 7. Ἡ διεύθυνσις τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἑταιρίας ἀνατίθεται εἰς συμβούλιον ἑνδεκαμελές, συνιστάμενον ἐξ ἑνὸς προέδρου, ἑνὸς ἀντιπροέδρου, ἑνὸς γραμματέως, ἑνὸς ταμίου καὶ ἑπτὰ συμβούλων, ἐκλεγομένων ἐν γενικῇ τῶν ἑταίρων συνελεύσει κατ' ἔτος κατὰ τὸ ἄρθρ. 10.

Ἄρθρ. 8. Τὸ συμβούλιον βουλεύεται καὶ ἐνεργεῖ ὅσα συντείνουσι πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς Ἑταιρίας, παραδέχεται νέους ἑταίρους κατὰ τὰ ἄρθρ. 2 καὶ 3, φροντίζει περὶ πόρων χρηματικῶν καὶ τῆς σκοπίμου αὐτῶν χρήσεως, καὶ ὁρίζει πᾶσαν δαπάνην.

Ἔτι δὲ συνεννοεῖται μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως περὶ ἀνασκαφῶν ἢ ἐπισκευῶν ἀρχαιοτήτων, προτείνει εἰς αὐτὸ γνώμην περὶ παντὸς ὅ,τι συντελεῖ πρὸς ῥύθμισιν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιολογικῶν πραγμάτων, ἐπιχειρεῖ ἀνασκαφάς, ἀγοράζει παντὸς εἴδους ἀρχαῖα εἰς πλουτισμὸν τοῦ μουσείου τῆς Ἑταιρίας, χορηγεῖ χρηματικὸν ποσὸν εἰς ὅντινα ἐγκρίνῃ χάριν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἢ τὴν ἀλλοδαπήν.

Φροντίζει περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν ἀρχαιοτήτων ἐξετάσεως, τὴν ὁποίαν ἀναθέτει εἰς ἁρμόδια πρόσωπα· ἔτι δὲ φροντίζει περὶ δημοσιεύσεως ἀρχαίων ἐπιγραφῶν, καὶ ἐξηγήσεων παντὸς εἴδους μνημείων καὶ καθόλου ἀρχαιολογικῶν διατριβῶν κατὰ τὰ ἰδίως περὶ τούτου ὁριζόμενα.

Συνέρχεται κατὰ πρόσκλησιν τοῦ προέδρου δὶς τοῦ μηνός, καὶ ὁσάκις παρὰ δύο συμβούλων ζητηθῇ τοῦτο. Σκέπτεται δὲ καὶ ἀποφασίζει κατὰ πλειονοψηφίαν περὶ τῶν ἀνωτέρω, τὴν ἐνέργειαν τοῦ κανονισμοῦ ἀποβλεπόντων, καὶ ὑπογράφει τὰ πρακτικά.

Ἄρθρ. 9. Ὁ μὲν πρόεδρος συγκαλεῖ τοὺς συμβούλους εἰς συνεδριάσεις ὡς καὶ τοὺς ἑταίρους εἰς γενικὰς συνελεύσεις, διευθύνει τὰς συζητήσεις, ὑπογράφει τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων καὶ συνελεύσεων, καὶ πάντα τὰ ἔγγραφα τῆς Ἑταιρίας.

Ὁ δὲ ἀντιπρόεδρος ἀναπληροῖ τὸν πρόεδρον κωλυόμενον.

Ὁ γραμματεὺς συντάσσει τὰ πρακτικά, κρατεῖ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Ἑταιρίας, καὶ συνυπογράφει πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ προέδρου ὑπογραφόμενα ἔγγραφα, συντάσσει τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐνιαυσίων ἔργων τῆς Ἑταιρίας, τὴν ὁποίαν, ἀφοῦ ἐγκριθῇ πρῶτον ὑπὸ τοῦ συμβουλίου, ἀπαγγέλλει εἰς τὴν α' τῶν δύο ἐνιαυσίων συνελεύσεων. Προσέτι ἔχει τὴν ἐπιμέλειαν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ μουσείου τῆς Ἑταιρίας, μέχρις οὗ ἡ αὔξησις τοῦ μουσείου ἀπαιτήσῃ τὴν διαίρεσιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀρχαίων εἰς πλειοτέρας μοίρας, ὅτε τὸ συμβούλιον δύναται νὰ ἀναθέσῃ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν διαφόρων μοιρῶν εἰς διάφορα μέλη.

Ὁ ταμίας κρατεῖ τοὺς λογαριασμούς, φροντίζει περὶ πάσης εἰσπράξεως καὶ ἐγκαίρου εἰς τὴν ἐθνικὴν Τράπεζαν καταθέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ συμβουλίου εἰς τοῦτο ὁριζομένων ποσῶν, πληρώνει ἐπὶ ἐντάλματι ὑπογεγραμμένῳ ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως πᾶσαν ποσότητα, ὑπογράφει τὰ τῆς παραλαβῆς χρημάτων διπλότυπα, καὶ εἰς τὴν α' γενικὴν συνέλευσιν τῆς Ἑταιρίας ἐκθέτει τὸν ἀπολογι-

σμὸν τῶν εἰσπράξεων καὶ τῶν δαπανῶν, καὶ παραδίδει εἰς τοὺς ἐλεγκτὰς μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων βιβλίων καὶ ἐγγράφων.

Ἄρθρ. 10. Οἱ ἐν Ἀθήναις ἑκάστοτε παρόντες ἑταῖροι, προσκαλούμενοι πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος διὰ τῶν ἐφημερίδων, καὶ εἷς ἕκαστος δι' ἰδιαιτέρου προσκλητηρίου, συνέρχονται εἰς γενικὴν συνέλευσιν δὶς τοῦ ἔτους, καὶ πρῶτον μὲν περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἵνα λαμβάνωσι λόγον παρὰ τῶν διαχειρισθέντων τὰ τῆς Ἑταιρίας κατὰ τὸ παρελθὸν ἀρχαιολογικὸν ἔτος, ἀκούοντες τὰς πρὸς τοῦτο ἐκθέσεις τοῦ προέδρου, τοῦ γραμματέως καὶ τοῦ ταμίου, ἐκλέγωσι δὲ τριμελῆ πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν λογαριασμῶν τῆς Ἑταιρίας ἐπιτροπήν.

Δεύτερον δὲ μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας, πάλιν ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἵνα ἀκούωσι τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς τὴν ἔκθεσιν καὶ ἐκλέγωσιν ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις διαμενόντων ἑταίρων τὸ νέον συμβούλιον, ἐν ᾧ θέλουσι μένει πάντως τρεῖς ἐκ τῶν συνιστώντων τὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους συμβούλιον.

Ἀμφότεραι αὗται αἱ συνελεύσεις λογίζονται πλήρεις, ὅσοι καὶ ἂν συνέλθωσιν ἐκ τῶν ἑταίρων προσηκόντως προσκληθέντων.

Ἡ δὲ ἐκλογὴ τῶν συμβούλων γίνεται διὰ δύο ψηφοφοριῶν, ψηφοφορουμένων πρῶτον τοῦ προέδρου, ἀντιπροέδρου, γραμματέως καὶ ταμίου, δεύτερον δὲ τῶν λοιπῶν τοῦ συμβουλίου μελῶν.

Ἀποφασίζει δὲ ἡ σχετικὴ πλειονοψηφία.

Ἐκτὸς τῶν ῥηθεισῶν συνελεύσεων συγκαλοῦνται προσέτι οἱ ἑταῖροι καὶ ἐκτάκτως εἰς ἀκρόασιν ἀρχαιολογικῶν διατριβῶν, ἢ ὁσάκις ἄλλη τις χρεία τῆς Ἑταιρίας καλέσῃ τοῦτο.

Ἄρθρ. 11. Τὸ γραφεῖον τῆς ἑταιρίας διευθύνεται ὑπὸ τοῦ γραμματέως, διὰ δὲ τὰς γραφικὰς ἐργασίας προσλαμβάνεται ἐπὶ μισθῷ εἷς ἢ ἐν ἀνάγκῃ δύο βοηθοί, ὑποχρεούμενοι νὰ τελῶσι καὶ ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Ἑταιρίας ἔργα τινά, ὁριζόμενα ὑπὸ τοῦ συμβουλίου· διὰ δὲ τὰς λοιπὰς ὑπηρεσίας λαμβάνεται εἷς κλητήρ, ἔμμισθος καὶ οὗτος.

Ἄρθρ. 12. Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους θέλουσιν ἐκδίδεσθαι αἱ ἐκθέσεις περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῷ 10 ἄρθρῳ μετὰ καταλόγου τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἑταίρων καὶ διανέμεσθαι εἰς πάντας τοὺς ἑταίρους δωρεάν.

Ἄρθρ. 13. Τὰ ἀνευρισκόμενα ἢ ἀγοραζόμενα ἢ ὁπωσδήποτε ἀποκτώμενα ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας ἀρχαῖα εἶναι κτῆμα τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος μουσείου· μέχρι δὲ τῆς ἀνεγέρσεως δημοσίας ἐπὶ τούτῳ οἰκοδομῆς θέλουσι διατηρεῖσθαι ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας αὐτῆς ἐν χώρῳ τινὶ προσήκοντι καὶ καταγράφεσθαι ὑπὸ τοῦ γραμματέως εἰς καταλόγους. Πάντοτε δὲ θέλουσιν εἶναι προσιτὰ εἰς πάντας τοὺς φιλαρχαίους, οἵτινες δύνανται ἐλευθέρως νὰ ἀντιγράφωσιν αὐτὰ καὶ ἀπεικονίζωσι καὶ ἐκδίδωσι, συμμορφούμενοι πρὸς τὰ ἰδίως περὶ τούτου κανονισθησόμενα· οὐδὲν δὲ προτεραιότητος δικαίωμα διατηρεῖ ἑαυτῇ ἡ Ἑταιρία.

Ἄρθρ. 14. Πρὸς καλὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀρχαιολογικῶν ἔργων, εἴτε ὑλικῶν εἴτε ἐπιστημονικῶν, τὸ συμβούλιον διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα, α' τὸ τῶν ἐπιγραφῶν, β' τὸ τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, καὶ γ' τὸ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἄρθρ. 15. Ἡ Ἑταιρία ἔχει σφραγῖδα μετ' ἐμβλήματος τοῦ Διονυσιακοῦ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν θεάτρου καὶ ἐπιγραφῆς «ἡ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ͵αωλζ».

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος. . . . . Σελ. 3
Ἀναγραφὴ τῶν ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1900 ἀρχῶν τῆς Ἑταιρείας . » 6
Αἱ πρῶται ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι ἐν Ἑλλάδι. Ἵδρυσις τῆς Ἑταιρείας καὶ περίοδοι αὐτῆς . . . . » 11

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Χαρακτηρισμὸς τῆς Α' περιόδου . . . . » 15
Ὀργανισμὸς τῆς Ἑταιρείας . . . . » 17
Ἀρχαὶ τῆς Ἑταιρείας . . . . » 18
Ἐργασίαι τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ 1837 μέχρι Ἰουνίου 1848 . . . . » 20
Νέος Ὀργανισμὸς τοῦ 1848. Σύλλογος βουλευομένων μελῶν . . . » 28
Ἐργασίαι τῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ Συλλόγου ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τέλους τῆς περιόδου. . . . . » 38
Οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Α' περίοδον . . . » 46

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Μεταβατικὴ ἐφορεία τοῦ 1858-59 . . . . » 52
Ἀρχαὶ τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Β' περίοδον . . . . » 55
Ὀργανισμὸς τοῦ 1862 . . . . » 58
Πόροι τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Β' περίοδον . . . . » 59
Ἀνασκαφικὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας . . . . » 65
Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἀθήναις . . . . » 66
Ἀνασκαφαὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις . . . . » 73
Συντήρησις ἀρχαίων, προσωπικὸν ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων . . . . . » 78
Ὑποστήριξις μνημείων . . . . » 80
Μουσεῖον Ἑταιρείας, ἀγορὰ ἀρχαίων, Βιβλιοθήκη . . . . » 83

Δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρείας, Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς . . . . Σελ. 85
Λῆξις τῆς Β' περιόδου τῆς Ἑταιρείας. Τροποποίησις τοῦ Ὀργανισμοῦ » 87

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἀρχαὶ τῆς Ἑταιρείας . . . . » 92
Νέος Ὀργανισμὸς . . . . » 93
Πόροι τῆς Ἑταιρείας . . . . » 96
Ἔσοδα καὶ ἔξοδα . . . . » 97
Ἐργασίαι τῆς Ἑταιρείας . . . . » 98
Δημοσιεύματα, Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς . . . . » 104
Κτίριον τῆς Ἑταιρείας . . . . » 105

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ

Οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον . . . . » 106
Ὀργανισμοὶ τῆς Ἑταιρείας . . . . » 108

Πίναξ τῶν περιεχομένων. . . . . » 112
Προσθήκη εἰς σελ. 64 . . . . » 113
Ἀλφαβητικὸς Πίναξ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ τῶν πρὸς συντήρησιν τῶν μνημείων ἔργων τῆς Ἑταιρείας . . . . » 114

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΙΣ ΣΕΛ. 64

Ἐν στ. 8 ἀντὶ 2,126,287 γράφε 2,129,152. Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐν τῇ ὑποσημειώσει 1 ἀναγεγραμμένα ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας παρατηρητέον ὅτι ταῦτα ἀνέρχονται εἰς ποσὸν κατὰ 35000 δρ. περίπου ἀνώτερον. Τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τοῖς ἐσόδοις τούτοις συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Α' περιόδου τῆς Ἑταιρείας εἰς χρήματα καὶ ἀκίνητα περιουσία αὐτῆς.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἁγία Τριάς, ἴδε Κεραμεικός.
Ἅγιοι Ταξιάρχαι, 74
Ἅγιος Σώστης, 73
Ἀγορὰ Ἀθηνῶν κεῖσα, ἴδε Ἀδριανοῦ Βιβλιοθήκη.
Ἀγορὰ ρωμαϊκή, 71
Ἀδριάνειος Στοά, 100
Ἀδριανοῦ Βιβλιοθήκη, 71, 100
Ἀθηνᾶς Ἀρχηγέτιδος τετρακιόνιον 21
Αἴγινα, 77
Ἀκαδήμεια, 72
Ἀκρόπολις, 12, 21, 25, 39, 70, 81, 101
Ἀμαρούσιον, 102
Ἀμοργός, 78
Ἀμυκλαῖον, 77
Ἀμφιαράου ἱερόν, 76
Ἀναβάθρα Ἀκροπόλεως, 43
Ἀντίπαρος, 103
Ἀπόλλωνος ναὸς ἐν Φιγαλίᾳ, 81
Ἀργολίς, 78
Ἄρειος Πάγος, 23
Ἄρνα, 77
Ἀττάλου Στοά, 68, 102
Αὐλαί, 74
Ἀσκληπιεῖον, 70, 102
Ἀστεροσκοπεῖον, 102

Βαλεριανὸν τεῖχος, 68
Βαφιό, 77
Βοιωτία, 73
Βόλος, 77
Βουλευτήριον, 43
Βραυρών, 77

Γιγάντων Στοά, 54, 67, 100
Γύθειον, 78

Δαφνί, 78, 82, 98
Δαυλία, 74
Δελφοί, 73
Δημήτριος Κατηφόρης, 68
Διογένειον, 69
Δίπυλον, ἴδε Κεραμεικός.

Ἐλαιοτριβεῖα, 72
Ἐλευσίς, 75, 102
Ἐλευσὶς Ἀρκαδίας, 78
Ἐπίδαυρος, 75, 102
Ἐρέτρια, 78, 104
Ἐρέχθειον, 12, 21, 25
Εὐμένους Στοά, 69

Ζάππειον, 72

Ἡραῖον, θολωτὸς τάφος, 74

Θέατρον Διονύσου, 21, 22, 54, 67, 100
Θερμοπύλαι, 104
Θέρμος, 103
Θεσπιαί, 74

Θεσσαλία, 103
Θῆβαι, 73, 78, 104
Θήρα, 73
Θησεῖον, 12, 81
Θίσβη, 74
Θορικός, 77
Θρασύλλου μνημεῖον, 21
Θύρρειον, 78

Ἰλισσός, 72, 78, 102

Κάμπος Λακωνικῆς, 77
Κέα, 81
Κεραμεικός (νεκροταφεῖον), 62, 72, 100, 102
Κεφαλληνία, 104
Κολωνός, 102
Κόρινθος, 73, 78, 81

Λύτσικα οἰκία, 71
Λυκόσουρα, 103

Μαραθωνομάχων τύμβος, 99
Μενελάϊα, 77
Μεσσήνη, 103
Μιστρᾶς, 99
Μυκῆναι, 22, 74, 76, 99, 102

Νίκης Ἀθηνᾶς ναός, 12, 24

Ολυμπία, 78
Ὀλυμπιεῖον, 22, 72, 81, 101
Ὀρχομενός, 100

Παληόπυργος, 77
Παναγία Πυργιώτισσα, ἴδε Ἀττάλου Στοά.
Πανὸς σπήλαιον, 24
Παρθενών, 12, 21, 22, 23, 24, 26, 98
Πάρος, 103
Πάτραι, 100
Πειραιεύς, 13, 72, 73, 102
Πινακοθήκη, 45
Πλαταιαί, 73, 104
Πνύξ, 72
Πρασιαί, 77
Πρόνοια Ναυπλίου, 73, 77
Προπύλαια, 12, 21, 26
Πτωχοκομεῖον, 72
Πύργος τῶν Ἀνέμων, 21, 22, 25

Ραμνοῦς, 73, 77
Ράπτι Ἀττικῆς, 81
Ρήνεια 104

Σαλαμίς, 78
Σερπεντσέ, 70
Σίφνος, 103
Σούνιον, 81, 103
Σπάρτη, 100
Σπάτα, 74
Σύρος, 103

Τάναγρα, 74, 78
Τίρυνς, 78

Φάληρον, 73
Φιλοπάππου μνημεῖον, 99, 102
Φοινίκι, 78

Χαιρώνεια, 74
Χαιρωνείας λέων, 21, 82, 99

Ὠδεῖον Ἡρώδου, 39, 41

I. **Κατάλογος τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου.** Τόμος Α΄. Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. Τεῦχος Α΄ ὑπὸ *H. G. Lolling*. 1899.

II. **Τὸ Ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν,** μετὰ τοπογραφικοῦ πίνακος τοῦ Ἱεροῦ, ὀκτὼ φωτοτυπικῶν πινάκων καὶ ἐννέα σχεδιογραφημάτων ἐν τῷ κειμένῳ, ὑπὸ Π. Καββαδία. 1900.

III. **Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας,** ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἱδρύσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1900, ὑπὸ Π. Καββαδία. 1900.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 21 15 03 016 1